

קדושת קציון

התאחדות התורה
לירושלים
על שורת הקודש

גליון צ"ב
אלול ה'תשפ"ו
תשרי ה'תשפ"ז

פרה אדומה - לרגל לידת
שלש פרות אדומות
בצפון ארצנו הקדושה
בחודשים האחרונים

וַיִּקְרָא אֶת שְׁמֵיהֶם מֵימָּה טְהוֹרִים וְטָהוֹרֵהֶם

אֶרֶץ בְּנֵי כְּנָעַן

וַאֲסַבְּבָה אֶת מִצְרָאִי הַי

18

בתשרי עתידין
להיגאל
הרב מנשה בן יוסף

8

טובה ומתוקה
זבת חלב ודבש
הרב חיים פרידמן

פרטים על
אידועי החג
בתוכני ירושלים
בעמוד הגב

14

אשריך ישראל
מי כמוך
הגאון רבי משה אליהו בוסו

19

סוכת דוד
הנופלת
הרב חיים לגדו

גליון 92
אלול תשפ"ו -
תשרי תשפ"ז

מו"ל: עמותת 'קדושת ציון'

עורך ראשי: הרב יהודה אפשטיין

עורך משנה: הרב פסח הלפרין

צילומים: ויקיפדיה, ארכיון האגודה, אוספים פרטיים.

עיצוב ועימוד: יצחק גלבר

ועדת ביקורת

דוא"ל: ph@kedushastzion.org

מחלקת הפצה

דוא"ל: hafatza@kedushastzion.org

להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל,
ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

96073701-079 שלוחה 9

077-3181693

מודפס באלפי עותקים, ומופץ בריכוזים
החרדיים ברחבי ארץ ישראל ובחו"ל.
אין המערכת אחראית לתוכן הפרסומות.

אפשר לקבל את מכתב תמיכת הרבנים
באגודת 'קדושת ציון'
שהתפרסם בגליונות קודמים
בשליחת בקשה לדוא"ל האגודה

לע"פ
שמואל שמשון בן ישראל
לאה מרים בת ישראל
דב בער בן משה
יהודית חביבה בת ר' שלום יוסף
משפחת רבין

הערת המערכת: גליון זה משמש במה
לנושאים שונים הנוגעים לדרישת ציון.
המאמרים והכתבות נמצאו ראויים להופיע
בבמה זו, אבל תוכן הדברים הם על אחריות
הכותבים בלבד. הארות והערות תתקבלנה
בשמחה ובברכה, לדון כדרכה של תורה, ובפרט
כדרכם של תלמידי חכמים שבארץ ישראל,
הנוחים זה לזה בהלכה. והאמת והשלום אהבו.
דוא"ל לענייני הגליון ולתגובות:
DOAR@KEDUSHASTZION.ORG

אגודה קדושת ציון פועלת
להעמיק את תודעת המרבדות
של ארץ ישראל ביהדות.
כמקום שנתנהל בו כאומה
שילמה המעלות על פי תורת ה'

חלק א' - מאמרים:

3 הוד קדומים - עיון בתורתם של
רבתינו הראשונים - משנת הספרות
הרב משה פלאי

6 דעת תורה

הרב דוד מלינובסקי
ג' באלול תש"ח - הגאון רבי שרגא פייבל
מנדלוביץ זצוק"ל - מייסד ומנהל רוחני בשיבת
יטורה ודעת

כ"ט אלול תש"ב - הגאון הקדוש רבי משה
מסטולין זצוק"ל הי"ד

8 יסודות 'קדושת ציון' -
מגלה עמוקות מני חושך (ב)
הרב חיים פרידמן

13 הבחירות האמיתיות
הרב יהודה אפשטיין

14 עם נושע בה' חלק א
הגאון רבי משה אליהו בוסו

15 מבשר ואומר
הרב חיים איינהורן

16 בכבודי לא מחיתם
הרב בצלאל גנז

18 החודש השביעי
הרב מנשה בן יוסף

19 סוכות - בנין בית המקדש
הרב חיים לנדו

20 מדת הרחמים בדין בארץ ישראל
הרב אהרן סירקין

22 להמליך את ה' או לזכות בדין
הרב מאיר גולדמיץ

24 ליקוטי אם הבנים שמחה -
פרק כז ליקט: הרב בצלאל גנז

חלק ב' - המגזין:

38 סיקור דרשות הרבנים באירוע
המשודר ביום ירושלים

31 לוח המזמירות

בית המדרש

קוראים כותבים ותגובות המערכת

26 כוונות טובות על השמחה
ועל הטומאה • סגולתה של ארץ ישראל
• מכתב מליקווד • ויקרא שמו בישראל.

27 ברית ותורה בברכת
הארץ - על מה נכרתה הברית?

28 תהליך הגאולה - השקפת
מחן הסתייפולר • התגשמות דברי הנביא
יחזקאל בימינו • למה אנו מצפים?

התאחדות החרדים לירושלם ציון
על טירת הקודש

דבר המערכת

אני זוכר אותו מהועידה השניה של האגודה, שנערכה באולמי זוועהיל, אפשר לקרוא לזה 'מי
בראשית', כשרבים מקרב המזדהים אתנו עוד פחדו לומר את זה בקול. 'שונאי ציון' הפעילו כל
טורר שיכלו ושלא יכלו לגרום לבעלי האולם לבטל את הועידה, ולאמלי כ"ק האדמו"ר מזוועהיל
זצוקלה"ה שנחלץ לעזרתנו, לא יודע מה היה עולה בגורל הועידה, אך הם לא התייחסו וגם
בכניסה לאולם ניסו את מזלם להפריע באלימות מכוערת. והנה, בתוך כל הקלחת, אני רואה יהודי
מבוגר, קטוע-רגל בכסא גלגלים. הוא מציג את עצמו כהלל פרוש. רק לאחר מכן למדתי לדעת, כי
מדובר בתלמיד חכם מופלג, עליו בהחלט ניתן להחיל את הביטוי 'מקיי הדעת שבירושלים'. בעל
שליטה מוחלטת בש"ס ופוסקים, מעורכי האנציקלופדיה התלמודית לצד מורנו הגר"ן גולדברג
זצ"ל. [כעבור מספר שנים, כשגשנו לקבל את ברכתו של הגר"ן לפעילות האגודה אף זכינו ופגשנו את הרב פרוש
לצדו]. הרב פרוש אמר לי בהתרגשות, שבמשך עשרות שנים חיכה שיקום גוף כמו 'קדושת ציון',
שרבים בקרב יראי ה' חושבים כך בלבם, אך אינם מעזים לומר את זה, והוא רואה זאת כזכות
להיות חלק מהדבר הגדול הזה, על-אף ההמולה שמסביב והטרדה שהיית שרוי בה, יכולתי להבחין
בנקל משיגו ושיחו, כי לא מדובר באדם מהשורה, כי מדובר בתלמיד חכם באמת בעל שיעור
קומה. התבוננות קצרה בהליכותיו המדוקדקות, הסגירה מעט את הלך נפשו והעניקה לי הבנה
כלשהי, כיצד יהודי בגילו ובמצבו הבריאותי מגיע לכינוס כזה ואינו נרתע מפני הפורעים שבחוק.
הלל מחייב את העניים, רבנו הלל פרוש מחייב את החששנים...

נסיתי לשדלו לעלות ולשבת במזרח, כראוי למעמדו, אך הצניעות היתה טבועה בו והוא הצליח
להדוף את בקשתי. הוא לא היה יהודי של רעש ופולמוסים, הוא רק רצה לעבוד את בוראו. לאחר
מכן שמעתי מתלמיד חכם ששאל אותו פעם אם אינו חושש מ'מה יגידו', איך זה יפגע בשידוכים
וכיוצא בכך. "אני יהודי מבוגר", השיב. "אין לי כבר זמן בשביל החשבונות האלו. אני רק רוצה
לקיים כמה שיותר מצוות ולעבוד את בוראי בשנים שנותרו לי כאן..."

בשלהי דקייטא - ביום שבת קודש י"ח מנחם אב - כבו המאורות והגאון רבי הלל פרוש נלקח
לעולמו קרוב לגיל תשעים, אחר שנודרך ביסורים שנים רבות. הוא לא היה יהודי בריא, ובכל זאת
- היינו מקבלים ממנו דרישות שלום חמות, זאת מלבד תרומותיו הקבועות לצורך הפצת הגליונות.
זהו אחד מאותם יהודים, שכאשר שוקלים את ערכו לעומת הפורעים, המשחיתים, המזלזלים,
הקורעים והמשמיצים - אנו יודעים כי דרכנו תצליח. יש משהו בצלילות הדעת, ביציבות הנפש,
בבהירות המבט התורני שראיתי על פניו, שקשה להגדיר אותו במלים, אבל מי שראה - מבין על
מה אני מדבר. תורה, יראת שמים, חיפוש האמת, נאמנות לאמת, תפיסה נכונה, בריאה, כנה של
החיים, של המציאות, ובעיקר של התורה - את זה הוא השאיר לנו. ועם זה נכנס לשנה החדשה
מתוך חוזק ותעצמות. וי להאי שופרא דבלי בעפרא!

בברכת שנה טובה ומתוקה לכל הקוראים הנאמנים, לפעילים המסורים, למפיצים, לתורמים, לכל
התומכים בגוף ובממון ולכל בית ישראל.

שלכם ולרשותכם תמיד,

העורך.

יחזקאל

מתחברים למשמעות התורנית המעשית של ארץ ישראל

kedushastzion.org | 079-538-3396 | טל: | kdst.office@gmail.com

לחפזים: נדרים כלום: 'אגודת קדושת ציון' | בנק מורח (20) סניף 459 מספר חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

הרב משה פלא
MOSHEP@KEDUSHAZION.ORG

הוד קדומים

בדורנו אנו, עומדים אנו תמוהים נוכח מציאות מורכבת ומעורפלת. מצד אחד, עינינו רואות אור הגאולה הבוקעת ועולה, שיבת בנים לגבולם ופריחת ארץ ישראל כהבטחת חזון הנביאים. מאידך, ענני ערפל מכסים, עזות מצח ורשעים המכעיסים, והמקדש - לבה של ארץ ישראל - עדיין חסר. לבבות רבים תמהים, מהו מעמדם של ישראל כיום? האם גלות בתוך גאולה היא, או שמא גאולה בתוך גלות. לפניכם נבאר את משנתו של רבנו עובדיה ספורנו זצ"ל, הידוע כאחד מגדולי המפרשים החשובים שבכל הדורות, המגלה את שיטתו לאורך יותר מעשרים פרקים בספר תהלים ובמקומות נוספים, ביחס לכל מה שמתרחש בזמננו, ומהו תפקידנו בעת הזאת.

דברי הספורנו

להלן לשון הספורנו:

הקדמה לתהלים: ובחלק החמישי שם מזמורים מבשרים קיבוץ גליות וגאולה משעבוד מלכויות, מפלת גוג ומגוג, ותשועת המשיח, עם תודות ושיר חדש ותפילות על הרבים שיזכו לזה, וחש עתידות למו.

מזמור צה: זה המזמור נאמר על קיבוץ גליות הקודם לימות המשיח, למען יוכלו המון ישראל לשוב בו בתשובה כמבואר ביחזקאל. ואמר 'לכו נרננה לה' - אתם בני קיבוץ גליות, לכו נרננה בקול תודה על שהוציאנו מקרב האומות, נריעה - תרועת מלך שגבר על צבאות מעלה שזה עשה נגד המערכות, בואו נשתחוה ונכרעה - אתם פדויי ה' - בואו נשתחוה להודות לשמו עתה על אשר גמלנו, וצאן ידו - לשמרנו מן האומות, היום בקיבוץ גליות. אל תקשו לבבכם - לכן אתם בני קיבוץ גליות, אל תהיו כמותם, שמעו בקולו להביט נפלאות מתורתו ומצוותיו ולא יגזר עליכם שלא תזכו לימות המשיח כמו שגזר על דור המדבר שלא יכנסו לארץ.

מזמור צו: גם זה המזמור נאמר על קיבוץ גליות, ואמר 'שירו לה' שיר חדש' - שיחדש עולמו על אופן יותר נאות ממה שהיה עד הנה, בפרט אחר המבול, כאמרו 'השמים החדשים והארץ החדשה' (ישעיה סו כב), וזכו 'שירו לה' כל הארץ' - כי יועיל זה לכל המין האנושי, 'שירו לה' ברכו שמו' - שהטיב בקיבוץ נדחים, בשרו - שיביא משיחו ויושיע.

מזמור קא: בזה המזמור הודיע המלך דוד טוב דרכיו כשבקש להשיג את רוח הקודש להזהיר בני קיבוץ גליות וכל חפץ לזכות לימות המשיח, שילכו בדרכיו כאמרו (זכריה יב ח) 'והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד'. אמר - 'לדוד מזמור חסד ומשפט אשריה לך ה' אזמרה'.

מזמור קב: זה המזמור תפלה בלשון בני קיבוץ גליות שיתפללו על התשועה, ואמר 'תפלה לעני כי יעטף' - מיראת גוג ומגוג וחבלי משיח, 'שמעה תפלת' - למהר התשועה, 'ושועת' - בעת צרת גוג ומגוג וחבלי משיח, 'מי כצל נטוי' - עתה בקיבוץ גליות, ימי הם כמו הצל ההויה בנטיית סדין שהוא אוהל עראי, וכן אני ממתין מיום ליום מלחמת גוג ומגוג וחבלי משיח, ואני כעשב איבש - אולי אמות לפני יום התשועה.

מזמור קד: לא לנצח יריב - וכן ראוי לקוות שיעשה לנו, שאף על פי שארץ הגלות ואין תשובתנו שלמה, לא יחדל מלהושיע.

מזמור קז: זה המזמור אמר המשורר בלשון בני קיבוץ גליות שיראו מלחמת גוג ומגוג והתשועה ממנה, ואמר שיאמרו אותם הנגאלים, אז כי אמנם צריכים להודות כמבואר במזמור, וכולם קרו לישראל ועל כולם יודו בקיבוץ גליות הנגאלים משעבוד מלכויות, כי במלחמת גוג ומגוג יאבדו רשעי האומות ופושעי ישראל שלא עשו תשובה בימי קיבוץ גליות, וממנה יושעו הנשארים, וכי ראוי גם לבני הגולה להתבונן בכל אלה. ואמר - 'יאמרו גאולי ה' בקיבוץ גליות, אשר גאלם - משעבוד מלכויות. ישם מדבר - ארץ ישראל שהיתה מדבר, כאמרו (ויקרא כו לב) 'השמתני אני את הארץ' - ישם אותה לאגם מים, ויושב שם רעבים - שבי הגולה, וירבו מאד - יותר מהראוי בטבע. וימעטו - במלחמת גוג ומגוג, שיאבדו רבים מישראל, מעוצר רעה ויגון - שלא שבו אל ה' בכל לב בזמן קיבוץ גליות וחירותם משעבוד גליות, אבל פנו איש לבצעו כמנהגם, כאמרו 'עשה מקנה וקנין ישבי על טבור הארץ' (יחזקאל לח יב). וישם כצאן משפחות - המשפחות הנשארות מישראל - ירבה אותם כצאן, כאמרו 'עוד זאת אדרש לבית ישראל לעשות להם ארבה אתם כצאן אדם' (שם לו לד). יראו - בשוב ה' שבות ציון וירם קרן משיחו.

מזמור קח: בזה המזמור התפלל המשורר על קיבוץ גליות ועל ראשי הדור אז, שיוכלו לתקן מעוות ההמון. אעירה - ואקרב בתפילתי ביאת קיבוץ גליות, שהוא שחר ותחלת אורם של ישראל. אודך בעמים - יהי רצון שאודך בביאת קיבוץ גליות, ואזמור - אזמור לך בשיר חדש על גאולתנו משעבוד מלכויות. למען יחלצון ידידיך - משעבוד מלכויות.

מזמור קי: זה המזמור חיבר המשורר על המשיח, ואמר - נאם ה' לאדני שב לימיני - לא תגלה עדיין, אבל תשב לימיני ומלאכי השרת על שמאלי, עד אשית אויביך - גוג ומגוג. ידין בגוים - בקיבוץ המון גוג, מלא גויות - שהוא קיבוץ מלא גויות של אומות רבות כמבואר בספר יחזקאל וזולתו. מחץ ראש - אשר כבר מחץ והרג את הראש והנגיד של בני קיבוץ גליות, שהזכירו רבותינו ז"ל שהוא משיח בן יוסף, על ארץ רבה - על ארצה של ירושלים שתהיה רבתי עם בגוים, מנחל בדרך ישתה - גוג,

אשר לרוב חילו לא ישתה מי באר שלא יספיקו לו, אבל ישתה מנחל נובע, על כן ירים ראש - גוג ומגוג הנזכר ברוב חילו יתאמץ להרים ראש אחר השפלת האומות.

מזמור קט: בזה המזמור דבר המשורר על חורבן בית שני וקיבוץ גליות קודם ימות המשיח והתפלל עליהם. דלותי - בדעת אף על פי כן. ולי יהושע - בקיבוץ גליות. שובי נפשי - בקיבוץ גליות הנזכר. מה אשיב לה' - בקיבוץ גליות, כל תגמולהי עלי - בימי הגלות ובתשועה ממנו, כוס ישועות אשא - יהי רצון שאשא כוס ישועות מהירות כמו השתיה, שתהיה מהרה - כן אזכה מהרה לישועת קיבוץ גליות ולישועת ימות המשיח. פתחת למוסרי - בקיבוץ גליות משעבוד מלכויות.

מזמור קיז: שבחוהו - על מה שהטיב, כי גבר עלינו חסדו - בקיבוץ גליות ובישועת המשיח.

מזמור קיט: בזה המזמור, הנעשה באל"ף ב"ת, אמר דוד המלך שהתורה הא-להית היא דרך החיים מכוון לאשר את ישראל לחיי עולם ובקש רחמים על עצמו ועל ישראל מאת הא-ל יתברך וכו', וכאשר ברוח הקדש ניבא וראה את צרת שעבוד גלות ואת קיבוץ גליות ומלחמת גוג וחבלי משיח וישועתו, עמד והתפלל בזה על כולם. הושיעני - בקיבוץ גליות, ואשמרה עדותיך - שלא אתערב בנכרים. רחוק מרשעים ישועה - כי ישועת המשיח דבר רחוק מרשעים, כאמרו כי הוא כמו אש מצרף כסף, וזה כי חקיך לא דרשו בימי קיבוץ גליות. תאבתי לישועתך - מן האומות, ותורתך - שהבטיחה בזה, כאמרו 'ושב וקבצך' (דברים לג) - היא שעשועי שישעשעו נפשי שהיא מתאוה לזה.

מזמור קכד: נפשנו כצפור נמלטה - שגזר אחרי כן שההורג את היהודי ירהג, ועתה בקיבוץ גליות הפח נשבר - שנתמלאת סאתם של אותן אומות העולם ואבדו, ואנחנו נמלטנו - משעבודם בזה לא בזכותנו, והנה עזרנו - שלא יוכלו קום עוד עלינו הוא, בשם ה' עושה שמים וארץ - שיפקוד על צבא המרום ועל מלכי האדמה.

מזמור קכה: בזה המזמור התפלל המשורר על בני קיבוץ גליות, שלא יוסיף הא-ל להגלותם ויסיר מתוכם את אומות העולם [עובדי כוכבים] שלא יסיתו את ההמון ויטו לבבם לדעותיהם. הבוטחים בה' - יושבים באין חומה בקיבוץ גליות - יהיה רצון שיהיו כהר ציון - כמו שיהיה הר ציון לימות

המשיח, לא ימוט לעולם ישב - אפילו במלחמת גוג, כאמרו 'ויתר העם לא יכרת מן העיר' (זכריה יד ב). והמטים - את לבבם למינות ואל דעות האומות ומטים לב ההמון, בעקלקלותם - על דרך הניציון, יוליכם ה' - לאבדון, את פועלי האון - עם רשעי אומות העולם באופן שיהיה, שלום על ישראל - ולא יהיה עוד מחלוקת ביניהם.

מזמור קכו: בזה המזמור התפלל המשורר שיזכו להיות בקיבוץ גלויות גם בלתי ראויים לזה. אמר, **בשוב ה' את שיבת ציון** - שבקיבוץ גלויות, היינו כחולמים - יראה בעינינו שקרה לנו כמו שיקרה לחולם הרואה בחלומו דברים שהיו נמנעים אצלו בהקיץ ובכן ימלא שחוק פינו - ימלא בלתי תערובת יגון, כאמרו 'ונסו יגון ואנחה' (ישעיה לה י).

מזמור קכז: בזה המזמור הזהיר המשורר לבני קיבוץ גלויות עושים מקנה וקנין, כי אמנם לא יספיק הזריזות לקבץ הממון ולשמרו אם לא תהיה שם השגחה א-להית עוזרת לזה. אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם ה' לא ישמר עיר - וכן הענין בשמירת העיר שלא תהיה נשמרת מכל מזיק זולתי בהשגחה א-להית עוזרת לזה, ובכן ראוי להתפלל אליו שיעזור וישמור.

מזמור קכח: בזה המזמור הזהיר המשורר לבני קיבוץ גלויות שלא יהי רב השתדלותם בקיבוץ הממון, אבל יהיה בתורה ובמצוות ובגידול בנים לזה, כי בזה יזכו לימות המשיח.

מזמור קלד: בזה המזמור מזהיר המשורר את בני קיבוץ גלויות, שיתפללו שתשוב השכינה לבית המקדש. הנה ברכו את ה' כל עבדי ה' - הנה אתם, עתה עבדי ד' ולא עבדי האומות, ברכו את ה' על שהוציא אתכם משעבוד גלויות. העומדים בבית ה' בלילות - אתם תופשי התורה העומדים בבית המקדש גם בלילות לעסוק בתורה, שוא ידיכם קודש - בתפילה אל מקום המקדש, וברכו את ה' על שהטיב. וברכו כמו כן, ואמרו - יברכה ה' מציון - בהגלות משיחו שם.

מזמור קלה: בזה המזמור הזהיר המשורר את תופשי התורה בדור קיבוץ גלויות ללמד דעת את העם ולהכינם לימות המשיח בתורה ובמעשים טובים ולא יסופו עם רשעים נכרים [עובדי כוכבים] ביום הדין ובימות המשיח ויתפלל עליהם בסוף כאמרו ה' שמך לעולם, ואמר הללויה - על שהטיב לישראל בעת הגלות גם שלא היה אז השם שלם, שלא מאסם לכלותם בידי האומות העומדות בכל יום ויום עלינו לכלותנו, והללו עתה בקיבוץ גלויות את שם ה', שהוא שם שלם והוא עמכם במדת רחמים, הללו עבדי ה' - שאינם עוד עבדי האומות. הללו כי טוב ה' - עתה שהוציא אתכם משעבוד מלכויות, זמרו לשמו כי נעים - כי חפץ חסד הוא והוציא אתכם מיד האומות כדי שתוכלו לשוב בתשובה ולעסוק בתורה ובמצוות ותזכו לימות המשיח ולחיי העולם הבא ולא תהיו מן הנספים, ברוך ה' מציון - יהי רצון שיהיה ברוך מציון, ששם יגלה המשיח.

מזמור קלח: ותושיעני ימינך - בקיבוץ גלויות, ה' יגמר בעדי - התשובה של קיבוץ גלויות בביאת משיח.

מזמור קמ: אחרי ששם המחבר בזה הספר מזמורים מחוברים על אודות קיבוץ גלויות וימות המשיח אשר הם תהיה תשובה לישראל אחר גלויות ורעות רבות וצרות, כי בקיבוץ גלויות יצאו משעבוד מלכויות ובביאת המשיח יאבד גוג ומגוג ויגדל כבוד ישראל לעד, שם המחבר הנזכר קצת מזמורים שחבר דוד על עצמו בזמן שגברו עליו צרות רדיפת שאול בכל

תוקף, וזה היה מעט קודם זמן הצלחתו אשר בה מלך ראשונה בחברון על יהודה לבדו, ואח"כ מלך על ישראל, כי אמנם כן יקרה לישראל בקיבוץ גלויות ובביאת המשיח.

מזמור קמב: ושם המחבר זה המזמור בזה המקום אחר מזמורי קיבוץ גלויות וימות המשיח, כי כן יקרה להם אחר רוב צרות הגלות במלחמת גוג, שיפלו במכמוריו רבים מפושעי ישראל, כאמרו 'ויצא חצי העיר בגולה' (זכריה יד ב), וישארו צדיקי הדור, כאמרו 'ביום ההוא יגן ה' בעד יושב ירושלים והיה הנכשל בהם ביום ההוא כדוד ובית דוד כא-להים (שם). בי יכתירו צדיקים - יפרסמו את כתר מלכותן שתצילני נגד הטבע והמערקת, ויאמרו כי מאד נעלית על כל א-להים. וכן יקרה לישראל בקיבוץ גלויות וביושועת המשיח, שתהיה תשועתי נגד הטבע והמערקת אחר יאוש כל תקוה זולתו.

מזמור קמה: סומך ה' לכל הנופלים - גם שהם נופלים בגלות, הוא יסמכם בקיבוץ גלויות, וזוקף לכל הכפופים - והוא יהיה זוקף כפופים במלחמת גוג בימות המשיח ויולך אותם קוממיות. ואת שועתם ישמע - בשעבוד מלכויות והיה לדין ושופט, ויושיעם - בקיבוץ גלויות, ואז יהיה שומר ה' את כל אוהביו - ממלחמת גוג ומגוג, תהלת ה' ידבר פי - לימות המשיח.

מזמור קמז: בזה המזמור חזר המשורר להודות לא-ל יתברך על קיבוץ גלויות, שיוציא משעבוד מלכויות. במכתב ששלח לאחיו הרב חננאל ספורנו, מדגיש רבנו עובדיה ספורנו כמה נחוץ לעיין בפירושו על תהלים בענין קיבוץ גלויות, ומעודדו לגרוס בהם, ושבה יזכה לאור החיים, וכה לשונו במכתבו (הובא בספר כתיבי רבי עובדיה ספורנו, הוצאות מה"ק) - "אמנם אני בעניי הכינותי לכבודו את פירוש איוב אשר בו מופתים שכליים על עיקרי תורתנו וכו', ואת באור ספר תהלים אשר בו ימצא כבודו במזמורים שונים ענין בית שני וחרבנו וגלותנו וסבתם ותפלות עליהם, וענין קיבוץ גלויות העתיד לפי מה שאחשוב מהרה בעזר", וענין מלחמת גוג ומפלתו וענין יום הדין וביאת המשיח, הנני שולחם אל מאור פני כבודו, הן לוא תשית לבך גם לאלה היום ולא יכלו כל ימיך להצטער על עולם שאינו שלך, כי אמנם בהביט נפלאות מתורתנו אשר התבארו גם בספרי איוב ותהלים הנזכרים, יזכה כל מתבונן ליאור באור חיי עולם ויתן מעדנים לנפשו. כה תעשה וכה תוסיף אחי וכו', כה אמר אחיך עובדיה ספורנו."

ובחמשה חומשי תורה, מצינו עוד כמה נקודות חשובות במשנת הספורנו. על הפסוק "והיה זרעך כעפר הארץ ופרצת" (בראשית כח יד), כתב - "אחר שיהיה זרעך כעפר הארץ כענין 'ותשימי כארץ גוך וכחוץ לעוברים' (ישעיה נא כג), וזה שיהיו בתכלית השפלות - אז תפרוץ בארץ אשר אתה שוכב עליה בכל צד ימה וקדמה וצפונה ונגבה. כי אמנם תשועת הא-ל העתידה תהיה אחר רב שפלות ישראל ההוה היום בגלותם, אשר כמוהו לא נהיה, כמו שאמרו זכרונם לברכה (סנהדרין צח). 'אם ראית דור שצרות רבות באות עליו כנהר, חכה לו, שנאמר 'כי יבא כנהר צר', וסמך ליה 'ובא לציון גואל' (ישעיה נט יט-כ)."

על הפסוק 'אוסרי לגפן עירה' (בראשית מט יא), כתב הספורנו לפרש: "ומאותות אותו המשיח הוא אחד שיגלה על עיר בן אתונות כמאמר הנביא. וזה שלא יבוא על סוס מוכן ליום מלחמה, כי אמנם מלחמת האומות ואבדן מלכותם כבר תהיה נשלמת על-ידי הא-ל יתברך, והוא יהיה למלך בשלום."

בדברים (ל ג-ה) מובאים שלשה פסוקים על שיבת

ישראל לארצם אחר גלותם: "ושב ה' א-להיך את שבותך ורחמך ושב וקבצך מכל העמים אשר הפיצך ה' א-להיך שמה. אם יהיה נדחק בקצה השמים משם יקבצך ה' א-להיך ומשם יקחך. והביאך ה' א-להיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והטיבך והרבך מאבתיך". ולא מבואר שם מי הוא שיקבץ נדחי ישראל, ובתרגום יונתן כתב על פסוק ד - 'אם יהיה נדחק בקצה השמים': "אין יהוה מבדריכון בסיפי שמיא מתמן יכנוש יתכון מימרא דה' א-להכון על ידי דאליהו כהנא רבא ומתמן יקרב יתכון על ידי דמלכא משיח". הרי רק שקיבוץ גלויות השלם מכל ישראל יהיה על-ידי משיח. והספורנו כתב שם בפסוק ג - "ושב וקבצך - בקיבוץ גלויות", ואתיא היטב לפי שיטתו, שקודם יהיה קיבוץ גלויות, וזאת יהיה ע"י הקב"ה בעצמו שיעורר לעלות, ואז תהיה תקופת קיבוץ גלויות, ואחר כך יהיה הקיבוץ השלם על-ידי משיח צדקנו, כמו שכתב התרגום יונתן.

ובספר זכריה כתב:

(זכריה ט יא): ונושע הוא - שכבר קדמה ישועת הקב"ה ויתן כל אויביו הדום רגליו בלי שום מלחמה שיעשה זה המלך משיחו, ובזה הוא רוכב על חמור - לא על סוס מוכן ליום מלחמה, ועל עיר - פרד שיביאו האומות לו למנחה, בן אתונות - ולא בן סוסיות הצוהל תמיד. והכרתי רכב - שלא יצטרכו למלחמה, ודבר שלום לגוים - ולא ישא גוי אל גוי חרב, ומשלו מים - מים סוף, ועד ים - פלשתים וממדבר עד הנהר שהם גבולות הארץ, ובזה ינהוג מלכותו לכוננם לחיי עד. גם את - אע"פ שלא בא זמן המשיח הנה שלחתי אסייך - מבית עבדים, וזה בזכות דם נריתך - בלבד.

(שם יד א): הנה יום בא - ויכנסו הגוים וישללו ויגלו את קצת העיר ואז תהיה מלחמת ה' להגן על הנותרים, ואז יהיה אור - לא של יקרות וקפאון מעורב, כי אמנם זה התערובת יהיה יום אחד - בלבד שהוא יום מלחמת ה' על גוג, והיה לעת ערב - שיחשך אור מלכות האומות, יהיה אור - ממלכי ישראל, שיגלה המשיח.

ובפרושו לשיר השירים כתב הספורנו לאמור:

(שיר השירים ז יב): לכה דודי נצא השדה - לשוה בשדה בקיבוץ גלויות, נלינה בכפרים - כאמרו 'יושבים באין חומה וברחי ודלתים אין להם' (יחזקאל לח יא).

(שם ח ט): השבעתי אתכם - שלא ימהר גוג ומגוג לבוא ולבטל. מי זאת עולה מן המדבר - יאמר הא-ל יתברך מה היה לה לזאת העולה ממצרים ומבבל, שהיו כמו מדבר לא אדם בו, מתרפקת - מכה את עצמה ומתאוננת, על דודה - על איחור ביאת המשיח. אחות לנו קטנה - משיח הא-ל יתברך - הנה את מצטערת על איחור שריית שכינתי בתוכך וביאת משיחי, הנה אפילו בקיבוץ גלויות תהיה עדת הצדיקים מועטת, ושדים אין לה - אפילו אותם המוועטים אינם מלמדים דעת את העם ובלתי מוחים להשיב מעוון בהיות ההמון אז כולו עוסק בחיי שעה בלבד, כאמרו 'עושה מקנה וקנין' (יחזקאל לח יב). מה נעשה לאחותנו - אני ומשיחי, כי גם המשיח הוא כמו אש מצרף כסף (מלאכי ג ב-ג), אם חומה היא - הנה אם יהיה זכותם מספיק להגן על דורם - נבנה עליה טירת כסף - נבנה בית המקדש של כסף שלא תשלוט בו האש ואם דלת הוא - שלא יסגרו דלת בעדם ולא יחושו לתיקון ההמון, נצור עליה לוח ארז - נעשה להם בית המדרש של עץ ארז נכבד ולא יבנה בית המקדש בזכותם. אני חומה - משיבה עדת ההמון - אני השתדלתי במעשי גם בגלות להיות חומה להגן מצרת האויבים, ושדי - חכמי המורים, כמגדלות - כמגדל עוז להגן ולהיות בית מנוס מכל צרה בתפילותם, אז הייתי

החזון איש: "איזה יהודי יש בדעתו לחזור מן הארץ?!"

אחד מצעירי התיירים מארצות הברית ביקר את מרן החזון איש זצ"ל, שאלו החזון איש: "האם באת להשתקע בארץ?" והתשובה היתה שלילית. או אז שאל אותו: "האם מותר לצאת מארץ ישראל?" האורח, מבולבל, השיב: "שמעתי שאם באים ארצה בכונה מראש שלא להשתקע בה, מותר לעזוב אותה!" ענה לו החזון איש בנימה של אכזבה גדולה: "תמה, תמה. אתה טורח למצוא דרך איך לעזוב את הארץ, בעת שאנו כולנו מתאמצים דווקא למצוא דרכים איך לעלות ארצה!"

בפעם אחרת באו אליו בחורי ישיבה שעלו מן הגולה, ושאלו מה דינם בענין שמירת יום טוב שני של גלויות, מאחר שבדעתם לחזור לחו"ל. השיב להם מיד: "וכי זהו דעה בכלל? איזה יהודי יש בדעתו לחזור מן הארץ?"

(פאר הדור; ר' דב יפה, "לעבדך באמת")

ח. בזמנינו ימי קיבוץ גלויות מנהיג הקב"ה את ישראל במדת הרחמים. (קל"ה).

ט. חובה גדולה להודות ולהלל לה' יתברך על שהגיענו לזמן הזה, להוציאנו לחירות עולם. (צ"ה, צ"ו, ק"ז, ק"ח, ק"ט, ק"י, ק"ל, ק"מ, ק"נ, ק"ס).

י. תקופת קיבוץ הגלויות ושיבת ציון תחל דווקא לאחר שיהיו ישראל מושפלים עד עפר [ודבר זה נתקיים בנו בעונותינו הרבים לאחר חורבן מלחמת העולם השנייה]. (פירושו על התורה בראשית).

יא. יש להיזהר שלא להפוך את קיבוץ הממון וצבירת העושר לעיקר השאיפה ואזהרה זו מכוונת אף לאדם ההולך בדרך התורה והמצוות. עיקר המגמה צריך להיות עסק התורה והמצוות וגידול בנים ובנות, כדי שיהיו מוכנים לימות המשיח. (ק"א, ק"כ).

יב. אין להסתפק בנחמה של החירות הפיזית מיד הגויים לבדה, אלא יש להפיל תחינה ולבקש על בניין בית המקדש. (קל"ד).

יג. אחריות כפולה ומכופלת מוטלת על מנהיגי הדור, להנהיג את העם בדרך התורה והמצוות, ולהרביץ תורה לתלמידים רבים, כדי שיזכו כולם להקביל פני משיח. (ק"ח, קל"ה, שיר השירים פ"ג).

יד. זמן קיבוץ גלויות ימשך זמן רב, (שיר השירים ח').

טו. לאחר שלב קיבוץ גלויות, תתחולל מלחמת גוג ומגוג, והצדיקים יינצלו ממנה. (הקדמה, ק"ב, ק"ז, ק"ט, ק"מ, ק"נ, ק"ס).

טז. ביאת המשיח והתגלותו תהיה כדי להצילנו ממלחמת גוג ומגוג, וזא ירים ה' קרן משיחו. (קל"ח, ק"מ).

יז. התגלות משיח צדקנו תהיה אחר מפלת גוג ומגוג, שמפלתם תהיה ע"י הקב"ה ולא ע"י משיח. (ק"י, בראשית מ"ט, זכריה ט, י"ד).

יח. אחר מפלת גוג ומגוג שיהרגו שם רשעי ישראל, יתרבו הכשרים שבישראל מאוד מאוד (ק"ז).

...

מוטלת בעפר. ברגע שהגיע עת דודים וזכו ישראל לקיבוץ גלויות וליציאה לחרות מצפוני הגויים, הרי זו ממש 'התקוממות השכינה מעפרה'. ואף על פי שבעונותינו הרבים רוב העם עדיין פושעים ורחוקים מתורה, מכל מקום כלל גדול בידנו (סנהדרין מד.) - "ישראל אף על פי שחטא - ישראל הוא", ועצם עלית קרנם של ישראל בעולם מהווה קידוש ה' ורוממות לשכינה. ואחר שעיקר תפילתנו וכיסופנו הם על גלות השכינה, הרי כשהיא יוצאת מן המצר, עלינו להודות ולהלל בכל לב, ואף על פי שהדבר נעשה עדיין בבחינת 'הסתר פנים' ותחת שלטון ריבוי הרשעים, עצם פתיחת השערים היא השמחה הגדולה.

ב. עוד יש להוסיף נקודה עמוקה ברובד הנפש. חרותו של עם אינה נמדדת רק בכלים פוליטיים חיצוניים, אלא היא מושג נפשי ורוחני עמוק, המשנה את כל מהות האדם. בחוץ לארץ, גם אם ישב היהודי בשלווה, הרי הוא כמהגר החי בתוך תרבות זרה, וכל הגדרת יהדותו היא כ'לעומת' הגוי, מתוך צמצום והתגוננות. לעומת זאת, בארץ ישראל, עצם המציאות שהעם יושב ברוש ובעצמו ובשלטתו, פועלת פעולה סגולית ונפשית כבירה על הלכי רוחו של האדם. נמצא, אפוא, שעל-אף שבפועל ישנם רשעים רבים ועמם אנו מנהלים מערכות פנים אל פנים, מכל מקום עצם הריבונות היהודית משפיעה על נפש הפרט ומאפשרת לו להיות 'יהודי טבעי' ומחובר לשורשו, ללא המחיצות והלחצים התרבותיים של הגויים. דבר זה אנו חוזים בעינינו בזמן הזה, אשר אנשי התורה והמצוות השוכנים בארץ הקודש - עבודת ה' שלהם נעשית מתוך גדלות מוחין, עצמאות וטבעיות רוחנית שאין דוגמתה בחוץ לארץ. ועל חירות נפשית ותשתית כבירה זו, אשר דוד המלך ע"ה התאווה והשתוקק לראותה - חובה עלינו לשבח ולפאר למי שהגיענו לזמן הזה.

היוצא מכל זה, 'יסודות משנת הספורנו לגבי הגאולה השלמה ותפקידנו לזמננו':

א. קודם ביאת המשיח, תהיה תקופה של קיבוץ גלויות, שבה ישובו בני ישראל לארץ ישראל. (הקדמה, צ"ה, צ"ו, ק"ז, ק"ח, ק"ט, ק"י, ועוד).

ב. מהות תקופת קיבוץ הגלויות היא יציאה משעבוד מלכויות לחירות. (הקדמה, צ"ה, ק"ז, ק"ח, ק"ט, ק"י, ק"ל, ק"מ, ק"נ, ק"ס).

ג. תפקיד הדור בתקופה זו הוא לשוב בתשובה שלמה, ולהכין עצמם לקבלת פני משיח צדקנו. לשם כך, הפריש אותנו הקב"ה מהשפעת האומות כדי לא להתערב עמהם. (צ"ה, ק"א, ק"י, ט).

ד. בימי קיבוץ הגלויות, יחדש הקדוש ברוך הוא את עולמו בשפע רב וברוחה שלא היו כמותם, ואף עולם הצומח ישנה את טבעו [ודבר זה מתקיים לגד עינינו, כאשר העידן הטכנולוגי מביא לעולם נוחות מופלגת, וכן בעולם החקלאות ישנם חידושים עצומים כגון גידול צמחים על מים]. (צ"ו).

ה. בתקופת קיבוץ הגלויות יהיה הרבה רשעים, ועדת הצדיקים תהיה מועטת. עליהם לשוב בתשובה, שכן מי שלא ישוב, עלול להיספוט חלילה עם רשעי הגויים בעת מפלת גוג ומגוג. (ק"ז, ק"ח, ק"ט, ק"מ, ב, שיר השירים פ"ח).

ו. יזכו לקיבוץ גלויות אע"פ שלא יהיה ראויים לזה (ק"ד, קכ"ו).

ז. דוד המלך התאווה לזמן הזה של קיבוץ גלויות. (ק"ט).

- ובכן הייתי כמוצאת שלום גם שהיתה עת צרה, לכן עתה ראוי שנזכה בזה לביאת משיחנו. **כרם היה לשלמה** - משיב המלך המשיח - הנה כרם היה לשלמה המלך הקדוש, **בבעל המון** - בארצות הגויים בגולה 'כי כרם ה' צב-אות בית ישראל', **נתן את הכרם לנוטרים** - לחכמי הדור, **איש יביא בפריו אלף כסף** - כדי שכל אחד מהם יעמיד תלמידים הרבה יגדיל תורה ויאדיר, והנה, **כרמי שלי** - אותם חכמי הדור שהם שלי ורואי פני - הם בלבד **לפני** - שיזכו לעמוד בהראותי, כי [כל שאר החכמים] לא השתדלו להעמיד אשכולות ובכן תלמידיהם מעטים... **ברח דודי** - משיבה קהלת יעקב כולה - אתה דודי המשיח, מאחר שרצון המלך הקדוש להרבות תלמידי חכמים, מהר אתה ביאתך אל הר ציון זה, ותדע אותנו דעה והשכל לרצון לפניו. **על הרי בשמים** - הר ציון, שהוא בית מלכות לבית דוד, והר הבית אשר שם סנהדרין גדולה.

דיונים במשנת הספורנו

השמחה בקיבוץ גלויות

והנה יש להעיר במשנתו של הספורנו בענין מהותם של ימי קיבוץ גלויות, שלכאורה דבריו סתרי אהדדי ומצריכים תלמוד. הנה, בהרבה מקומות מבאר הספורנו, שתכלית ימי קיבוץ גלויות וההצלה משעבוד מלכויות היא כדי ליתן ריוח וזמן לישראל לשוב בתשובה שלמה, למען יזכו לבוא אל המנוחה ואל הנחלה בימות המשיח. ועוד האריך להדגיש, כי חובה מוחלטת מוטלת על עובדי ה' להודות ולהלל לשמו יתברך על שהוציאם משעבוד לחירות ומאפילה לאור גדול, בהיותם בני חורין לקיים התורה והמצוות באין מפריע מתחת יד האומות. ומאידך גיסא, חיל ורעדה יאחזון למקרא דבריו, בהם ניבא וכתב שבאותו הזמן של קיבוץ גלויות ירבו הרשעים והפושעים בישראל, ועדת הצדיקים תהא מועטת, עד שכתב שאותם שלא ישובו בתשובה עתידים להאבד חלילה עם הגויים, והביא על זה מקרא מלא (זכריה יד ב): "ויצא חצי העיר בגולה". ואם כנים הדברים, קשה מאוד, מאחר שמציאות הדור ההוא תהיה שרויה ברובה בריבוי רשעים מחרפי מערכות א-להים, אשר מטבע הדברים יצרו לצדיקים ויהוו מכשול ואבן נגף בפני שמירת התורה והמצוות [כמו שהיה בעונותינו הרבים בימי בית ראשון ושני]. ממילא לא מובן, לכאורה, כיצד הגדיר הספורנו זמן זה כ"זמן המסוגל לתשובה וקיום המצוות". ואפילו אם תמצי לומר, שהזמן מסוגל בעיקר לרשעים, שניתנה להם הזדמנות לפרוש מטומאת הגויים ולשוב, אכתי קשה למה חזר והדגיש הספורנו, שהצדיקים ועובדי ה' צריכים להודות לה' על הזמן הזה? בשלמה להודות על עצם הישיבה בארץ הקדושה ומצוות ישוב המעולה - ניחא, אך הספורנו הדגיש שההודאה היא על היציאה משעבוד לגאולה. ואם גאולה זו מביאה עמה צרות רוחניות מבית ושלטון של ריבוי רשעים המצירים לצדיקים, מה יתרון לצדיק בהחלפת שעבוד הגויים בשעבוד פושעי ישראל?

ונלענ"ד ליישב מבוכה זו בשני אופנים -

א. הנה עיקר צער הגלות ועיקר שמחת הגאולה אינם נמדדים רק לפי הנוחות הפיזית או המצב המוסרי הגלוי של הפרטים, אלא מצד שורשם הרוחני בעולמות העליונים. הרי לן מדברי חז"ל והמקובלים ש'שכינתא בגלותא', וכי השכינה הקדושה היא כנסת ישראל. ממילא, כל זמן שישאל נתונים למשיסה ותחת יד האומות, השכינה כביכול

דעת תורה

עורך המדור - הרב דוד מלינובסקי

במדור זה נביא בעזר ה' עניני דרישת ציון והמסתעף מדברי גדולי ישראל, שיום פטירתם חל בחודשי הגליון.
MD@KEDUSHASTZION.ORG (נא להקפיד לציין מקור) לעורך מדור זה בדוא"ל

ישראל המבוזה כל כך בעמים. אם תינתן לנו הארץ, בודאי יגדל כבודנו בגוים, אך יש לדעת כי לא הארץ מעניק לנו את ארץ ישראל, אלא יד ה' עשתה זאת' (שלוחא דרחמנא עמוד 499).

אור וחושך משמשים בערבוביה

לבבו פחד ורחב גם יחד. המדינה הצטיירה בעיניו בבחינת נסיון ומסה. 'חבל שאין בתוכנו אישים אשר מסוגלים לנשא ולרומם את הציבור לגובה הדרוש בשעה כזאת', תינה רבי שרגא פיבל את צערו, 'ככדי לתת למאורע הרה-גורל כזה את הצביון הראוי לו, נחוץ היה שישרה בתוכנו אדם מסוגו של הרמב"ן, רבי יהודה הלוי וכיוצא'.

והגיד רש"פ בברור את דעתו, כי אף מי שרואה בעלית הציונים לשלטון בארץ ישראל משום צרה, אין לו להישאר כפוי טובה להקב"ה בעד אותו חלק של חסד ודאי, דהיינו בעד פתיחת שערי ארץ ישראל, שהיתה סגורה ומסוגרת עד כה בגזרת 'הספר הלבן' שגזר השלטון הבריטי - וכל יהודי פליט ונרדף יוכל מעכשיו להמלט אליה ולמצוא מנוח.

משל לאדם שמת עליו אביו והוריש לו נכסים, שמחויב לברך בו-זמנית הן על הרעה 'דיין האמת' והן על הטובה 'הטוב והמטיב', מבלי שתהיה סתירה כלשהי בין הברכות (שם עמ' 499 - 500).

יכין רשע וילבש צדיק

מדינה זו, הסביר, היא כדוגמת תינוק שנולד זה עתה. ואמנם יש מי שמגיח מבטן אמו בלידה רגילה, כשהראש יוצא תחילה, ויש מי שבא לעולם בלידה הפוכה, כשהרגליים יוצאות תחילה; זוהי בהחלט לידה קשה והרת סכנות, זוהי לידה שלא בדרך טבעית, אך גם בלידה כזאת עשוי הילוד לצמוח ולגדול, ברחמי שמים, אדם בר-קיימא. לאמור: גורלו של ילוד כזה לא נחרץ מראש למות, ועתידו מותנה באופן התפתחותו. נכון, המשיך, שהמדינה לא יצאה עם הראש תחילה, דהיינו שנולדים וכשרים שבישראל מתוים את דרכה; המצב הוא הפוך, ה'רגליים' יצאו ראשונה, אבל גם ב'לידה' כזאת הדבר אפשרי שישתלשל ממנה 'צור' טוב ויפה. ומי יודע? אפשר שלכך נתכוונו חז"ל באמרום (ילקוט שמעוני עמוס תקמ"ט): "אם ראית דור מחרף ומגדף, צפה לרגלו של משיח" (שם).

נדחי ישראל יכנס

אף לתלמידים מן ה'מתיתבא' שבאו לשאול את פי, איך להתייחס לתופעה החדשה מבחינה השקפתית, ענה ואמר: 'מסתבר, שבנסיבות החדשות, דהיינו כשתהיה ליהודים מדינה בארץ ישראל, יקל - כביכול - להתגשם היעוד הנבואי 'נדחי ישראל יכנס' (ועוד).

שחוגים יום טוב בכפלים יתר על בני ארץ ישראל (שלוחא דרחמנא עמוד 264).

תיקון חטא המרגלים על ידי אהבה טבעית לארץ ישראל

הוא היה אומר, שכשם שהמרגלים מאסו בארץ חמדה, מבלי להעריכה, כך גם צריך להיות עכשיו התיקון מצדנו - מבלי כל הערכה שכלית, אלא מכח משיכה טבעית, אהבת נפש, ככתוב בספר תהלים: "כי רצו עבדיך את אבניה", ואין טעם ברצון (שלוחא דרחמנא עמוד 272).

על הכרת האו"ם בזכות ישראל בארצו

בי"ט כסלו תש"ח, נפל דבר בעולם היהודי: בעצרת האו"ם שהתאספה בלייק-סכסס, אמריקה, החליטו בכ"ט בנובמבר למינים (יום ש"ק פרשת וישלח, ט"ז בכסלו), לאשר הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. ההחלטה נתקבלה אחרי חדשים ארוכים של התלבטויות ודיונים, התיעצויות וחקירות, בהם השתתפו נציגי רוב אומות העולם, בראשות באי כח המעצמות הגדולות.

במשך כל אותם חדשים ארוכים של תקופת הדיונים, שפך רש"פ הרבה תפילות ובקשות לרבון העולמים, כי יטה לב השגרירים באו"ם על ישראל לטובה, ויאותר אחרי השואה, לתת מקלט לשארית הפליטה בנחלת אבותיה.

והנה, נתקבלו תפילותיו בשמים. העולם של הגוים הכיר סוף סוף בזכות עם ישראל לשוב אל ארצו ולפתוח את שעריה בפני כל היהודים, שרידי החרב, שגורשו ונרדפו עד כה מארץ לרעותה. כאיש ההלכה, הגיב רש"פ על המאורע בשעת 'רעוא דרעוין' בשבח ובהודיה לא-להים הטוב והמטיב. הוא, השולל כל ימיו את ה'ציונות', נתמלא עכשיו גילה ברעדה, וזאת, מבלי שיחול שינוי כחוט השערה בהשקפת עולמו.

בודאי היו נהירים לרש"פ היטב כל צדדי הנושא של 'מדינה עברית', ובעיקר הלבטים מסביב לו, אשר כירסמו זה כמה בתודעת יהודים כשרים; לפי שרוב פרנסי המדינה ויוזמה התרחקו מאד מרוח ישראל סבא, והתכוונו שיהיה 'ככל הגוים בית ישראל', רחמנא ליצלן, אף על פי כן הרגיש בעומק לבו, כי ההכרזה באו"ם כשלעצמה, יש בה משום בשורה משמחת ליהודים - בכל מקום שהם - והוא באופן אישי התנהג בהתאם להרגשה זו.

הרמת קרן ישראל

תלמידיו הותיקים, שידעו גם ידעו כמה נחלי דמעות שופך רבם כל ימיו על צרות ישראל, הטיבו באותה שעה להבין לנפשו ההומיה, שכלתה לראות כבר אי פעם בטובתם. 'עיפה נפשי להורגים' קרא פעם בנהמת הלב, 'וכלי כמיהה עזה שתרום סוף סוף קרן

א - מייסד ומנהל רוחני בישיבת 'תורה ודעת' - ג' באלול תש"ח

כל ימיו היה רבי שרגא פיבל קשור לארץ הצבי בעבותות של אהבה עילאית. כל מי שהכיר את עזוז אהבתו של רש"פ לארץ חמדה, יודע בבירור, שהיתה זו מצדו מסירות נפש בפועל, כשנמנע כל השנים מלנסוע ארצה, בגלל התפקידים הרוחניים שחיכו לו באמריקה. (שלוחא דרחמנא עמוד 263).

כותב עליו רבי יצחק גרשטנקורן [מייסד עיה"ק בני ברק]: אדם יקר המציאות, מיחיד סגולה שבדור, ובעל מידות וחובב ציון בכל עומק נשמתו. כשהיה מדבר על ארץ ישראל, היה מתלהב והולך מרוב השתוקקות עד כלות הנפש, עיניו היו מתקשרות בדמעות כשהיה משיח אתי על ארץ ישראל משאת נפשו (זכרונותי על בני ברק עמ' קלח).

הריני משמרת ב' י"ט של גלויות - ואיני מקבלת שכר אלא על אחד

כאשר התוועד עם תלמידיו בימי חג ומועד, כדי לשמוח ברגלים, הירד רש"פ לחדד בנפשו בשעה זו את ההרגשה: מה זו גלות! והיה מרחיב את דיבורו מסביב לפיסקא במדרש רבה (שיר השירים א ו): 'שמוני נוסרה את הכרמים כרמי שלי לא נטרתי - אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, על שלא שמרתי יום טוב אחד כתיקונו בארץ ישראל, הריני משמרת שני ימים טובים של גלויות בחוצה לארץ ... סבורה הייתי שאקבל שכר על שניהם, ואיני מקבלת שכר אלא על אחד..'. כדי שלא תזוז דעתם מדבר זה

1. 'אבי כל בני התורה שבאמריקה בדור זה ובדורות הבאים' - כך הגדיר אותו הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל. האדמו"ר מקלויזנבורג צו"ק"ל התבטא פעם ש'היהדות באמריקה עד סוף כל הדורות תהיה חייבת להכיר טובה לאיש זה בעד פעלו לקיומה הרוחני'.

הוא אשר הקים עולה של תורה ביבשת אמריקה, היה חלוץ הבנאים הגדולים של החינוך התורתי ועולם הישיבות בארה"ב, יסד ושכלל בארץ זו את בתי היוצר הראשונים שמגדלין בהם תורה ויראת שמים ברוח ישראל סבא המקורית, החיה והשריש בקרב רבים את המושג 'ללמוד וללמד' את תורתנו הקדושה במובן של 'כי הם חיינו' ממש, העמיד מאות ואלפי תלמידים דורתי השקפה יהודית צרופה, ובהם מגדולי התורה והיראה בדור שלאחריו (מבוא לספר שלווחא דרחמנא מאת הסופר הרב אהרן סורסקי שליט"א).

2. כמו שנאמר ביחזקאל פרק לו - 'כה אמר ה' לא למענכם אני עושה בית ישראל כי אם לשם קדש'. וקדשתי את שמי הגדול המחלל בגוים.. ולקחתי אתכם מן הגוים וקבצתי אתכם מכל הארצות והבאתי אתכם אל אדמתכם.. וראה במסלתי ישרים (פרק ט) - "שהרי אי אפשר לכבד העליון להתרבות - אלא בגאולתו של ישראל וברבינו כבודם".

זה יעזור ליהודים תועים ונדחים באפסי תבל, להיזכר שהם יהודים, ולהיצל מהתבוללות" (שם).

בהדי כבשי דרחמנא למה לך

לשאלה נוספת, מדוע נתנו לנו משמים את המתנה הזאת מידי הגויים, ובתיוכם של עוברי עבירה, השיב רש"פ: "אלו כבשי דרחמנא, זוהי בחינת 'דודי שלח ידו מן החור'. יתכן והקב"ה מושיט להם עכשיו חוט הצלה להיאחז בו, לבלתי ידח ממנו נדח, אלא שעדיין הדבר תלוי ועומד אם אכן ישכילו לתפוס את החוט ויאחזו בו.

כמו כן יתכן, הוסיף, 'שהעולם כולו איבד את זכות קיומו, אחרי עמידתו מנגד בימי השמדת ששה מיליון יהודים, והיה חסד הבורא יתברך שמו על עולמו, שזימן לאומות דבר טוב לעשותו - להשיב לעם ישראל את ארצו אשר נגזלה ממנו לפני קרוב לאלפיים שנה - כדי שלא להחזירו לתוהו ובוהו. ורחמיו על כל מעשיו מתבטא אף בזאת, שכל אחד מברואי ה' ניתנת לו ההזדמנות לפעול דבר טוב, שבזכותו העולם מתקיים'. (שם עמ' 501).

הנהגת היחוד

כן הסתייע מדברי רבינו משה חיים לוצאטו זצ"ל בספרו 'דעת תבונות' (סימן לו), בענין גילוי יחודו ית"ש, אשר לפיהם יש זמן בעקבות משיחא, שבו אין הקב"ה מנהג עולמו בהנהגת שחר ועונש, וממילא אין השתלשלות המאורעות תלויה אז באם הדור זכאי או חייב, ודי בזה לחכימא (שם עמ' 504).

שמחה לארצך, ואחר-כך - ותמלוק אתה ה' לבדך

אין שום מניעה, פירש עוד בשיחה, שיקבלו ישראל את ארץ ישראל בחזרה לעליה חופשית אפילו כשאינם ראויים לה, ורק אחר כך ישובו לא-להים. הלא כך תקנו אנשי כנסת הגדולה בנוסח התפילה: 'ובכן תן כבוד ה' לעמך ... שמחה לארצך ... ותמלוק אתה ה' מהרה לבדך ...', דהיינו שקודם כל ישובו להם את הארץ, ותרום קרן ישראל, ויגדל כבודם בקרב העמים, ולאחר מכן ימלך ה' לבדו, והם עמו אשר יעבדוהו" (שם עמ' 504).

נהרג על ידי הנאצים ימ"ש בכ"ט באלול תש"ב

במגזין בית ברכה היו"ל על ידי חסידות קרלין-סטולין הובא מאמר מעניין שהתפרסם בעיתונות כאשר חזר הגה"ק רבי משה מסטולין זצוק"ל מביקורו בארץ ישראל, ובו מובאת התייחסותו לקורה בארץ ישראל. אנו מביאים כאן את המאמר מתורגם משפת היידיש: ידוע, שהרה"ק כ"ק ר' משה מסטולין, הבן הרביעי של מרן אור ישראל [הינוקא מסטולין - ר' ישראל] קיים שני

ביקורים בארץ ישראל אצל החסידים. הביקור הראשון היה בחורף שנת תרצ"ד, והביקור השני היה בשנת תרצ"ז לפני המלחמה המרה, כשהוא נסע בחזרה להיות עם אחיו החסידים בסטולין, שם הוא עלה על העקדה בחורבן של סטולין בכ"ט אלול תש"ב, ה"ד.

מצאנו תאור מיום כ"ה ניסן תרצ"ד, כשהוא חזר מביקורו הראשון בארץ ישראל, ואת דבריו על שאלות שונות שהפנו אליו. אנו מביאים זאת בפני הציבור שלנו כדי שיהיה לתועלת לקוראיו:

ידוע לכולם, שהרבי מסטולין, הרה"צ רבי משה פרלוב, חזר מביקור ארוך בארץ ישראל. ביום חמישי פרשת 'צו' - לקראת שבת הגדול - חזר לביתו לסטאלין. כל העיר בראשות ראשי הקהל של סטאלין הכינו עבורו קבלת פנים חמה ונהדרת. בעיר שררה אווירה חגיגית מאוד, חסידים רבים מכל העיירות בסביבה הגיעו לשבת הגדול לסטאלין כדי לקבל את פני הרבי אחרי הביקור שלו בארץ ישראל.

כידוע, הסטולני רב'ה היה מוכר מאד בפעילותו הציבורית ובמסירות נפשו למען התורה והיהדות, והוא נחשב בשורה אחת עם הבונים הגדולים של מוסדות התורה והיהדות לנוער, עוד מימי נעוריו בעיר 'קרעסין'. לכן, היה מעניין מאד לשמוע את דעתו של הרבי מסטאלין על ענין ארץ ישראל באותה תקופה.

מתקיימים דברי הנביאים על זמן הגאולה

השאלה הראשונה ששאלתי את הרבי הייתה לגבי המצב הגשמי של החיים בארץ ישראל.

כשמדברים על ארץ ישראל, אומרים שהיהודים חיים שם טוב ואפשר להרוויח בשביל לחם, ויש עבודה למי שרוצה. האם זו אמת או שמא מדובר בסתם תעמולה כדי שיהודים יעלו לארץ ישראל?

"כן! זה אמת", משיב הרבי. יהודים בארץ ישראל יכולים לחיות בעזרת ה' טוב מאוד. מי שעובד מתפרנס, ויש לו מקום להודות להקדוש ברוך הוא בהרחבה. השפעה זו שהקדוש ברוך הוא משפיע כעת על היהודים בארץ ישראל הינה חוץ לדרך הטבע. יהודים צריכים לדעת זאת, ולנצל את ההשפעות, וחלילה לא לקלקל.

ההתנוצצות של הגאולה - כבר נראית בבידור. הרמב"ן כותב בספר 'שער הגאולה' שקודם ביאת הגואל ארץ ישראל תתחיל להיבנות. אני בעצמי ביקרתי בהרבה ערים, כפרים ומושבות, וברוך ה' פורחים שם עצי זית, אי אפשר להעביר את זה במילים משום שאינה דומה ראייה לשמיעה. מתקיימים שם כל דברי הנביאים וכל מה שחז"ל הקדושים כתבו. צריך להתמלא בשמחה כשאנו רואים שהגאולה האמיתית מתקרבת בצעדים מהירים. ה' יתברך כבר לא יכול לראות את הבזיון, הצער והייסורים של העם שלו. בואו נתחזק באמונה! יהודי ארץ ישראל, המשיך הרבי ואמר בשמחה ובהתרגשות, הם מאד מסודרים. אירוע קטן אני יכול לספר לכם: בפורים הייתי בתל אביב, ורציתי לקיים שם את מצות מתנות לאביונים, אבל לא יכולנו למצוא שם אביון! אחרי מאמץ גדול, בקושי מצאנו שם עני כדי לקיים את המצווה. אבל גם במקומות אחרים בארץ ישראל לא רע לאף יהודי, בכל מקום היו היהודים מאד מאד מרוצים ואף אחד לא התלונן על המצב הגשמי בארץ ישראל.

בארץ ישראל יש מספיק קרקעות שיכילו הרבה יהודים ולהושיב אותם. להיפך, המצב הוא שחסרות הרבה ידיים שיעבדו את האדמה הקדושה. אנחנו מחכים למאות יהודים שיבואו וימלאו את המקומות הריקים איפה שחסר עובדים, והם יתפרנסו בכבוד בעזרת הבורא.

אילו עליו בהמונינו לארץ ישראל היינו משאירים בה צורה יהודית

"לצערי איחרנו הרבה", התחיל הרבי לדבר בכאב, "אבל עדיין לא איחרנו לגמרי, אסור להתיאש, חלילה". והעובדה שהיהודים שלנו החרדים לא עולים בתקופה הזו לארץ ישראל ולא משאירים בה חותם, ולא מעמידים את ההשפעה שלהם בארץ ישראל - אם אנתנו היהודים החרדים נעלה בהמונינו, יכולנו להביא לכך שארץ ישראל תקבל צורה יהודית, והכבוד של ארץ ישראל היה גדול מאד.

צריך לפעול חזק עם כל הכוחות, הוסיף הרבי, והקצת יהודים החרדים שכן עולים, ובפרט אברכים צעירים, שיבואו ביחד ויתישבו ביחד, ולא חלילה יבלעו בסביבה [החילונית], כדי שיוכלו לתקן בכוח ולעשות דברים גדולים ליהדות.

החיוב לפעול באחדות למען בנין ארץ ישראל

כעת עברתי לשאול את הרבי על המצב הרוחני בארץ ישראל:

"איך המצב שם ברוחניות?" אני שואל את הרבי. והרבי ענה כך: יש הרבה מה לשפר במצב של ארץ ישראל, הכל צריך תיקון - חינוך הבנים והבנות, הישיבות, מאד בשפל המצב. אילו לפחות בין החרדים עצמם הייתה שוררת אחדות, המצב היה הרבה יותר טוב, אבל לצערנו הבעל דבר עושה מחלוקת ופירוד לבבות אצלנו היהודים החרדים, כדי להפריע לבניין ולהתמסדות של התורה והיהדות.

את עיקר האנרגיה צריך להכניס, אמר הרבי, לשרש את המחלוקת ושנאת החינם אצל היהודים, ובפרט אצל היהודים החרדים שיש הרבה מחלוקות. ידוע, הוסיף הרבי, בשם הגאון מהרי"ל דיסקין זצ"ל, מגדולי ישראל שבידורשלים, שהתבטא שהחורבן הכללי קצת התקטן [נתקנו הדברים שהביאו לחורבן], אבל החורבן של שנאת חינם לצערנו עדיין ממשיך.

הרבי החשוב סיפר, שכשהיה בארץ ישראל, הוא הקדיש הרבה זמן לטפל בבעיות האלו. הוא נפגש רבות עם רבנים, וביניהם עם הגאון רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל, והוא מאד התפעל ממנו, והוסיף שהוא אוהב שלום ורודף שלום. הוא שוחח אתו ועם עוד רבנים על הצורך להרבות אהבה ואחוה, כי זו הדרך שאפשר לבנות את התורה והיהדות.

בזכות מאמציו של האדמו"ר מסטאלין, אנשים באמת התכנסו לאסיפות במטרה לאחד את כל הישיבות כמו 'ועד הישיבות' שיכול להעמיד ולבסס את עולם התורה בארץ ישראל.

במיריות הוסיף הרבי מסטאלין לספר, שבתל אביב, שהינה עיר גדולה, יש בסך הכל מקוה אחד בלבד. והוסיף: חסידי סטאלין בתל אביב הזמינו אותי להשתתף בחנוכת הבית של בית הכנסת של סטאלין בתל אביב, והוא אמר להם שהוא לא מסכים לפתוח את הבית כנסת ולעשות חנוכת הבית, עד שיקחו על עצמם בשעת מעשה לשים אבן פינה, לבנות שם מקוה במגרש שעל-יד בית הכנסת. הגבאים והמתפללים הסכימו, ובאמת בחנוכת הבית הונחה אבן פינה ונאסף סכום של 200 פאונד, סכום יפה בשביל שיוכלו מיד לבנות את המקוה, והשמחה של חנוכת הבית הייתה גדולה מעבר לכל תאור.

הרבי סיים את דבריו בברכה, שנזכה בקרוב לעלות לארץ ישראל, ושם נוכל לפעול עם כל הכוחות להרמת קרן התורה והדת.

...

3. ושם בהערה 11: השהו מדרש רבה שהש"ר (ה, ד): "וכי מה טיבו של חור זה, להיות מגדל שרצים? אלא כך אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה: רבש"ע, כל נסים שעשית לי ע"י כורש, לא היה מוטב לעשות לי ע"י דניאל וע"י אדם צדיק?" [עין ראש השנה ד. שבוש החמץ].
4. כן מבואר ביחזקאל (א, כג): "...והבאתי אתכם אל אדמתכם", ורק אחר כך - "ורוקתי עליכם מים טהורים... ועשיתי את אשר בחוקי תלכו ומשפטי תשמרו ועשיתם".
5. בית הכנסת קיים עד היום ברחוב בר כוכבא 52 בתל אביב, ועל ידו מקוה טהרה. מעניין לציין, שבספר 'בית קרלין סטולין' (עמ' שש) מובא מכתב מר' משה מסטולין, ובו הוא מביע את שמחתו הגדולה לאחר הקמת המקוה.

יסודות 'קדושת ציון'

מגלה עמוקות מני חושך (ב)

הרב חיים פרידמן בעהמח"ס בחר ה' בציון
לחובות: CF@KEDUSHAZION.ORG

טעם ג - הטהור מהפך את ה'טמא' לטהור

[ו] טעם נוסף כתב הגאון רבי נתן גשטטנר **צוק"ל** (להורות נתן - מועדים ח"ג, עניני ראש השנה' אות טו): "גם י"ל טעם שטובלים התפוח בדבש, וכן המוציא טובלין בדבש, למאי שכתב רבינו יונה במסכת ברכות (מג), כי הדבש - אם נפל בו חתיכה של איסור - אף על פי שהאיסור נמוח בתוך הדבש, כיון שדרך הדבש להחזיר הדבר שנפל לתוכו לדבש - לכן כדבש דיינין ליה ומותר (עכ"ד רבינו יונה).

והנה זה חידוש גדול, שלא זו בלבד שהדבש אינו נאסר, אלא גם האיסור נהפך להיות היתר. וזוהי בחינה של תשובה מאהבה, שאמרו חז"ל (יומא פו:), שעל ידי תשובה מאהבה, הזדונות נעשין כזכויות, והעבירה נהפכת להיות מצוה.

ולרמז זה אוכלין דבש - לרמז, שנזכה שהזדונות יהפכו לזכויות על ידי תשובה מאהבה, כדוגמת הדבש המהפך את האיסור להיות.

וזה שנאמר **דבש וחלב תחת לשונך** - כי טבע הדבש להפוך הכל לדבש, וכמו כן טבע החלב שדם נעקר ונעשה חלב (בכורות ו:), ושניהם רומזים על תשובה מאהבה, שזדונות נהפכין לזכויות, וזוכין לזה על-ידי לימוד התורה, שמביא לידי אהבת ה'....".

*

[ז] למדנו מכאן שלשה כללים יסודיים בהנהגת ה' יתברך:

(א) מהטעם שכתב ה'לקט יוסר' למדנו, שה' יתברך ממתיק את מידת הדין.

(ב) מהטעם שכתב ה'נחלת אבות' למדנו, שדבר קדוש שעובר דרך צינור טמא - לא נפגמה קדושתו.

(ג) מהטעם שכתב הגר"נ גשטטנר למדנו, שיש כוחות עליונים בקדושה, שמפכים את הטמא לטהור.

שלשה שלבים בתהליך גילוי היחוד

[ח] שלשת הכללים הללו - הם שלשה שלבים בתהליך שמביא לגילוי יחוד ה' -

השלב הראשון - מיתוק הדינים

השלב הראשון - הוא מיתוק הדינים, ו'מיתוק הדינים' הוא הכנה להכרת הסטרא אחרא, משום שכל כוחה של הסט"א - הוא ממה שהיא יונקת מהקדושה, וכשנפסקת אחיזתה בקדושה - היא מתבטלת (אור החיים - בראשית א ה).

והנה יש בקדושה שני צדדים: ימין - חסד, שמאל - דין, והסט"א יונקת כוחה רק משמאל-דין, וכמש"כ 'מקום המשפט שמה הרשע' (קהלת ג טו), כלומר ממקום המשפט והדין שבקדושה - לאחר השתלשלות עצומה - נמשך הרשע.

טעם א - הדין מתמתק

[ד] ב'לקט יוסר' (מנהגים ופסקי תשובות מבעל התרומת הדשן, מתלמידו רבי יוסף ב"ר משה - עניני ראש השנה) כתב: "דבש חי סימן טוב לאכול בראש השנה. **ודבש דבורים מן המובחר**, כי הדבורים דמי למשפט [הדבורים מרמזות למידת הדין], כי עושים נקמה לפעמים, כמו שמוכח מן הפסוקים [וַיִּדְפּוּ אֹתָם כְּאִשּׁר תַּעֲשֶׂינָה הַדְּבָרִים] (דברים א מד). 'כל גוים סבבוני... סבבני כדבורים' (תהלים קיח י-יב). ומה שיוצא מהן - מתוק. וסימן לדבר שאנו יוצאין ממידת הדין למידת הרחמים...".

"והטעם שלוקחים תפוח דוקא - כתבו המקובלים - כי התפוח רומז לשכינה, הנקראת 'חקל תפוחין קדישין', ומכוונים בהטבלתו בדבש - להמתיק מעליה הדינים הקשים" (הלכה ומעשה).

טעם ב - מהטמא יוצא טהור

[ה] טעם נוסף מביאים, ומציינים מקורו לספר 'נחלת אבות' (לדמיר):

"יש לומר הרמז דמטבלין בדבש דייקא, דהנה בדבש דבורים איכא חידוש גדול, דהגם דבעלמא קיימא לן (בכורות ז:). דהיוצא מן הטמא, טמא - בדבש דבורים הדין הוא, דאף על פי שהוא יוצא מן הטמא, עם כל זה הוא טהור.

[א.ה. איתא במסכת בכורות (ז:). - "היוצא מן הטמא - טמא, והיוצא מן הטהור - טהור... מפני מה אמרו דבש דבורים מותר - מפני שמכניסות אותו לגופן, ואין ממצות אותו מגופן".

ובאר הרמב"ם (הלכות מאכלות אסורות פרק ג הלכה ג): "דבש דבורים ודבש צרעים מותר - מפני שאינו מתמצית גופן, אלא כונסין אותו מן העשבים בתוך פיהו, ומקיאין אותו בכוורת - כדי שימצאו אותו לאכול ממנו בימות הגשמים".

כלומר, מה שאמרו: "היוצא מן הטמא - טמא" - זהו דווקא כאשר הנוזל הגיע מעצמיותו וחלק מגופו של בעל החיים הטמא, כמו חלב בהמה. אבל כאן, הדבורה מוציאה את הצופן מהפרחים, ומכניסה אותו לפקדון בקיבה נפרדת - שהיא נקיה ויבשה לגמרי, מבלי שיש בה שום תערובת מגופה של הדבורה, ואח"כ מקיאה אותו לכוורת, וממילא הדבורה משמשת רק כ'צינור חיצוני' שדרכו עבר הדבש מהפרחים לכוורת, ולא שהדבש נוצר מהדבורה עצמה].

וי"ל, דלכן אנו מטבלין בדבש, שהרמז בזה שאנו מתפללים לה' יתברך ביום הדין, דהגם דהננו טמאים מחלאת עוונותינו, ומי יאמר זיכיתי ליבי, עם כל זה יקבל את התפלות היוצאים מאתנו ויהי בעיניו כטהורין - כמו הדבש שהוא יוצא מן הטמא והוא טהור, ויקבל תפלתנו ברחמים וברצון".

[א] בגליון הקודם, ספרנו על חכימא דיהודאי, שהושיע את אותו אדם אומלל שהתנזר לחלוטין מאכילת הדבש, משום ש"לא יכול להיות שמהדבורה - שהיא טמאה ועוקצת את הבריות - יוצא דבר טוב, זך, נקי, וטוב לבריאות". בינתיים, פקדוהו חולאים רעים בגלל המנעותו מהדבש, שהיה נצרך לבריאותו, אך לא נמצאה תרופה למכתו.

באחד הימים, שמענו על חכם וצדיק שהגיע לעיר, והולכיהו אליו. החכם קיבל אותו בסבר פנים יפות, ישב עמו, והראה לו את דברי חז"ל: "מי יתן טהור מטמא לא אחד (איוב יד ד). כגון אברהם מותרת, חזקיה מֵאֲחֻז, יאשיה מֵאֲמוֹן, מִרְדְּכִי מִשְׁמֵעִי, יִשְׂרָאֵל מֵאֲמוֹת הָעוֹלָם, הָעוֹלָם הָבָא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה. מי עֲשֶׂה כֵן? מי גָזַר כֵּן? מי צָוָה כֵּן? - לא אֶחָד - לא יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם?!" (תנחומא חוקת ג).

והביא לו עוד מקורות רבים מהתורה, המלמדים שזה רצון ה' יתברך, שכל הדברים הכי טובים ומאירים - יעברו דרך דברים טמאים וחשוכים, כדי שיתגלה שהוא 'יְחִידוֹ שֶׁל עוֹלָם' - שהוא מנצח את אויבו הרע בתכלית הנצחון, עד שהוא גורם לרע להוציא מתוכו את הטוב.

לאחר השיחה, אורו עיניו של אותו אדם, ונעשה כבריה חדשה, ובצאתו מבית הרב - "וַיִּשְׁלַח אֶת קֶצֶה הַמִּטָּה אֲשֶׁר בִּידוֹ וַיַּטְבֵּל אוֹתָהּ בַּיַּעֲרַת הַדְּבָשׁ וַיֵּשֶׁב יָדוֹ אֶל פִּי וַתֵּאָרְנֶה עֵינָיו".

*

[ב] לאור זאת נידח כאן פרק מיוחד על בירור הטהור היוצא מתוך הטמא, המבאר את עניין חגי החודש השביעי, אשר אנו עומדים בפתחו. וכמו אותו יהודי שלקח את 'קצה המטה' אשר בידו וטבל אותו ביערת הדבש - ניקח גם אנו את מה שכתב ה'קצה המטה' (על המטה אפרים' סימן תר"ה סקל"ח) בשם ה'עיתים לבינה', שנוהגים לטבול 'המוציא' בדבש בראש השנה וערב יום הכפורים וסוכות - עד שמיני עצרת ועד בכלל.

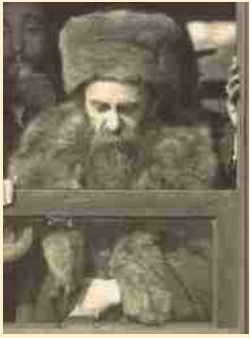
ומתוך אותו אוכל מ'יערת הדבש' - נזכה לקיים בהידור רב מצות שופר, שהגדרת מהותו היא 'יערת הדבש', כי תיבת 'שופר' מתחלקת לשנים - 'שו' - בגימטריא דבש, 'פר' - בגימטריא יער (הגר"א זוהר ויקרא ד א). ויתבאר בהמשך.

פרק א - חודש תשרי והדבש

[ג] מכל חדשי השנה - החודש המזוהה ביותר עם הדבש - הוא חודש תשרי, אשר בו הדבש מלווה אותנו מראש השנה ועד שמיני עצרת.

והנה, בין הטעמים שנאמרו למנהג לטבול התפוח והחלה בדבש - מצינו שלשה טעמים, שרב הלקח הנלמד מהם לעניינו:

רבי אהרן מבעלזא: "תפוחי ארץ ישראל טעימים מאוד"

עזה היתה חיבתו של מרן האדמו"ר הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע, שניצל מן השואה והגיע לארץ ישראל בשנת תש"ד. כשהגיע לארץ הקודש, אחזתו רוח קדושה של כיסופי גאולה, ועיניו לא שבעו מהביט בנופה.

ר' אהרן מבעלזא היה חי כמו מלאך; כל ערב היו מגרדים לו תפוח עץ, ואת זה היה אוכל. פעם אחת הגיע חסיד מחו"ל והביא איתו תפוחים מחו"ל, בעלי מראה וטעם מיוחדים, ורצה לגרום הנאה לרבו. שאל אותו ר' אהרן: "זה תפוחי ארץ ישראל?" נכשל החסיד בלשונו ואמר: "תפוחי ארץ ישראל הם קטנים, הם חמוצים, הם לא טובים". נזדעזע רבי אהרן ואמר לו: "לך ליטול ידיים שלוש פעמים ואחר כך תחזור". כשחזר, אמר לו: "תגיד איתי שלוש פעמים: תפוחי ארץ ישראל טעימים מאוד, תפוחי ארץ ישראל יפים מאוד, תפוחי ארץ ישראל גדולים מאוד".

ופעם, כאשר אחד האדמו"רים התאונן על החום הגדול ששרר בביתו, השיב מרן זי"ע במתק לשונו: "אל תגידו כן, צריכים זאת בגלל הפירות". וכאשר יצא אותו אדמו"ר, אמר: "אסור לדבר על ארץ ישראל – המרגלים דיברו על ארץ ישראל".

(במחיצתם, חלק ב)

מנהיג בהן את העולם (עיי' זוה"ק ח"ג דף שב). המדה החמישית נקראת 'וְהָהוּד' (זוה"ק ח"ב רעו:).

מידת ההוד – זו מידה שבה נהפך הטוב לרע, ושוב חוזר הרע ונהפך לטוב, וכמש"כ 'וְהוּדִי נִהְפֵךְ עָלֵי לְמִשְׁחִית' (דינאל י ח). כלומר, ה'הוד' נהפך ל'דוה', וכמש"כ 'נִתְּנָנִי שְׂמֵמָה כָּל הַיּוֹם דָּוָה' (איכה ג יג) – "הוד – דוה אתהדר" ('ההוד' חזר ל'דוה') (זוהר כי תצא רפב). ועל ידי זה נחרב בית המקדש, שעליו נאמר: 'וְהָהוּד – זו בית המקדש' (ברכות נח). והחורבן נמשך בכל האלף החמישי, שהוא כנגד ה'הוד', המידה החמישית (זוהר פנחס רמג). "ובשעת הגאולה יבנה המקדש יהיה 'דוה' נהפך ל'הוד' (צל"ח ברכות נח).

הנהגה זו היא בכדי לגלות את יחוד ה', שגם הרע משועבד לו, וזה רמוז במילה 'הוד', כי הוד הוא מלשון חוד (הה' והח' מתחלפים), ו'חוד' מלשון 'יחוד' (עיי' רמ"ד וואלי ספר הישועה – אסתר עמוד תכד). כי כשהרע נהפך לטוב, מתגלה יחוד ה' – שה' הוא השליט היחיד, שאפילו הרע שהוא אויבו, מוכרח להשתעבד לו.

וזה בדיוק ענינו של הדבש – ששורש עניינו הוא במידת ההוד, להפך את הדין לרחמים, ואת הרע לטוב, וכנ"ל.

דבש – הוי"ה ממתיק ב"ר

[יח] ומה שדבש ממתק את הדין, הוא משום ש'דבש' בגימטריא 'הוי"ה פ"ו' – והיינו, שיש ר"פ כוחות הדין מצד הקדושה [שהם בגימטריא של האותיות מנצפ"ך

[יד] ויש כאן משהו יותר עמוק: הנה 'תשרי' מורכב משלוש האותיות האחרונות של הא-ב – רש"ת. אלא שב'תשרי' הן מסודרות מלמטה למעלה – תש"ר. והמשמעות של זה – שלוקחים את לוח הא-ב, והופכים אותו מלמטה למעלה. ובמקום להתחיל אבג"ד וכו' – מתחילים תשרי"ק וכו'. וכמו שאמרו (זוהר משפטים קי): תשרי – דאלפא ביתא אהדר למפרע – מתתא לעילא".

ואומרים חז"ל, שזה מראה על כך שחודש תשרי הוא מצד הדין (תיקוני זוהר הקדמה טז).

ובאורו – אבג"ד הוא סדר האותיות מלמעלה למטה, וזה מראה על כך שאור החסד יורד מלמעלה למטה, והבריות זוכות לשפע חסד.

תשרי"ק – הוא סדר אותיות הא-ב מלמטה למעלה, וזה מראה על כך ש'אור החסד' עולה מלמטה למעלה, ועל-ידי זה הוא נעלם מהבריות שנמצאות למטה – בעולם הזה, ונמצא שבעולם הזה שורה בעיקר מדת הדין. (רמ"ק זוהר חדש שיר השירים – כרך יז עמוד קו; רמ"ד וואלי 'משנה למלך' דברים טז א).

ולכן בתשרי נמצאים ימי הדין – ראש השנה, יום הכיפורים והושענא רבה.

תשרי – דין ושמחה

טו ואמנם קשה, שהרי חודש 'תשרי' הוא החודש השמח ביותר, ופסגתו – סוכות זמן שמחתנו. ואיך דווקא הוא חודש של דין?

התשובה, שאדרבה היא הנותנת – תשרי הוא החודש השמח ביותר – דווקא משום שהוא החודש של התגברות הדין, אלא שבחודש זה הקב"ה נתן לנו גם כן כלים ואמצעים לכפות את הדין ולשעבדו לרצון ה' יתברך הטוב והמטיב, שהרי הוא צירף לתש"ר [דין] את האות י' [רחמים] – שהיא י' משם הוי"ה, והרי שם הוי"ה מורה על רחמים לאין תכלית, וממילא בכוחו של י' – למתק הדינים של תש"ר (עיי' הקדמת תיקון"ט טז). ודווקא מתוך כך באה השמחה הגדולה והשלמה של סוכות – כי "זה טבע הדין, וכל הבא ממנו, אם הוא ממותק – ממנו כל השמחה, ואם אינו ממותק – ממנו כל הרע" (רמח"ל – קל"ח פתחי חכמה – פתח נח). הדין הוא השורש לטומאה ולרע – 'מקום המשפט שמה הרשע', אבל כאשר ממתקים אותו – ממנו כל השמחות (ועיי' 'אוצרות רמח"ל' – דרושי ונתת בכסף, עמוד רע"ג).

דבש – מידת ההוד

טז ולכן, הדבש מלוה את כל חודש תשרי, כי גם ה'דבש' נעשה ממיתוק הדינים, ועל-ידי זה הוא מגלה את יחוד ה', ועל ידי זה הוא מקבל את טעמו המתוק והמשמח. כי החומר הטעים ביותר הוא 'דינים ממותקים' – משום שבהם מתגלה יחוד ה', וגילוי היחוד הוא הדבר הטעים והמשמח ביותר, וכמש"כ הרמח"ל (קל"ח פתחי חכמה פתח ג-ד): "וכשישיגו היחוד מגולה כראוי – אז יהיה התענוג השלם... עוצם התענוג שיכול להיות לנשמות..." – עיי"ש.

וזהו שאמרו (זוהר ויחי רמ): "מַעֲזֵי יִצְחָק מְתוֹק" (שופטים יד יד) – אלמלא תוקפא דדינא קשיא – לא נפקא דבש".

[יז] ואמרו (זוהר ויקרא ד): "אכלתי יערין עם דבשי – הוד". ובאורו הוא כך: כתוב (דברי הימים א כט יא): 'לָךְ ה' – [א] הַגְדֵּלָה [ב] וְהַגְבִּירָה [ג] וְהַתְּפָאֶרֶת [ד] וְהַנִּצָּח [ה] וְהָהוּד [ו] כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאֲרָץ [ז] לָךְ ה' הַמְּלִכָה'. בפסוק זה נמנו שבע מידות של הנהגה, שהקב"ה

וממילא, לאחר שמתמתקים הדינים – כבר אין לסט"א היכן להיאחז ולינוק חיותה, ומאליה היא מתבטלת

[ולאחר שהסט"א נכרתה – הדינים מתמתקים עוד יותר, כי אין עוד קטרוג הסט"א שמוסיף להרתיח את הדינים כל הזמן].

השלב השני – שעבוד הטומאה [נגה] לקדושה

טז השלב השני – לאחר שהחלק הקשה שבסטרא אחרא נכרת לגמרי [כמו הערלה שנכרתת ומושלכת החוצה] וכנ"ל – אזי החלק הרך שבסטרא אחרא [הנקרא נגה] – נעשה משועבד אל הקדושה [כמו עור הפריעה, שמשאירים אותו לשמש לקדושה].

[ובמקביל לזה הוא הטעם שכתב הנחלת אבות – שלמרות שהדבורה היא טמאה – מכל מקום היא מסייעת לקדושה, בכך שעובר דרכה מאכל טהור ומתוק].

השלב השלישי – 'נגה' כאור תהיה

[י] השלב השלישי – שהחלק הרך שבסטרא אחרא [דהיינו 'קליפת נוגה'] – נהפך להיות קדוש בעצמו, ומאיר מעין אור השכינה. וכמש"כ 'וְנִגְהָ כְּאוֹר תִּהְיֶה' (חבקוק ג ד) – שקליפת נוגה תאיר ותתקדש מעין אור השכינה (רמח"ל – אדיר במרום עמוד קצ"ז; רמ"ד – ע"ת לחננה" – ח"א, עמוד 321).

[ובמקביל לזה הוא הטעם שכתב הגר"נ גוטסטר, שעל-ידי הדבש – אפילו דבר טמא נהפך להיות טהור]

שלשה מצבים בגוים

[יא] בתשרי יש לנו התעסקות עם הגוים, בתחלתו בדין מולם, ובסוכות בתיקונם ואכן שלשת השלבים הללו נמצאים גם כן בגוים, שהם מושרשים בסטרא אחרא:

שלב א' – כנגדו רשעי הגוים, שסופם להיות מושמדים במלחמת גוג ומגוג.

שלב ב' – כנגדו גוים שמסייעים לישראל.

שלב ג' – כנגדו גוים שמתגיירים.

פרק ב- תשרי וחגי'ו

[יב] הדבש – ושלשת הכללים הנלמדים ממנו – עובר כברית התיכון בכל חודש תשרי, הן מצד עצם החודש ששמו תשרי, והן מצד שלושת החגים אשר בו – ראש השנה, יום הכיפורים וחג הסוכות.

'תשרי' – היפוך 'ראשית'

[יג] ונפתח בשם החודש – תשרי. הנה בעיקרון, החודש היה צריך להקרא חודש 'ראשית' – כי הוא ראשית השנה, וכמו שאמר עליו הכתוב (דברים יא יב): 'תִּמְדִּי יַעֲנִי ה' אֱ-לֹהֶיךָ בְּהַ מְרִשִּׁית הַשָּׁנָה וְעַד אַחֲרִית שָׁנָה'. וכתב בעל הטורים: מרשית השנה. אותיות מתשרי (עיי' ראש השנה ח).

ולא רק שהוא 'ראשית השנה', אלא הוא גם כן ראשית בריאת העולם, וכמו שאמרו (תיקוני זוהר הקדמה דף טז): "בְּרֵאשִׁית – [אותיות] בא' תִּשְׁרִי [ברא א-להים וגו']" (ועד"ב בתיקוני זוהר תיקון לה; מא).

ואם כן השם 'תשרי' – הוא בעצם המילה 'רשית' – אלא שהוא בהיפוך אותיות.

הסתמכות שבסופי התבות, שמנצפ"ך הם דין. וכמו שמבאר באריז"ל (עץ חיים כה:). ובהגר"א (ספר יצירה ג א אופן ב), שכ"ב אותיות הפתוחות הן חסדים - שהן פתוחות להשפיע, ומנצפ"ך סתומות הן דין - שהן סתומות השפיע.

ומר"פ כוחות הדין שמצד הקדושה - נבנים הפ"ר כוחות הדין שמצד הטומאה (רמח"ל אדיר במרום עמ' קצ"ט). ובהם מושרשים שבעים אומות - שכנגדם מקריבים שבעים פ"ר-ים בסוכות. וכנגדם זעקה אסתר [אילת השחר]: 'סְבֹבֵנִי פ"ר-ים רַבִּים' (תהלים כב יג; מגלה עמוקות' עה"ת פורים ג יח).

ובא אור הוי"ה - שהוא רחמים לאין תכלית - וממתיק את פ"ר דיני הקדושה, ועי"ז גם פ"ר דיני הטומאה משתעבדים לקדושה (עפ"י 'קהלת יעקב' ערך דבש).

פרק ג - חגי תשרי

א - ראש השנה שופר - 'כְּנִי יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֵיךָ אֶת כְּעָסֶךָ'

יט] וזה ענין השופר, שהוא ממתק את הדינים, שהרי השופר מזכיר את קרן האיל של עקדת יצחק, אשר בו אברהם עקד את מידת הדין ושעבד אותה לרחמים והטבה, וכמו שבאר הגר"א (תיקוני זוהר - תיקון ב מתיקונים אחרונים, דף קלט. - קסא. מדפי הגר"א): "שבִּיאִתֵּירוֹת וּלְתַתָּא" - שאברהם (בעל מידת החסד) עקד את יצחק [בעל מידת הדין], 'אִיתֵּיר לַעֲלִיא' - שמידת הרחמים עקדה את מידת הדין."

וכמו שמבקשים במוסף דראש השנה: "וּתְרָאָה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שְׁעָקֵד אֲבֵיהֶם אֲבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ וְכִבֵּשׁ רַחֲמֵי לַעֲשׂוֹת רְצוֹנֵךְ בְּלִבְּךָ שְׁלָם, כִּי יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֵיךָ אֶת כְּעָסֶךָ מַעְלֵינוּ, וְיִגְדֹּלוּ רַחֲמֵיךָ עַל מְדוּתֶיךָ, וְכִטְבֵּךְ הַגָּדוֹל יֵשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ מֵעַמֶּךָ וּמֵעִירֶךָ וּמֵאֶרֶץ וּמִמִּנְחָלְתֶךָ."

שופר - דב"ש ממתיק ב"ר

כ] ודבר זה רמז במבנה תיבת 'שופר', וכמש"ב הגר"א (זוהר ויקרא ד,). שתיבת 'שופר' מורכבת משני חלקים:

(א) ש"ו - בגימטריא דב"ש.

(ב) פ"ר - הוא ר"פ כוחות הדין (וכנ"ל).

ובא הש"ו שבשופר - וממתק את הפ"ר שבשופר. כלומר הדב"ש ממתיק את הר"פ דינים.

ואומר הגר"א, שעל השופר נאמר הפסוק 'אֶכְלֵתִי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי' (שיר השירים ה א). 'יע"ר' - גימטריא ר"פ, הן ר"פ דינים. וה'דבשי' - בא להמתיק את הדינים שביע"ר.

ולאחר שדיני הקדושה נמתקים - אין לסטרא אחרא מקור לינוק משם את כוחה, ועי"ז הסט"א בטלה מאליה.

'וּמְלִכְאוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה' - אפילו בסטרא אחרא

כא] ולאחר שהחלק הקשה שבסטרא אחרא נכרת, אזי הקליפה הרכה של הסטרא אחרא [הנקראת 'נוגה'] - נשארת ומשתעבדת לקדושה, ועי"ז מתגלה יחוד ה' - שהוא מושל גם בסטרא אחרא - שתהפך להיות נמנית בלגיונו של מלך, ועי"ז כולם יראו שמלכותו בכל משלה, וכמו שאומרים בתפילת ראש השנה:

א' - להיגו וא- להי אבותינו. מלך על כל העולם כלו כְּבֹדְךָ. והִנָּשָׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בִּיקְרָהּ. והופע בהדר

גִּאֲזוֹן עֲזָךְ. עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל אֶרֶץ. וְיָדַע כָּל פֶּעוּל כִּי אֶתָּה פִּעְלָתוֹ. וְיָבִין כָּל יָצוֹר כִּי אֶתָּה יִצְרָתוֹ. וַיֹּאמֶר כָּל אִשָּׁר נִשְׁמָה בָּאֵפוֹ, ה' אֱ-לֹהֵי יִשְׂרָאֵל מֶלֶךְ וּמְלִכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה. וְדַרְשׁוּ חז"ל (תיקוני זוהר תיקון ס"ט דף קטז): "וּמְלִכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה" - שהשכינה הנקראת מלכות, מושלת בכל - אפילו בקליפות של הסטרא אחרא."

ועל ידי זה 'פְּתֻחוּן פֶּה לְמִיֻּחֲלִים לָךְ', ומאידך 'וְעוֹלָתָה תִּקְפָּץ פִּיהָ' - לא יהיה לסט"א מה לומר, כאשר כל פעולותיה יהפכו לקדושה, ולא ישרא כלום מכוונותיה הרעות, כי 'כָּל הַרְשָׁעָה כָּלָה כְּעָשׂוֹן תִּכְלָה' - כִּי תַעֲבִיר מִמְּשָׁלַת זָדוֹן מִן הָאָרֶץ."

ב - יום הכיפורים אָנוּ מִתִּירִין לְהַתְּפַלֵּל עִם הָעִבְרָיִים

כב] ואחר-כך בא יום הכפורים, אשר בשער כניסתו אומרים: "עַל דַּעַת הַמָּקוֹם וְעַל דַּעַת הַקֹּהֶל - בִּישִׁיבָה שֶׁל מַעְלָה וּבִישִׁיבָה שֶׁל מַטָּה - אָנוּ מִתִּירִין לְהַתְּפַלֵּל עִם הָעִבְרָיִים". וכמו שאמרנו (כריתות ו): "א"ר חנא בר בזנא א"ר שמעון חסידא: כָּל תַּעֲנִית שֶׁאֵין בָּהּ מִפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל - אֵינָה תַּעֲנִית, שֶׁהִיא חִלְבָּנָה רִיחָה רַע, וּמִנָּחָה הַכְּתוּב עִם סַמְמָנִי קִטְרַת. אֲבִי אִמֵּר, מֵהַכֹּא: 'אֲגַדְתּוֹ עַל אֶרֶץ יִסְדֵּה' (עמוס ט ו) [משמע שכולן ביד - אז על ארץ יסדה (רש"י)].

הקדושה הופכת גם את העברניים הטמאים - להיות נמנים בלגיונו של מלך, 'ואגודתו על ארץ יסדה' - כולם נעשים אגודה אחת לבנות את הכתר למלכו של עולם.

'אִם יִהְיוּ חֲטָאִים כְּשֵׁנִים כְּשֵׁלָג יִלְבִּינוּ'

כג] ועיקרו של יום - "לשון של זהורית היה קשור על פתחו של היכל, וכשהגיע שיעיר [לעזאזל] למדבר - היה הלשון מלכין, שנאמר אם יהיו חטאים כשנים כשלג ילבינו" (יומא סח:). לא כתוב שהחטאים יעלמו, אלא שהצבע שלהם נהפך מאדום ללבן - הרע עצמו נהפך לטוב!

דבר זה נעשה על-ידי השעיר לעזאזל, שגורם שהקיגור יהפך לסניגור, ולא שיעלם. "כְּשֵׁמְגִיעַ הַשְּׁעִיר הַזֶּה אֶל הָהָר, כְּפָה שְׂמָחָה עַל שְׂמָחָה מִתְבַּשְּׂמִים כָּלָם בּוֹ. וְאוֹתוֹ שׁוֹמֵר שִׁיזָּא, חֹזֵר וְאוֹמֵר אֶת תְּשַׁבְּחָתָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, הַקִּטְגוֹר נִעְשֶׂה סִגְגוֹר" (זוהר אחרי סג).

'אֵין שְׂבָחָה שֶׁל מַטְרוֹנָה - אֵלָּא בְּשָׁעָה שְׂמַתְקִלְסַת מַצְרוּתֶיהָ'

כד] ובזה שגם הרע ממליץ טוב על ישראל, מתקיים

'בְּרוּךְ תִּהְיֶה מֶלֶךְ הָעָמִים' (דברים ז יד) - "אָמַר רַבִּי חִיָּא בְּרַ אַבָּא, אֵין שְׂבָחָה שֶׁל מַטְרוֹנָה בְּשָׁעָה שְׂמַתְקִלְסַת מַקְרוּבוּתֶיהָ, אֵלָּא בְּשָׁעָה שְׂמַתְקִלְסַת מַצְרוּתֶיהָ" (דברים רבה ג ו).

וכתב רמ"ד וואלי (שיר השירים ו, עמ' ס"א) "...אֵין שְׂבָחָן שֶׁל הַנִּשְׁמוֹת הַקְּדוּשׁוֹת עוֹשֶׂה כָּל כֵּךְ נַחַת רוּחַ אֶל מַלְכוּת שָׁמַיִם, כְּמוֹ שְׁעוֹשֶׂה לָהּ הַשְּׂבַח שְׁעוֹלָה מִן הַנִּכְרִיּוֹת... כִּי שְׂבָחָן שֶׁל אֱלֹהִים גּוֹרֵם נַחַת רוּחַ שְׁלָם אֶל הַשְּׂכִינָה, כְּמוֹ שְׁגוֹרֵם נַחַת רוּחַ אֶל הָאָדָם, כֹּאשֶׁר מְזַלְזֵלִי וּמַחְרִיפֵי מוֹבָאִים וּמוֹכֲרִים לִסְפֵּר בִּשְׂבָחוֹ, כִּי זֶהוּ סִמְנָן הַצְּלַחְתּוֹ - שִׁיחֵיו אוֹיְבָיו נִכְנָעִים תַּחְתּוֹ וְסוֹרִים אֶל מִשְׁמַעְתּוֹ, וּמוֹדִים לוֹ בְּכָל מִידוּתוֹ". והיינו, שבזה מתגלה יחוד ה'.

ג - סוכות ארבעת המינים - ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצון

כה] אחר-כך בא חג הסוכות, שבו נוטלים את ארבעת המינים: 'פְּרִי עֵץ הָדָר' - אֱלֹהִים... שֵׁשׁ בָּהֶם תוֹרָה וְיֵשׁ בָּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים. כָּפֹת תְּמָרִים - אֱלֹהִים... שֵׁשׁ בָּהֶם תוֹרָה וְאֵין בָּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים. וְעֵנַף עֵץ עֵבֶת - אֱלֹהִים... שֵׁשׁ בָּהֶם מַעֲשִׂים טוֹבִים וְאֵין בָּהֶם תוֹרָה. וְעֵרְבֵי נָחַל - אֱלֹהִים... שְׁאֵין בָּהֶם לֹא תוֹרָה וְלֹא מַעֲשִׂים טוֹבִים. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִקְשְׁרוּ כָּלָם אֶגְדָּה אַחַת וְהֵן מִכְפָּרִין אֱלֹהִים עַל אֱלֹהִים (ויקרא רבה ל יב).

'יִקְשְׁרוּ כָּלָם אֶגְדָּה אַחַת' - גַּם הַרִיקִים וְגַם הָרַשָּׁעִים - מִצְטַרְפִּים עִם הַחֲכָמִים וְהַצְדִּיקִים - וְיַעֲשׂוּ כוֹלָם אֶגְדָּה אַחַת לַעֲשׂוֹת רְצוֹנָן בְּלִבָּב שְׁלָם.

'שְׁכַל יִשְׂרָאֵל רְאוּם לִישֵׁב בְּסוּכָה אַחַת'

כו] וכן לגבי מצות ישיבה בסוכה - יש שילוב כוחות מיוחד ומושלם מכל גונוי עדות ישראל, וכפי שידוע לרמז במש"א (סוכה כז:): "כָּל הָאֲזָרָח בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בְּסֻכּוֹת - מִלְמַד שְׁכַל יִשְׂרָאֵל רְאוּם לִישֵׁב בְּסוּכָה אַחַת".

'חַג הַסֻּכּוֹת - מַגְרֵנָה וּמִיקְבָּה'

כז] וכן מצינו מעורב בחינה - שבסוכות מכניסים לקדושה גם את האומות, שהנה כתוב 'חַג הַסֻּכּוֹת תַּעֲשֶׂה לָךְ שִׁבְעַת יָמִים בְּאֶסְפָּף מַגְרֵנָה וּמִיקְבָּה' (דברים טז ג) - 'בְּפִסּוֹלַת גּוֹרֵן וּיִקַּב הַכְּתוּב מְדַבֵּר' (סוכה יב).

מצינו חילוק בענין זה בין פסח לסוכות. חג הפסח וחג הסוכות מקבילים זה לזה, וכמו שלומדים בגזרה שוה 'חמשה עשר חמשה עשר'. ומ"מ מצינו חילוק בין פסח לסוכות - מצה מקיימים בפרי של החיטה - שהיא כנגד ישראל, וסוכה מקיימים בקליפה של החיטה - פסולת גורן, שהיא כנגד האומות (בראשית רבה פג ה).

כח] לכן, בפסח היחס לגויים הוא התבדלות מהרע - הטבעת המצרים, כי "בַּתְּחִילָה צָרִיךְ הַבְּדֵלָה בְּסוּד: 'וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹרֶז וּבֵין הַחֹשֶׁךְ'. וְאִחֲכָךְ שִׁשְׁר בְּסוּד 'וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם אֶחָד' [שמתחברים לאחד], בְּסוּד גֵּרִים גְּרוּרִים" (עבודה זרה כד, רמח"ל - אדיר במרום עמוד ל"א).

אמנם, בסוכות היחס לגויים הוא לקיחת הרע והפיכתו לטוב, שמכניסים את האומות לקדושה בקרבנות החג. וכן סוכות כנגד לעתיד לבא (בהגר"א ספרד"צ לד) - שֶׁאֵזַן וְנִלְוּ גוֹיִם רַבִּים אֶל ה' (זכריה ב טו). ועי' רמז"ל בראשית ג כד) - וְאֵזַן הוּא הַזְמַן לְהַשְׁתַּדֵּל לְתַקְנָם בְּסוּד גֵּרִים גְּרוּרִים מֵה שְׁלָא הִיא אִפְשֵׁר קוּדֵם לָכֵן, כִּי

רבי אריה לוי: "אמותה הפעם..."

אהבתו של רבי אריה לוי זצ"ל לארץ ישראל היתה גדולה לאין שיעור. בהיותו בישיבת וולוז'ין בן 19, התעורר בו רצון עז לעלות לארץ ישראל, וכך כתב: "בליבי גמלה ההחלטה לצאת ולהגשים מאווי לב כמוסים, תשווקי מילדות - לעלות

לארץ הקודש". לאחר תלאות רבות ואיסוף הכסף הדרוש, ולאחר פרידה אחרונה מהוריו, הגיע ר' אריה לארץ ישראל בחודש אדר שנת תרס"ה.

וכך תיאר את הרגע: "והנה בראותי מרחוק את ארץ הקודש אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו, נעשיתי לאיש אחר לגמרי. נרעשתי ברגש נורא מאוד מרוב שמחה ועיני זלגו דמעות. אמרתי: אמותה הפעם, אשר זיכני ה' יתברך להיכנס לארץ אבות. שכחתי כל הייסורים, וכמו רוח אחרת נכנסה בי, רוח של שמחה ועונג רוחני עד אין קץ... ירדתי על החוף ודרכתי על אדמת הקודש, הרגשתי על כל צעד ושעל שאני דורך בכף רגלי על אדמת הקודש..." (הובא ב'איש צדיק היה' עמ' 30)

מאז ועד יומו האחרון היה פיו לא פוסק מלספר בשבחה של ארץ ישראל. תמיד היה משמיע: תורה, ישראל וארץ ישראל - חד הם.

לח וכן אמר הגה"ק מצאנז-קלויזנבורג צוק"ל: "דא עקא, שאנחנו היראים עוסקים בקיטרוג גרידא, והם - החופשים - עוסקים בפעולות מעשיות ויוצרים עובדות. גם אני הייתי מקלל המינים כוונה עצומה ומצפה לשמוע שנתקבלה והתקיימה קללתי, אך לשוא. להיפך, נוכחתי לראות שהם הולכים ומתחזקים. אמרתי, מוטב נתחלף בתפקידים, דהיינו שאני אבנה את ארץ ישראל בקדושה והם יגדפו אותי. אנחנו נפעל בכל כחנו למען בנינה של ארצנו הקדושה! הלא כל אבן בארץ ישראל - כל כולה קדושה וטהרה!" (לפיד האש ח"ב, עמוד תפ"ג- תפ"ד).

מה שהרשעים מעורבים בבנין ארץ ישראל - אין זה פוגם מקדושתה כלל וכלל.

לב וזה הכלל השלישי הנ"ל - שקידוש ה' הגדול ביותר הוא כאשר גם הטומאה נהפכת ונכללת בקדושה, ולכן **תשרי** ובמיוחד חג **הסוכות** - הם זמן שמחתנו היותר גדולה, שבהם זוכים לראות את יחוד ה', כאשר גם הרע נהפך לקדושה.

ברק ד ארץ זבת חלב ודבש

לג שלשת הכללים הללו שב'דבש' - שהם **שלשה שלבים בתהליך שמביא לגילוי יחוד ה'** - נמצאים בארץ ישראל, ארץ זבת חלב ודבש, שתפקידה הגדול לגלות את יחוד ה', דרך זה שהיא משעבדת את הטומאה לקדושה.

שלב א - מיתוק הדינים והשמדת הסטרא אחרא

לד ונראה בארץ ישראל את שלושת השלבים:

(שלב א) **ארץ ישראל ממתקת את מידת הדין**, כמו שאמרנו (מכות ז), שמי שנגמר דינו בסנהדרין בחוץ לארץ, וברח לארץ ישראל, סותרים את דינו, ודנים אותו מחדש "**מפני זכותה של ארץ ישראל**", שבכחה של ארץ ישראל להמתיק את מידת הדין, ולכן יתכן שבארץ ישראל ימצאו לו זכות ויפטרוהו.

וכן אנו רואים בעיינו, שבכל פעם שעם ישראל עושים 'איתערותא דלתתא' ויוצאים לקיים מצות 'מלחמת כיבוש ארץ ישראל' - **הקב"ה שופך ים של רחמים ועושה ניסים אדירים לישראל**.

לא היה ולא נברא, אפילו פעם אחת - בדור האחרון דור עקבתא דמשיחא - שעם ישראל יצאו למלחמה על ארץ ישראל, ולא נתקיים בהם 'כ' ה' א' - להיכנס ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם'. [וכל פעם שהיה כשלו - זה היה אך ורק כאשר שמענו לאמריקה שהסיתה את עם ישראל לבטל מצות מלחמה למען כיבוש ארץ ישראל, או גרוע מכך, שגורמים ב'חלונות הגבוהים' בגדו בעם היהודי ושיתקו את מערכות ישראל].

*

לה ומה שארץ ישראל ממתיקה את הדין, הוא גם כן הכנה לכך שארץ ישראל מכריתה את הסטרא אחרא ומכלה את הקליפות הקשות שבה, וכמו שאמרנו (זוהר ח"א רנא), שארץ ישראל נקראת 'ארץ **כנען**' - לשון **הכנעה ושביירה**, לרמז שהיא מכניעה ומשברת את כחות הסטרא אחרא, ואין להם תקומה בה.

שלב ב - שעבוד הטומאה [מגה] לקדושה

לו (שלב ב) **ארץ ישראל משעבדת את הרשעים לעבוד לקדושתה**. וגם על שם זה היא נקראת 'ארץ **כנען**' - דהיינו, ארץ שכוחות וקנייני **הכנענים** הטמאים נמצאים בתוכה **ומשועבדים לקדושתה** (רמ"ד וואלי יהושע עמוד קמ"ב).

*

לז ממילא, הגם **שרשעים** קידמו בארץ ישראל מהלכים ונוטלים בה שלטון, ואפילו שמעורב בהם גם כוונות רעות - מכל מקום זה **רק עבר דרכם**, ולא שכוונותיהם הרעות **יצרו אותה**. וזה דומה לדבש שבא מהדבורה, שהדבורה משמשת רק **כצינור חיצוני** שדרכו עבר הדבש, ולא שהדבש נוצר מהדבורה עצמה, וכמו ששמעתי מחכם גדול אחד שליט"א שחידד בהקשר להנ"ל: "**ארץ ישראל זה לא בן גוריון**".

בתחילה היו כחמור המבעט ברוכבו (אוצרות רמח"ל משלי עמוד ק"פ) - כי רק בסוכות - פסגת סולם העליה - יש כח להתגבר על הרע ולהפכו לטוב.

ארבעת המינים - לשעבד האומות ולכוללם בקדושה

כט וכן מצינו בארבעת המינים, שבכוחם לשעבד את האומות לישראל, וכמש"כ הרמח"ל (דרך החלק ד פרק ח אות ב): "**ועל ידי פרטיות מצות הלולב, בנענועי והקפותיו** - משתלם ענין זה: להתחזק שליטת השם ב"ה על ראשם של ישראל, ולהפיל אויביהם לפניהם, ולהכניעם תחתם - עד שהם בעצמם יבחרו להיות להם לעבדים. והוא הענין שנאמר (ישעיה ס"ד): 'והלכו אליך שוחח בני מעניך והשתחוו על כפות רגליך כל מנאציק' - כי כולם ישתעבדו להם וישתחוו להם, לקבל על ידם אור מאור השם ב"ה השורה עליהם, והנה תשפל כל גאותם ויכנעו תחת ישראל, וישוּבו על ידם אל עבודתו יתברך שמו; ולזה הולך כל ענין הלולב בפרטיו, וכמו שזכרנו".

שבעים פרים וניסוך המים - כנגד שבעים אומות

ל וכן בסוכות מקריבים **שבעים פרים כנגד שבעים אומות** (סוכה נה). וזה רמז לימות המשיח שבו יתוקנו האומות ע"י **שילוח לישראל וישתעבדו להם** (ביאור הגר"א לספרא דצניעותא דף ל"ד).

ועל שבעים פרי החג וניסוך המים דרשו חז"ל את הפסוק (משלי כה כא) **'אם רעב שונאך האכילהו לחם'** - אלו שבעים פרים שמקריבים בחג הסוכות כנגד שבעים אומות. **'ואם צמא השקהו מים'** - זה ניסוך המים, שמה שמנסכים ביום שני ושלישי ושביעי של סוכות - הוא כנגד האומות. **'וסימן בו'ז' ביוז לו'** (זוהר פנחס רנט; מצורע נד').

וממשיך הכתוב (משלי כה כב):

'כ'י גחלים אתה חתה על ראשו' - זה מתפרש על החלק הקשה שבסט"א, שהוא נכרת ע"י מיתוק הדינים.

ומבחינה זו, פרי החג שכנגד אומות העולם מתמעטים והולכים. כי בגויים יש שלוש קבוצות: (א) **הרשעים ביותר**, (ב) **הבינוניים**, (ג) **הטובים**. ולאחר שמכניעים את הסט"א, **הרשעים ביותר** נכרתים, **הטובים** מתגיירים, וממילא, מצד שתי קבוצות אלו הפרים [הגויים] מתמעטים. ונשארו **הבינונים** - שהם מצד החלק הרך שבסט"א [קליפת נוגה], ועליהם נאמר ההמשך - **'וזה' ישלם לך**. ודרשו חז"ל - "אל תקרי 'ישלם לך', אלא **ישלימו לך**" (סוכה נב). והיינו, שישלימו איתך ויהפכו להיות לך לעבדים, וכמו שכתוב (דברים כ"ו) **"כ'י תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום. והיה אם שלום תענה ופתחה לך והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדו"**.

סוכות - כנגד אהרן - מידת 'הוד'

לא ומבואר בזוהר (חלק א דף רסא), שהנהגה זו מתגלית במיוחד בחג הסוכות, משום שבאופן כללי חג הסוכות הוא כנגד אהרן הכהן, ואהרן אחוז במידת **ההוד**, והרי **ההוד** הופך את הרע לטוב, וממילא הוא הופך גם את האומות להיות נמנים בלגיונו של מלך, וכמו שנתבאר לעיל בענין הדבש, שהוא מצד **ה'הוד'** (וכנ"ל זוהר ויקרא ד).

'הקב"ה צוחק עליהם או לא צוחק עליהם?'

לט] ואדרבה, הקב"ה רוצה שדווקא בארץ ישראל - ארץ יחוד ה' - יתגלה במיוחד יחוד ה', ונצחוננו על אויבו הרע יתגלה בשלמות, שהוא גורם לרע לסייע לקדושה לצאת לאויר העולם.

ולכן דווקא בארץ ישראל אנו מוצאים במיוחד הנהגה שהקב"ה מפתה את הסטרא אחרא בערמה ובתחבולה ובאי כוחה להוציא את הקדושה מתחת ידיה, ועל דרך זה אמר מרן הגאון רבי יעקב אדלשטיין זצוק"ל:

"בתחילת קום המדינה אמר פעם ב. גוריון: דבר אחד בטוח, כולם יעברו את משרד החינוך שלנו ואת הצבא שלנו עד שבעוד עשרים שנה יהיה לנו מהם שקט, כבר לא יהיו בעיות כאלה. עם חדש יקום כאן, ודאי שנשאיר בירושלים או באיזה מקום אחר יהודים חרדים, נשאיר שמורת טבע של מסורת.

אבל במציאות, בחסדי שמים, הכל התהפך! 'במתי מעט ירדו אבותינו, 'בשבעים נפש'. ב"ה זה קרה בחינוך העצמאי והתרבו תלמודי תורה, בכל ארץ ישראל זה קורה ובכל פעם שומעים עוד ועוד שאיפה. זה כמו שאמר הנביא, לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע דבר השם" ('גאון יעקב' גליון נ"ח, ויחי תשע"ז).

מפלאות תמים דעים - לערבב השמן

מ] וכן היה שגור על פיו של מרן הרב מפוניבז' זצוק"ל: "שעצם הענין שסיבבה ההשגחה העליונה לגלגל הקמת מדינה ע"י החפשים - הוא בודאי מפלאות תמים דעים. 'במדרש תלפיות' (אות י"ד) מובא - ציין פעם בנו רבי אברהם - שכל מעשה תמר ויהודה נסתבב ככה בדרכים מקולקלות, כדי לערבב השטן לבל יעכב המשכת אורו של משיח שיצא והשתלשל מביניהם. אף ענין זה שנתגלגלה הקמת המדינה על ידיהם, יתכן שקשור בצורך לערבב השטן, לבל יעכב בקיטרוגיו את התהליך שתיכנן קורא הדורות מראש... כשרואה השטן מדינה נבנית בידי אנשים 'משול' - אינו מעלה בדעתו שזו התחלת התרוממותה של מדינה כהלכה, בה תהיה לה' המלוכה, ואיננו מפריע...

וכאשר סיפרו לפניו, שאחד מאישי התקופה התבטא - זמן קצר אחרי ההכרזה על כינון המדינה - שסופה ליבטל, נתכרכמו פניו, וישאל כהאי לישנא: "אחרי שכל-כך הדבה דם יהודי נשפך?!" (מפי תלמידו הגאון רבי פנחס שרייבר זצוק"ל - 'הרב מפוניבז', ח"ג עמוד ק"ג).

ועל דרך זו כתבו רבים מגדולי ישראל.

שלב ג - הפיכת הטומאה לקדושה

מא] והנה כל מה שהוזכר לעיל - היה בכלל שלב ב - שהקדושה משעבדת את הטומאה שתפעל לטובת הקדושה, בצורה של תחבולה ונגד רצונה של הטומאה, שזה אומר שהטומאה לא הנפכה לקדושה, אלא הטומאה נשארת טומאה, ואף-על-פי-כן היא מוציאה מתחת ידה את הקדושה, כמו הדבורה שהיא עצמה טמאה, ועל אף זאת היא מוציאה מתחת ידה דבש טהור.

ועכשיו אנו מגיעים לשלב ג - שארץ ישראל גם הופכת את הטומאה לקדושה, כמו דבר טמא שנפל לדבש ונמחה בו, שהטמא נהפך לטהור. דבר זה מראה על כך שזכותה של ארץ ישראל גורמת להפוך את החוטא לצדיק.

וכן אמר מרן הגר"ח זוננפלד זצוק"ל, שגם רשעים - בזכות שהם מתמסרים למצות ארץ ישראל, בסוף הם או צאצאיהם יחזרו בתשובה. וכפי שהובא ב'האיש על החומה' (ח"ב עמ' 138): "וכשהיו קובלים לפניו על אלה מבוני הארץ שבעטו בתורת משה ובמצוותיה, ונדבקו רק במצות ישוב הארץ, ואפילו מוסרים נפשם עליה - היה מנחמם ואומר: 'אני מקווה שתעמוד להם זכות ישוב הארץ שהם מקיימים במסירות נפשם, שיחזרו בתשובה, ועוד ישובו אל חיק התורה והאמונה'.

ואני מאמין שכל חלוץ המשתתף בבנין הארץ, תעמוד לו זכות ארץ ישראל שיחזור בתשובה, הלא גם אלה שעלו מבבל בימי עזרא ונחמיה לא היו צדיקים גמורים, כמסופר בספרי הקודש שחיללו את השבתות והמועדים, ובכל זאת נבנה בית המקדש על ידם וחזרו בתשובה...". (שם עמ' 148).

גם ערש הברזל של עוג נהפכת לקדושה - בארץ אשר אנביה 'ברזל'

מב] וזהו שכתוב (דברים ח ט): "ארץ אשר אנביה ברזל ומהרהרה תחצב נחשת". והקשה הריקאנטי: "לפי הפשט קשה לפרשו, שאין זה שבח הארץ להיותה כברזל, והנה בתוכחות 'הארץ אשר תחתך ברזל' (דברים כח כג).

ומבאר הרמח"ל (אדיר במרום עמוד שפ"ד-ה), שאכן הברזל נוטה וקרוב אל הטומאה, ולכן מיטת עוג היתה ברזל, וכמש"כ (דברים ג יא) 'כִּי רַק עוֹג מֶלֶךְ הַבָּשָׁן נִשְׁאָר מִתַּרְּפָאִים הֵנָּה עֶרְשׁוֹ עֶרֶשׁ בְּרָזֶל'.

וכן הנחושת נוטה וקרובה אל הטומאה, אלא שהברזל יותר קשה, כי הנחושת משמשת בכלי שרת, וברזל כתוב (דברים כז ה) 'וְנִתְּנָה שֶׁם מִזְבֵּחַ לֵה' אֶ-לֶהֱיָהּ מִזְבֵּחַ אֲבָנִים לֹא תִּנֶּיךָ עֲלֵיהֶם בְּרָזֶל'.

ואעפ"כ ארץ ישראל כוללת בתוכה את הברזל והנחושת, כדי לשעבד את הטומאה לבנין הקדושה. מבואר, שגם טומאת ערש הברזל של עוג מלך הבשן - הופכת להיות אבן מאבניה של ארץ ישראל, שכולה קדושה.

מעלת השלמות תלויה בשעבוד הטומאה לקדושה

מג] ומסיים הרמח"ל, שזה הטעם שנאמר 'אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא בִמְסַכְתָּ תֹאכַל בָּהּ לֶחֶם לֹא תִחַסֵּר כָּל בָּה' - שכאשר משעבדים גם את הטומאה אל הקדושה, ומתגלה יחוד ה', אז יש שלימות, וכמו שיעקב שעבד את הדין וגם את טומאת עשיו אל הקדושה, וכמש"כ (בראשית כה כג) 'ורב יעבוד צעיר', ופירש רמ"ד וואלי שהקליפה צריכה לשמש אל הקדושה. לכן הוא נקרא 'יעקב שלימא', וכמש"כ 'ועיקב איש תם' (בראשית כה כז) - ותירגם אונקלוס 'גבר שלים'. וכתוב (בראשית לג יח) 'וַיָּבֹא יַעֲקֹב שְׁלָם' - שלם בכל המעלות (זוהר וישלח קעב: תרומה קעו). וזאת כי שלמות הבריא משועבדת על ידו לעבודת ה' יתברך.

ניקוה

ארץ ישראל - ארץ שמחתנו

מד] ובזה יתבאר, שבארץ ישראל קיימת במיוחד מעלת השמחה, וכמבואר במקורות רבים, וכמש"כ (ישעיה סו י): "שִׂמְחָה אֶת יְרוּשָׁלַם וְגִילּוֹ בָהּ כָּל אֲהֲרָיָה שִׁישׁוּ אֶתָּה מְשׁוֹשׁ כָּל הַמִּתְאַבְּלִים עָלֶיהָ". וכן תקנו

לומר במוסף של שבת קודש: 'שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולינו'. ובמוסף לראש חודש ולשלושה רגלים: 'והביאנו לציון עירך ברינה, ולירושלם עיר מקדשך בשמחת עולם'. ובתפילה לימים נוראים - 'שמחה לארצך וששון לעירך'.

מה] ובספר 'ניצוצי אור המאיר' (על הג"ר מאיר שפירא מלובלין זצ"ל - עמ' רנ"ח): "באו אברכים להיפרד מהרב, נוסעים לארץ ישראל. מיד פתח ודרש להם בפרשת 'והיה כי תבוא, שב'אור החיים' מבואר: 'אין 'והיה' אלא לשון שמחה - שאין שמחה אלא בביאת הארץ'.

ושנה וחרז מפסוק זה לדברי הזוהר במדבר (ק"ח) - "עבדו את ה' בשמחה" וכתב 'עבדו את ה' ביראה' - בעידן דבני ישראל בגו עממיא - ביראה, בעידן דשריין בארעא קדישא - בשמחה".

ושילש והביא ראה מיעקב, שבצאתו מן הארץ לא ניסך יין, רק שמן בלבד, ובשובו ניסך גם יין [יין ישמח לבב אנוש]... אין שמחה כשמחת הביאה לארץ ישראל...".

והסיבה לכך, משום שארץ ישראל היא מקום השלמות, ובמקום שיש שלמות - יש שמחה.

ארץ ישראל - ארץ השלמות

מו] ארץ ישראל היא מקום השלימות, וכמש"כ (דברים ח ט) - "לֹא תִחַסֵּר כָּל בָּה". ואחז"ל (זוה"ק ויחי רלט): "דְּשִׁלְמִימוּ לֹא אֲשִׁתְּכַח אֶלָּא בְּאַרְעָא קְדִישָׁא".

ארץ ישראל היא גם בבחינת סוכות, וכמש"כ (תהלים עו ג) - "וַיְהִי בְשָׁלֶם - סֻכּוֹ, וּמַעֲנוֹתַי בְּצִיּוֹן". ובאר הגר"א, שיש שתי מצוות שנעשות בשלמות: מצות סוכה ומצות ארץ ישראל, שבשתי מצוות אלו צריך שהאדם יכנס אליהן בכל גופו, ואין האדם נקרא שלם עד שיזכה בהן (הדברים שגורים בשם הגר"א בפי כל ישראל. ואין לזה שום מקור - חוץ מאשר ספר 'קול התור' פ"א ס"ז ו'חזון ציון' עמ' 35 - 'הגאון החסיד מוילנא' עמוד רמ"ז).

שמחה תלויה בשלמות

מז] ובמקום שיש שלמות יש שמחה, וכמש"א (זוה"ק אמור צה): "רַבִּי יְהוֹדָה שָׁאַל אֶת רַבִּי אֲבָא: לָמָּה לֹא נִשְׁלָם הַלֵּל כָּל שְׁבַעַת הַיָּמִים [של פסח] כְּמוֹ בְּסֻכּוֹת - שֶׁנִּמְצָא שְׁמוֹנֶה יָמִים הַלֵּל, בְּשִׁלְמוֹת שֶׁל שְׁמִיחָה כָּל יוֹם וַיּוֹם?

אָמַר לוֹ: בְּסֻכּוֹת שְׁלֵמוֹת הַכֹּל נִמְצְאוּ בוֹ, וּשְׁמִיחָה שֶׁל הַכֹּל יוֹתֵר. אֲבָל כָּאֵן [בפסח] עַד עֲכָשׁוּ לֹא זָכוּ, וְלֹא נִמְצְאוּ בוֹ שְׁלֵמוֹת כָּל כֶּךָ, הָרִי אֵין הַהֵלל שֶׁלֶם כְּמוֹ בְּזִמְנִים אֲחֵרִים".

הרי ראינו, כי השמחה וההלל תלויים בשלמות.

מח] וממילא, כמו שסוכות הוא זמן שמחתנו - שהרי הוא ענין השלמות וכו"ל, כך במקביל לזה - ארץ ישראל היא 'ארץ שמחתנו', משום שהיא ארץ השלמות.

מט] ואמנם שלמותה של ארץ ישראל תלויה בכך שהיא כוללת בתוכה גם את כוחות הרע, שגם הם ישתעבדו לעבודתה, משום שעל-ידי זה היא כוללת את כל הכוחות שבעולם - החסד והדין, הטוב והרע. ועל-ידי זה באה השמחה, משום שכאשר גם הדין והרע האחוז בו משתעבדים לרצון ה' יתברך הטוב והמיטיב - זה מביא לגילוי יחוד ה', המביא לכל השמחות - שעליו נאמר: 'שובע שמחות את פניך נעימות בימינך נצח'.

...

הבחירות האמיתיות על מערכת הערכים!

הרב יהודה אפשטיין - יו"ר האגודה

YEPSTEIN@KEDUSHASTZION.ORG

בנגב ובגליל ובכל מרחבי ארצנו, אם נשלים עם 'מציאות' בה איראן זוממת להשמידנו ואנחנו זקוקים לאישור אמריקאי כדי להנחית עליהם מהלומה שתכחיד את תקוותם, אם נשלים עם כך שיו"ר הכנסת מטעם הציבור האמוני הוא איש מתועב שהליכותיו נוגדות את המוסר האנושי הבסיסי ביותר, אם נשלים עם 'מציאות' ולפיה חוקי התורה נלמדים בבתי המדרש אך אינם ישימים במרחב הציבורי של האומה - אם נשלים עם כל העוולות הללו, אנחנו עלולים לאבד את זהותנו, להפוך לישראלים חילונים במהותנו הלאומית והפנימית וליהודים חרדים ברמה הסוציולוגית והתרבותית בלבד!

ולכן דווקא עכשיו, עם פרוס מערכת הבחירות - מחובתנו לשנן את העמדות היסודיות של התורה הקדושה ולטכס עצה, כיצד בכל אופן מצליחים להחדיר אותן לשיח הציבורי. להצביע אנחנו צריכים כפסק הגמרא בסוטה מח. - "לבטולי הא מקמי הא". אבל לבחור באמת - את זה לא נעשה בקלפי, את זה נעשה כל יום ויום, כל רגע ורגע, כאשר נאמץ ביתר שאת את הערכים התורניים האמיתיים אל לבנו ונסרב להכנע לתכתיבי המערכת הישנה והרקובה, אשר רואה בתורה כפולקלור עתיק ובלתי מחייב, ואת חיותה היא יונקת מהערכים המערביים הנלווים.

המצב מחייב חשבון נפש מעמיק, ללא ספק, איך אחר כל מה שקרה - עדיין אין דרישה ציבורית להעלאת ערכי התורה ולהחלתם על המרחב הציבורי ללא פשרות וללא עיגולי פינות. יתכן ויש תביעה גם עלינו, ב'קדושת ציון', שלא פעלנו מספיק, שלא השפענו מספיק, שלא חדרנו מספיק ללבבות כדי ליצור מהפכה תודעתית בסדר גודל לאומי. ומאידך, אין אנו בני חורין להבטל מהמלאכה, והעובדה ולפיה ברוך ה' אכן ישנם אלפים רבים שהתחברו לרעיון, לתקוה, לשאיפה הכנה לכוון את חיינו הלאומיים לאור הברית שכרתנו עם בורא עולם - עובדה זו יש בה לנסוך בנו כחות להמשיך בדרך מתוך תקווה ואמונה, כי עוד יבוא היום, בו דעת התורה היא זו אשר תוביל ותנהיג את העם הקדוש הזה.

אכן, מערכת בחירות לפנינו, אבל היא כנראה לא תתקיים בקלפי בט"ז מרחשון, כי אם בכל יום ויום בלבו של כל אחד מאתנו, וביתר שאת בירח האיתנים ובעשרת ימי תשובה הבאים עלינו לטובה. נבחר בחיים, נבחר בתורה, נבחר בכינון מלכות ה' על טהרת הקודש בדרך לגאולת עולמים!

דבר שהיה עד עכשיו לבין משהו עוד יותר גרוע. זו לא בעיה של אחוז חסימה, של מצב פוליטי מסובך וכיוצא בכך. זו בעיה עמוקה הרבה יותר. העולם כולו ציפה לראות כיצד יגיב עם ה' לטבח הנורא בדרום, כיצד יעמוד על נפשו וינהל את מלחמת הצדק והישר בברבריות האיסלמית המגובה בפרוגרס המערבי. הרטוריקה של נתניהו הזכירה את צ'רצ'יל בנאומיו חוצבי הלהבות במלחמת העולם השנייה על נצחון מוחלט של האור על החושך, של הטוב על הרע. אולם ברובד המעשי, מצב הביש נוצר לא ברדיפה האומללה אחר עסקאות חטופים, אלא כבר למחרת הטבח, כאשר תחת השמדה מוחלטת של עזה ותושביה, העדיף נתניהו להכניס לקבינט את גנץ ואייזנקוט כדי שישמשו כמשקיפים מטעם ממשל ביידן, ובעוד שכלפי התקשורת והציבור הוא ידע להדהד את מסר ה'נצחון המוחלט', הרי שבהחלטת הקבינט על מטרות המלחמה, הן הגדרת כ'השבת החטופים ומיטוט שלטון החמאס'. לא כיבוש, הורשה והתישבות, לא השמדת האויב, בוודאי לא כינון המקדש מול 'מבול אל-אקצה' עליו הכריז האויב, לא שום דבר שמזכיר את מה שעם ה' אמור היה לעשות לאויביו.

המחדל הבטחוני זועק לשמים, והיום כבר רואים את פירות הבאשים של אותו חדלון. אבל המחדל התודעתי עולה עליו עוד יותר! הכניעה לא היתה רק כניעה מדינית, היא היתה הרבה יותר מזה - היא היתה חילול ה' במערומיו, כי מי שאמור היה לשאת את שם ה' בעולם - ביזה אותו מול קואליציית האסלאם והפרוגרס, המאיימת להטביע את העולם כולו ביוגון של שחיתות מוסרית, אכזריות ברברית ורקבון ערכי. וכאשר מדובר בממשלת ימין עם נציגות מלאה לציבור המאמין על כל גווניו, התחושה קשה במיוחד, ובלב רבים עלולה להתגב התחושה, ולפיה באמת אין דרך אחרת.

קשה הוא הדיכוי התודעתי מכל דיכוי אחר! קשה היא התחושה, ולפיה אין אפילו למה לייחל, למה לצפות. קשים הם החיים ללא תקוה, ללא אופק בהיר. קשה, ויותר מזה - מסוכן! אם נשלים עם ה'מציאות', ולפיה אסור להמרות את פיו של טראמפ, אם נשלים עם ה'מציאות' ולפיה לא ניתן להשמיד את האויב העזתי ולהוריש אותו מארצנו, ביחד עם אחיהם ביהודה ושומרון,

מדינת ישראל הולכת לקראת בחירות גורליות, והאמירה ולפיה הבחירות הנוכחיות הן קריטיות יותר מתמיד כבר נדושה בכל מערכת בחירות, עד שאין כל כך טעם לחזור עליה. כל בחירות הן גורליות, ולעולם לא נוכל לדעת מראש מהי תקופה גורלית במיוחד, מתי ההכרעה בבחירות תשפיע לטווח ארוך ומתי לא. באופן כללי התורה מנחה אותנו להתייחס לכל רגע נתון כרגע החשוב ביותר, וכן שנינו באבות (פרק ב משנה י) - "שוב יום אחד לפני מיתתך", וביתר באור באבות דרבי נתן (נוסחה ב פרק כט) - "מעשה ברבי אליעזר בן הורקנוס שהיה אומר לתלמידיו שובו לפני מיתתכם יום אחד. אמרו - וכי אדם יודע אימתי ימות שיעשה תשובה. אמר להם - בכל יום יאמר אדם היום אעשה תשובה שמא אמות למחר נמצאו כל ימיו באים בתשובה, וזה פירושו של דבר 'בכל עת יהיו בגדיך לבנים' (קהלת טו)". ואם כך נאמר על היחיד - קל וחומר בן בנו של קל וחומר על האומה בכללותה.

הטבח הנורא בשמיני עצרת תשפ"ד טלטל את מדינת ישראל והעם היהודי כולו לא רק ברמה הבטחונית, כי אם גם ברמת הזהות והתודעה היהודית. רבים שהיו עד אז רחוקים כרחוק מזרח ממערב מכל זהות יהודית, הבינו לפתע כי הזהות הזאת היא חלק מחייהם אם ירצו ואם לאו, ואם כבר - אולי מוטב למצוא בזה משהו חיובי... כמוכן, שזוהי תודעה מאד בוסרית, ועדיין - זהו גרעין שניתן לטפח. וכאן אנחנו מגיעים לכאב הנורא. מצד אחד לכאורה נפתח לנו פתח לרענן את החשיבה, לערוך חשבון נפש עמוק ויסודי על כל צורת חיינו בתחומים הקריטיים של האומה - בזהות היהודית, בחוקת המדינה, ביחס הנכון כלפי האויב הערבי ושאר מבקשי נפשנו ובעוד שלל נושאים הנוגעים לקיומנו. מאידך, כבר חלפו קרוב לשלוש שנים, מערכת בחירות עומדת בפנינו, אך בשורה התחתונה - עם ישראל עומד באותה נקודה, עליו לבחור בין המשך של אותו

שמע ישראל - עם (ה)קפה של הבוקר

מאמר אקטואלי יומי

לאור ההתפתחויות הגורליות המתרחשות חדשות לבקרים בחי' האומה ולאור החסר האדיר שמורגש אצל רבים בהתבוננות אמונית על האירועים לאור ההשקפה המסורה לנו מרבותינו מעתיקי השמועה אוהבי ה', עמו וארצו, אשר סללו לנו את דרך דרישת ציון על טהרת הקודש, מאמר דעה יומי מאת יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין ישלח בדוא"ל לכל דורש ומבקש.

נאצין את עצמנו ואבי בוקר באנה יואית
של דרישת ציון, אקטואלי וארתקת.

ניתן להצטרף לרשימת התפוצה בדוא"ל: 1@SHEMA-YISRAEL.ORG או alonshmaisrael@gmail.com
ניתן להרשם לקבלת מקבץ שבועי בפורטל דיגיטלי איכותי בכתובת

עם נושע בה!

המסר האקטואלי הרמוז בשמות "עם כלביא" ו"שאגת הארי"

הגאון רבי משה אליהו בוסו

לעיתים, הקב"ה מדבר אלינו באמצעות רמזים, פסוקי התורה מקבלים לפתע משמעות אקטואלית, ושמות הניתנים למערכות ישראל מפנים אותנו אל מאמרים עתיקים ונצחיים. כדי להבחין בהם, עלינו להטות אוזן, לפקוח עיניים ולפתוח את הלב. במאמר שלפנינו, נראה כיצד רמזים חזקים מצטרפים למסר ברור: כל הישועות והניצחונות באים מאת ה', שהוא א-ל רחום, אינו מרפה מאחזיתו בנו ואינו עוזבנו.

מאת ה': אמנם יש לפעול ולהלחם בכל כחנו, אך תמיד עלינו לזכור, שהכח והניצחון באים מאתו – ולהודות על הישועות שכבר זכינו להן. במאמר הבא, בעזרת ה', נגלה רמזים מעניינים נוספים על בית המקדש – הן במילה 'כלביא' והן במילה 'כארי'. רמזים אלו מלמדים אותנו לצפות לישועה השלמה – לבניין בית המקדש, לגילוי מלכות ה' ולמלכות בית דוד. במהרה בימינו, אמן!

השלמה א: שני סוגים של ניצחון

ישנן שתי דרכים שבהן ה' מושיע את ישראל:

• **ה' עושה הכול** – ביציאת מצרים ובקריעת ים סוף נעשתה הישועה כולה בידי שמים, כמו שנאמר: "ה' ילחם לכם ואתם תהיו שקטים". כך היה גם בימי סנחריב: בלילה אחד היכה מלאך ה' מאה שמונים וחמשה אלף ראשי גייסות במחנה אשור, בלי שישראל נלחמו בהם (מלכים ב' יט לה; סנהדרין צה).

• **אנחנו נלחמים** – וה' נותן את הניצחון – במלחמת עמלק אמר משה ליהושע: "צא הלחם בעמלק". ישראל יצאו לקרב, ובכל זאת: "כאשר ירים משה ידו – וגבר ישראל". לא ידידו של משה נצחו; אלא שבזמן שישראל הסתכלו כלפי מעלה ושעבדו את לבם לאביהם שבשמים – היו מתגברים (ראש השנה כט). לכן, דווקא לאחר מלחמה ממש, בנה משה רבנו מזבח וקרא את שמו "ה' נסי" – להכריז שהניצחון הוא רק מה'.

על הסוג השני – שבו אנו פועלים וה' נותן לנו את הכח ואת הניצחון – נאמר: "וזכרת את ה' א-להיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל" (דברים ח יח). ובמלחמות ישראל אומרת התורה: "כי ה' א-להיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם" (דברים כ ד).

אנו יוצאים למערכה ונלחמים, אך ה' הולך עמנו, נותן לנו כח לעשות חיל ומושיע אותנו. כך במלחמות וכך בחיי היום-יום: אנו פועלים ומשתדלים בכל כחנו – ובד בבד זוכרים שהכח, ההצלחה והניצחון באים מאת ה'.

השלמה ב: רמז נוסף במילה 'כארי'

בכל התנ"ך יש רק הופעה אחת נוספת של ראשי התיבות "כארי" כסדרה, בפסוק במיכה: "ואולם אגבי מלאתי כח את־רוח ה', ומשפט וגבורה, להגיד ליעקב פשיעו ולישראל חטאתו" (מיכה ג ח).

גם כאן חוזר אותו יסוד: הכוח אינו בא מן האדם עצמו, אלא ה' הוא הנותן לו את הכוח. 'מצודת ציון' מפרש, ש'את רוח' פירושו 'מן רוח' – כלומר, מיכה התמלא כח מרוח ה'. המפרשים מבארים, שרוח ה' נתנה לו את הכוח לומר דברי אמת וצדק ואת האומץ להשיעים בלי פחד. מכאן אנו למדים, שלא רק במלחמה מול אויבים, אלא גם במאבק הרוחני מול שקר וסילוף – הכוח והאומץ באים מאת ה'.

אצל מיכה, היה זה הכח לומר את האמת; ובמלחמה – הכוח להלחם ולנצח. הכוח, המשפט והגבורה – כולם באים מרוח ה'.

...

גם במילה 'כארי': אותיותיה הן ראשי התיבות של הפסוק "כי אל רחום ה' אלהיך" (דברים ד לא). זו ההופעה היחידה בתורה שבה ראשי התיבות יוצרים את המילה 'כארי'. הרמז מלמד, שמקור ישועתם של ישראל הוא רחמי ה' ובריתו: "לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך".

כשמתבוננים בדברי רש"י, המסר נעשה מרגש עוד יותר. רש"י מפרש: "לא ירפך – מלהחזיק בך בידיו". כלומר, גם בתוך כל הצרות ובמשך הגלויות הארוכות, הקב"ה אינו מרפה את אחיזתו בנו ואינו מפריש אותנו מאצלו, בבחינת: "אחזתי ולא ארפנו" (שיר השירים ג ד; רש"י לדברים ד לא).

פסוק זה הוא מפסוקי הנחמה המרכזיים בפרשת ואתחנן, הנקראת בשבת הראשונה של 'שבע דנחמתי'. לא רק בהפטרות, אלא גם בפרשיות התורה הנקראות בשבועות אלו, טמונים פסוקי נחמה חזקים ומרוממים – ועל כך, בעזרת ה', נרחיב במאמר מיוחד.

רמז זה מתחבר היטב לפסוק "וזכרת את ה' א-להיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל" (דברים ח יח). על האדם לפעול בכל כחו – ועם זאת מוטל עליו לזכור שהכח, החכמה, ההצלחה והניצחון ניתנים לו מאת ה'. וכך נאמר גם במלחמות ישראל: "כי ה' א-להיכם ההלך עמכם להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם" (דברים כ ד).

נמצא, כי שלושת רמזי "כלביא" מלמדים ממה הכוח והישועה אינם באים – לא מצדקתנו, לא מכחנו ומגבורתנו ולא מחרבנו, מן הנשק והטכנולוגיה שבידינו. ואילו רמז 'כארי' משלים את המסר ומגלה את מקור הישועה: רחמי ה' – "כי אל רחום ה'". "לא בכוח וגבר איש" – אין פירושו שאין צורך בכח, אלא שהכוח אינו עצמאי – ה' הוא הנותן אותו.

שתי מערכות: 'עם כלביא' ו'שאגת הארי'

רצה הקב"ה, ובשנת תשפ"ה שם בפי מנהיגי ישראל לקרוא למערכה נגד איראן 'עם כלביא'; ובשנת תשפ"ו קראו למערכה הנוספת נגד איראן 'שאגת הארי'. במערכות אלו עמד העולם משתאה לנוכח הניצחונות והנסים, שאין כאן המקום לפרטם.

שני השמות הללו מובילים אותנו אל הפסוק: "ה' עם כלביא יקום וְכַאֲרִי יִתְנַשֵּׂא". קשה שלא לשמוע כאן רמז וקריאה לשוב אל המסר שהביא מרן החתם סופר ולא שאר הרמזים שמצאנו בתנ"ך: עם ישראל קם ונלחם כארי, אך מקור כחו וניצחונו הוא ה', כי אל רחום הוא, ולא עזב ולא יעזוב.

השמות הללו הם תזכורת משמים לכך שכאשר אנו מנצחים, זו ישועת ה': "כי לא בכח וגבר איש", "כי לא בחרבם ירשו ארץ", ו"כי לא בצדקתך ה' א-להיך נותן לך את הארץ הטובה הזאת לרשתה". ה' נותן לנו את הכח לנצח, ובאמצעותו הוא מרים את קרן ישראל. "כי אל רחום ה' א-להיך, לא ירפך ולא ישחיתך ולא ישכח את ברית אבותיך". כך משלימים זה את זה הרמזים שבשמות 'עם כלביא' ו'שאגת הארי'.

כל הרמזים הללו מצטרפים למסר אחד. אם נטה אוזן, נפקח עיניים ונפתח את הלב, נוכל לשמוע בהם קריאה

את ברכתיו לישראל לפני מותו חתם משה רבנו בפסוק:

"אֲשֶׁרֶיךָ יִשְׂרָאֵל מִי כְמוֹךָ, עִם נוֹשֵׁעַ בְּה', מִגֹּן עֶזְרֶךָ, וְאֲשֶׁר חָרַב גְּאוֹתֶךָ" (דברים לג כט).

מרן החתם סופר מביא בשם הגאון רבי בנימין זאב וולף בוסקוביץ זצ"ל, בנו של רבי שמואל הלוי קעלין בעל 'מחצית השקל', קושיה – הפסוק נראה כסותר את עצמו. מצד אחד: "עם נושע בה', מגן עזרך" – ה' הוא המושיע והמגן. מצד שני: "ואשר חרב גאוותך" – ישראל מתפארים בחרב שהביאה להם את הניצחון. אם ה' הוא המנצח, מה מקום יש להתפאר בחרב?

הוא מקשה – והוא גם משיב תשובה נפלאה: באמת, ישראל נושעים רק בה'. אולם הקב"ה נותן להם לנצח בחרב, כדי להרים את קרנם ואת כבודם בעיני אומות העולם.

אין כאן סתירה: אנחנו מנצחים, אבל ה' הוא הנותן לנו את הכוח ואת הגבורה לנצח.

רמזים נפלאים במילה 'כלביא'

החתם סופר מצא רמז נפלא לאותו יסוד בפסוק "ה' עם כלביא יקום וְכַאֲרִי יִתְנַשֵּׂא". לכאורה, משמע שאנו מנצחים משום שאנו גיבורים כאריות. אולם בפסוק עצמו נרמז שהניצחון הוא רק מה' – אותיות המילה 'כלביא' הן ראשי התיבות של הפסוק בנביאים, בתפילת חנה: "כי לא בכח וגבר איש" (שמואל א ב ט), וכן של הפסוק בכתובים: "כי לא בחרבם ירשו ארץ" (תהילים מד ד).

והנה, בסייעתא דשמיא, מצאתי פסוק נוסף – הפעם בתורה – שגם בו ראשי התיבות הם 'כלביא', וגם בו אותו מסר:

"כי לא בצדקתך ה' אלהיך נתן לך את הארץ..." (דברים טו).

והפלא הוא, שאלה שלושת המקומות היחידים בכל התנ"ך שבהם ראשי התיבות יוצרים את המילה 'כלביא' כסדרה: אחד בתורה, אחד בנביאים ואחד בכתובים – ושלושתם נושאים אותו מסר: הניצחון הוא רק מה'!

בספר 'נפלאות מתורתך' מוסבר, ששלושת הפסוקים באים להוציא מן הלב שלוש טעויות אפשריות – כאילו אנחנו המנצחים מכח עצמנו –

לא בצדקתך – אל תאמר: הניצחון הגיע לנו בזכות צדקתנו.

לא בכוח וגבר איש – אל תאמר: נצחנו מפני שיש לנו כח וגבורה, חכמה ותחבולה.

לא בחרבם ירשו ארץ – אל תאמר: הנשק והטכנולוגיה שבידינו הם מקור הניצחון.

שלוש ההופעות היחידות מחזקות מאוד את המסר שהביא מרן החתם סופר: הניצחון שאנו זוכים לו אינו בא מכוחנו העצמי, אלא מאת ה'. עלינו לזכור זאת תמיד.

רמזים נפלאים במילה 'כארי'

והנה, בסייעתא דשמיא, זכינו לגלות רמז משלים

הרב חיים מאיר אינהורן
CHAIM@KEDUSHASTZION.ORG

מבשר ואומר

פרולוג

האמנת שיגיע לשיבה? 'הוא' יהיה בן ישיבה? מתהומות העלווה, עבר עליו מה שעבר, 'אם היה בעל תשובה, לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים', ועכשיו הוא בשיבה בירושלים! וזאת לעדות בישראל שהבטיחה תורה, שעתידין ישראל לעשות תשובה באחרית הימים, וישיבת ארץ ישראל מסוגלת לתשובה, וה' יתברך חשב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח, תורה צוה לנו מורשה.

'אלול' הוא מצטרף לשיבה, הרבנים במדרשה חשבו שזה הזמן הנכון. התוכניות, החלומות הדמיוניות, התקוות, התפילות והדמעות, מסתער על הסטנדרט, מילון ארמי-עברי, סיור עבודת התפילה, חמוש בחוברת עבודת ימי האלול. לילה אחד, אף אחד בשיבה לא שומע, בפינה רחוקה, בביתו של הרב הישן והטוב מהמדרשה - צלצל. הרב נבהל, מה קורה לך? אתה לא מרגיש 'אלול'? אני אתך כל הזמן, רק רוצה להבין, הסדרים מלאים? אה, עד אפס מקום, התפילות? הסליחות? השיחות?

לא, הרב זה לא זה. כן, תוקעים בשופר כמה תקיעות, אבל רבנו - הרי אתה לימדנו על מאה תקיעות, ואחרי התפילה תארת עוד שיטות, עוד תקיעות? בשביל זה התכונתני כל כך הרבה זמן - לכמה תקיעות אחרי שחרית? זה סליחות? חצי שעה וזהו? במדרשה למדנו שעומדים יום שלם בצום בבגדי לבן ומבקשים סליחות בבכיות כמלאכים! זה חיזוק בתורה? ואני קראתי בספרים, בשישיבה וקודים עם ספרי התורה בחיבור ונישוק מסביב לבימה? לזה חכיתי שנה שלימה? הרב, איפה מה שהבטחת לי?

והישיבה היא ישיבת ארץ ישראל.

ואני חוזר בתשובה.

ולא אני בלבד, 'כל בית ישראל המה, הנה אמרים יבשו עצמותינו ואבדה תקותנו נגזרנו לנו' (יחזקאל לו יא). והרב הישן והטוב מהמדרשה, מה יענה לנו? לימדנו רבנו, הנה באנו לשיבה, ישיבת ארץ ישראל, וקוים בנו מקרא שכתוב 'הנה אני פתח את קברותיכם והעליתי אתכם מקברותיכם עמי והבאתי אתכם אל אדמת ישראל' (שם יב).

לא, הרב, זה לא זה. כן, תוקעים בשופר כמה תקיעות, יש ריח של קיבוץ גלויות. נכון, באו פה כמעט שמונה מיליון יהודים, אבל רבנו - אתה לימדנו על מאה תקיעות, על שופר גדול, וה' א-להים בשופר יתקע והלך בסערות תימן, לזה חיכינו אלפים שנה - לכמה תקיעות אחרי שחרית? זה סליחות? מאה אלף בכותל? מיליון חוזרים בתשובה? וכי לזה אפשר לקרוא 'הופע בהדר גאון עוזר על כל יושבי תבל ארצך'? איפה 'זמ' ה' את לבבך? זה חיזוק בתורה? לא מזלזל בכמה אלפי ישיבות ולימוד

תורה מדן ועד באר שבע, אבל אני קראתי ב'ספרים' על 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא הא-להים אין עוד מלבדו'? הרב, איפה מה שהבטחת לי?

לרב במדרשה, יש אפשרות לומר גם דברים פחות מקובלים, אין שעת הדחק ראייה. כן יקירי, כל כך משמח שאתה מלא שאיפות רוחניות גבוהות, הסר דאגה מלבך - לא יפול דבר מכל הדבר הטוב אשר דבר ה' אל בית ישראל, לך אכול בשמחה לחמך, הכל יבוא, רק חכה, חכה עד שמחת תורה, הכל יגיע, עכשיו רוצ' לשיבה, שלא תפסיד מה'כף' של 'אלול'.

גאולת אלול לא סתם נכנסת באמצע, אתה חייב אותה לעצמך! מה, תקפוץ ראש מהמדרשה לאמצע הקפה שביעית בהיכל הישיבה? מוכרחים את אלול, זה קריטי בין החופש לימים נוראים, אלול זה מוצר הכרחי לנקות אותנו, לטהר רעיונותינו מראויות מפוקפקות של בין הזמנים ולקדם אותנו לקראת 'אתה הראת - לדעת'. אי אפשר מיד מתשעה באב לצאת לראש השנה, בשביל זה יש שביל - שבע נחמות של אלול.

אף נבנואת תורה על מסלול יציאה מגלות בית שני, יש חידוש גדול, כי בעוד בפרשת בחקתי המבטאת את גלות בית ראשון, קללות הגלות מסתיימות ב'והארץ אזכור', הרי שדווקא אצלנו ב'כי תבוא', הגלות מסתיימת לה ככה - 'ואין קונה, אלה דברי הברית' וזהו. כשתבוא בשבוע הבא לבית הכנסת - רק אז תשמע על 'והיה כי יבאו עליך כל הדברים האלה הברכה והקללה'. לנחמה תצטרך להמתין עד לפרשה הבאה, לא מיד אתה שומע על 'אם יהיה נדחך בקצה השמים משם יקבצך', 'והביאך ה' א-להיך אל הארץ אשר ירשו אבותיך וירשתה והיטבך והרבה מאבתך'.

ללמדך, כי את סוגיות גלות וגאולה של בית שני לומדים כל אחת בפני עצמה. יציאה מגלות היא פרשה אחת, גאולה היא פרשה אחרת לגמרי. יתרה מכך, גאולה זו - הלא גאולת עולם היא, תיקון תבל במלכות ש-די, תכלית מעשה שמים וארץ. בשום פנים אין גאולה זו יכולה לעמוד רק כפתרון קטן לבעיית הגלות של בית שני.

ובתנחומא בתחילת דברים, נחמונו חז"ל בדברים המתיישרים על הלב - "שבשעה שהקדוש ברוך הוא מגלה שכינתו על ישראל, אינו נגלה עליהם כאחת, מפני שאינו יכולין לעמוד באותה טובה בפעם אחת, שאם יגלה להם טובתו כאחת, ימותו כלם, אלא מה הקדוש ברוך הוא עושה? מתגלה להם קמעא קמעא".

שני סוגי עבודה יש - אלול ותשרי. שני חודשי גאולה יסודיים, אי אפשר לו לאחד בלא רעהו, כי באלול התפקיד על כתפיו - 'פתחו לי פתח כחודו של מחט',

'אתערותא דלתתא', אי אפשר לדלג על 'אלול', באלול אתה בונה את התשרי שלך, עכשיו זה זמן העבודה שלנו, החודש הששי, ספירת יוסף הצדיק, יום השישי, והכינו את אשר יביאו. אבל בתשרי, אין לנו מה ליתן לו כלל, והכל רק מאתו יתברך, והוא פותח לא למעננו כי אם למענו. 'החודש השביעי' - יום שכולו שבת, ו'דוד השביעי' - הכל באתערותא דלעילא, 'החדש השביעי' - ירחא דשבועתא (חודש השבועה, ויק"ר כ"ט) - "לא בצדקתך ובישר לבבך אתה בא לרשת את ארצם... ולמען הקים את הדבר אשר נשבע ה' לאבתך לאברהם ליצחק וליעקב".

לא רק בגאולה מהחטאים של אחרית שנה, גם בגאולה של אחרית הימים זה ככה, קודם 'אלול' של משיח בן יוסף - פתחו לי פתח, אתערותא דלתתא, 'אין הדבר תלוי אלא ב'י'. עכשיו, בבית המדרש של יוסף 'אין נגאלין אלא בתשובה' אבל עוד מעט יכנס 'תשרי' - 'זאת נחמתנו בעניינו, כי לא על מעשינו יפקוד, ולא לזכותנו ימותין ... אלא מפני השבועה אשר נשבע לאבותינו והברית אשר כרת'.

אפילוג

בשנים האחרונות נראה, כי לגלגלי הגאולה תפסו תאוצה. תשרי בפתח, התקיעות הגדולות, הסליחות, ההקפות, ה'אתה הראת', הכל מתקדם בצעדי ענק, אנחנו בדקות האחרונות של האלול של הגאולה.

בספר 'ר' ועלוועל דער איידל מאן' (על הגה"צ ר' ועלוועל איידלמן) עמ' 226 מופיע סיפור מעניין (מופיע גם בחוברת עבודת ימי האלול עמ' 3) - אמנם לא על ישיבה של חוזרים בתשובה, אבל בע"ה כולנו נזכה לשוב בתשובה, וזה לשונו שם - "סיפר ר' נפתלי כהן, בערב ראש השנה בשנת תשנ"ו בעלות במעלי פניא דיום הדין הנורא להיכל ישיבת פוניב' כשעה קודם התקדש היום... נזכרתי בצדיק ר' ועלוועל זצוק"ל... ניסיתי לבקש ממנו דברי חיזוק והתעוררות, ושחק שתיקה ארוכה כדרכו... אחרי שתיקה נוספת פתח בדיבור 'אלול ראשי תיבות 'אני לדודי ודודי לי' - צריכים לדעת את גודל קרבת ה' באלול' ושוב שתיקה ארוכה. לרגע אחד חשבתי, היתכן שברגעים אלה אינו זוכר, אינו מיושב כל כך בעבודת יום הדין... אבל המשך דיבורו הראה לי כמה שהנני רחוק ממחשבותיו המוסריות. ר' ועלוועל המשיך - 'אוי כמה צריך לנצל כל רגע באלול, והנה הדקות האחרונות של האלול הקדוש' ופרץ בבכי גדול. כך הלך כל הדרך לאט הלך ילך ובכה ומלמל את הפסוקים, אני לדודי, ומל ה' לבבך ואת לבב זרעך".

...

1. ומי מדבר בכלל על הבחור שהגיע כבר באמצע בין הזמנים, וראה רק כמה גויים עובדים לנקות ולסדר את הישיבה לילדיה, ולא הבין שזו הכנה לקראת השטייען הגדול שמגיע.
2. מאמר זה לא עוסק בנושא האם הכל צריך להיות כפשוטו או שיש דברים שתלויים ב'זכו' ו'לא זכו', כדאיאת בגמרא בסנהדרין, ובכמה מקומות בדברי רבותינו, או בדעת הרמב"ם הלכות מלכים פרק יב, שהרבה דברים הם משל, אבל העיקר הוא שעולם כמנהגו נוהג כשמואל, או לאותם מקומות שלעתיד לבוא, הכוונה בכלל לעולם הבא ולא לגאולה.
3. וז"ל הראב"ד עדות פ"ב מ"ט - 'אע"פ שנתנו קץ לגלויות ישראל ולשעבוד שלהם בשנים, מכל מקום לענין הטובות והנחמות האמורות להם במספר הדורות הוא תולה, לפי שהוא רואה את הדור שהוא זכאי ומתגלגל עמהם עד שמגיע לאותו הדור, וכן היה בשעבוד מצרים - אע"פ שנגאלו בסוף ארבע מאות שנה, לא שבו לשבת בארץ עד דורו של יהושע' - עיי"ש.
4. ומה שרגילים להביא מן הפסוק 'פתאום יבוא אל היכלו האדון' (מלאכי ג א) - מלבד שבגמרא מגילת יז: משיח הוא כבר שלב בשלבי הגאולה, הרי שלרוב המפרשים ולרש"י ז"ל, פסוק זה קאי על גילוי שכינה, ולא על משיח, ולאבן עזרא המלאך שם הוא משיח בן יוסף, אך גם לרד"ק שמפרש שם על משיח, נשתרשה בציבור טעות בבאור המילה 'פתאום' בלשון הקודש, ומתבלבלים עם פירושה בעברית, כי מה שעברית הוא 'פתאום', בלשון הקודש הוא 'פתע', ואילו 'פתאום' - הכוונה מלשון 'פתאים תאהבו פת', דהיינו מבלי משים, כן תרגם אונקלוס במדבר ו' בפתע פתאום - בְּתִפְיָךְ שְׁלוֹ דְהֵיִינוּ פְתָאוּם הוא לשון שוגג, והם הם דברי רבותינו, שכן דוד בא בהיסח הדעת, אך אין הכוונה שבא בבת אחת, כי אם אדרבה - הוא בא בצמיחה מלמטה, וצמיחת קרן לדוד עבדך.

בכבודי לא מחיתם, בכבוד בשר ודם מחיתם?

הרב בצלאל גנז
BGANZ@KEDUSHASTZION.ORG

אימתה ופחד עד יעבור עמך ה' עד יעבור עם זו קניית. תבאמו ותטעמו בהר נחלתך מכוון לשבתך פעלת ה'". זהו תיאור מדויק לחלחלה שאחזה באליטות. בפעם הראשונה מאז הקמת המדינה, הרגישו שכסאם החל לרעוד.

הם צופפו שורות, הטילו את כל נשק יום הדין למערכה, הסכימו לנתן את כל הכללים לפיהם התנהל המשחק עד היום, למרות שידועים הם היטב שניפוץ זה יכול יום אחד לחזור עליהם כחרב פיפיות. וזאת, כי הרי לא מדינה יהודית מלכתחילה רצו כאן, לכל היותר 'יהודית-לאומית-חילונית מבחינה סוציולוגית, לא גרם יותר, ועכשיו גם פחות [שהרי בעיניהם, כיום אפשר גם לוותר על הלאומיות היהודית].

נכון, הקואליציה האחרונה לא הייתה קואליציה של תורה [למרות שמרבית חבריה היו שומרי שבת וכשרות],

למיעוט להתנהל בדרכו. זה הקנה להם שקט פוליטי ולפעמים גם תועלת כששלמו את מנת ההכרח. תמורת מה שהיה חשוב להם לקבל, והכל היה בסדר. אותה אליטה חילונית העמיקה את אחיזתה במוקדי הכח, ולאט לאט בנתה כאן פלטפורמה, שכבר החלה לוותר אפילו על הבסיס היחודי היהודי הלאומי, ונטתה יותר ויותר לעם ככל הגויים בהטמעת הפרוגרס הכפרי השולל בורא סיסדר את העולם, והבדיל בין ישראל לעמים, בין איש לאשה, בין אדם לבעל חיים ואפילו לצמחים. הגענו למצב, בו אפילו צמד המלים 'יהודית' ו'דמוקרטית' היה כבר בעייתי עבורם, אלא אם כן המילה 'יהודית' מבטאת רק רוב סוציולוגי מקרי ברגע נתון.

לאושרנו, בכלל הבטחתו של הבורא 'הבורח בעמו ישראל' ובכריתת בריתו על התורה 'שלא תשכח מפי

זרעו', שאינה רק הבטחה שלא נשכח את מסכת יבמות ומעילה, אלא גם את היעוד שייעד לנו במתן תורה להיות לו לעם והוא יהיה לנו לא-להים, העם היהודי ברובו המוחלט, ללא קשר לדרגת שמירת המצוות בפועל - לא נמשך אחר רוח האליטות ואינו רוצה לאבד את זהותו להיות כגויים. גם אם עדיין אין לו עוז ותעצומות לבטא רצון פנימי זה המאיר בנשמתו, חלק א-לוה ממעל, לידי מעשים בפועל, ואין לו עדיין הכח והעוז לקום ולהלחם כנגד מגמה זו - מכל מקום הוא נעשה מקושר יותר ויותר לכיוון אליו מאירה נשמתו.

במשך השנים האחרונות מתחזקת מגמה זו יותר ויותר, ובפרט ראינו זאת לאחר המלחמה האחרונה בשמחת תורה תשפ"ד.

בעקבות מגמה זו - "אז נבהלו אלופי אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמוגו כל יושבי כנען. תפול עליהם

הכותרת נלקחה מדברי חז"ל בגדרים לט'; שם דרשו חז"ל על השמש והירח שעלו למחות לפני הקב"ה על כבוד משה רבנו במחלוקתו של קרח וטענו, שאם הקב"ה לא יעשה דין במתנגדי משה רבנו ע"ה, הם לא יאירו בעולם. הקב"ה השיב מדוע אינכם חדלים להאיר בכל יום בו משתחוים לכם?

מה ענין כותרת זו לכאן?

עומדים אנו בפני מערכת בחירות, שאי אפשר להגזים במשמעותה והשפעתה על מצב העם היהודי בארץ הקודש. נכון, זו סיסמה שחוקה, בה משתמשים לפני כל מערכת בחירות כל ראשי המפלגות [כולם בכלל ואנחנו, החרדים, בפרט].

אבל לעניות דעתי, הפעם אנו אכן עומדים בצומת דרכים שונה מאלו שעמדנו בהן עד היום.

זוהי צומת, שבה הדרכים העומדות לפנינו בהירות וברורות מאי פעם. גם במשמעות התוצאות על כלל ישראל בניו של מקום, וגם על אפשרות המשך קיומנו כאן כיהודים שומרי תורה ומצוות, הרואים את שליחותם בעולם כמעבירי לפיד המסורת וכשלוחים המוציאים לפועל את תכניתו של בורא העולמים.

במשך כל שנות קיום המדינה, הנושא העומד על שולחנה של היהדות החרדית היה אחד - אפשרות המשך הקיום החרדי בארץ הקודש, בראש ובראשונה עצמאות לחינוך הדור הצעיר על ברכי מסורת הדורות במסגרת, בה יתאפשר גם מבחינה חוקית להקים רשתות חינוך על גווניהן שאינן כפופות למשרד החינוך בתוכן החינוכי, ובתוך זה גם מימון מהקופה הציבורית, שגם הציבור החרדי הוא מתורמיה, הגם שהסיוע לא יהיה באותו היקף ובאותם אחוזים שזוכה לו החינוך הממלכתי. גם נושא הדיור עמד בלב הדרישה החרדית, שהרי בנית בתים להמשך הדורות מהווה חלק יסודי בשליחות של הנחלת התורה לדור יבוא.

תמיד היה ברור [על כל פנים בקרב הציבור החרדי], שכוונת מייסדי המדינה הייתה ליצור לאום יהודי חדש, ללא התורה ונותנה כביכול, שהקשר שלה עם ההיסטוריה היהודית מתבטא רק בצד הלאומי של שפה וארץ, ועוד כמה סמלים שנגלחו לקישוט מארון הספרים היהודי. אלא, שכל זמן שהזרם הנ"ל, שהיה היוזם והמוביל בפועל להקמת וביסוס המדינה, שלט פה בשליטה ללא מצרים - בממשלה, בכנסת, בשפיטה, בצבא, באקדמיה ובתקשורת, והציבור האמוני היה מיעוט, ולא היה חשש שמוקדי הכח ישמטו מהאליטה השלטת, הם אפשרו כביכול

בס"ד

100% פרטיות וזמינות

זימרה זוגית

חשמל כשר בשבת

זימרה זוגית כפרי וקסום

15 דק' מים, תחב"צ רצופה ★ נוף הרים מדהים ★ בריכת דגים אקולוגית ערסלים ופינות ישיבה ★ מטבח מאובזר ★ מכונית אספרסו וחליטות תה טבעיות גקוזי ספא גדול ★ משחקים וספרים ★ הפתעות ופניקים ★ שפע מקומות לטיולים

חג' תשרי בפתח, מהרז לזריין! סוכה כשרה במקום

מחירון - א"ה: 700 ש"ח שבתות וחגים: 900 ש"ח מבצע חורף - 2 לילות אמצ"ש 1100 ש"ח

לפרטים: 050-4137148

הבא סאלי: "מתי כבר תדרוך כף רגלי על אדמת הקודש?"

בכל הזדמנות סיפר רבינו ר' ישראל אבוחצירא - ה'בבא סאלי' - עד כמה רבה כמיהתו לזכות לחלות פני ארץ הקודש ולחונן עפרה. נכדו ר' דוד אבוחצירא זוכר כיצד היה רבנו מספר לו: "זכורני כיצד היינו יוצאים מדי יום שיש"

לפקוד את קברי הצדיקים בבית העלמין הקטן שבתפילאלת שבמרקוק, ולפעמים היינו נתקלים בקברי משולחים שהגיעו מארץ הקודש והשיבו את נשמתם בהיותם במרקוק. רבנו היה ניצב למול מצבתם ונאנח: מתי כבר תדרוך כף רגלי על אדמת הקודש בארץ ישראל?" (בבא סאלי עמ' 41)

בשנת תרפ"א, בהיותו בן שלושים ואחת, זכה להגשים את משאלתו לראשונה, ובשנת תשכ"ד עלה סופית להשתקע בארץ עם משפחתו. בהקדמתו לספרו "פתח האוהל" כתב: "קראתי שמך ה', ותעניני כי חסדך גדול עלי. ומה אני אשר זכיתני לבוא עד הלום: ארץ הקודש, ארץ מגיני על קברי הצדיקים כחפצי ורצוני, כי מעודי עד הנה נפשי הציקתני, וברוב רחמיך הרבים לטובה הזכרתני, והוצאת מחשבתי לפועל בהתעוררות מעט ממני, והכל ממך א-להי יוצרי וקוני."

המייצג את העם היהודי בפני העולם כולו, אדם שהתורה הגדירה את דרך חייו כתועבה [הגדרה המקובלת על-ידי כל האומות המתוקנות וכל מי מהגויים שמאמין שיש בורא עולם], אדם שאינו מתבייש במעשיו ומתנהג בפומבי כאלו זו דרך חיים 'נורמלית'. [חז"ל בחולין צב: אמרו בדיוק על הנהגה כזו של 'נרמול' תועבה זו, שהגם שאומות העולם לא קיימו את כל המצוות שקבלו עליהן, שלוש אכן קיימו, ואחת מהן היא 'שאינן כותבים כתובה וכו'". ופרש"י, דעל-אף שהם חשוודין על מ"ז ומייחדין להם וכו' לעבירה, אין נוהגין קלות ראש במצווה זו כל-כך שיכתבו להם כתובה' - עיי"ש].

'כבבדי לא מחיתם', ואנו רוצים סייעתא דשמיא??? האם זה פלא, שהקדנציה החולפת שנראתה מראש כקדנצית החלומות, בה נשיג כל אשר חלמנו ונחלום, הסתיימה בכזה מפח נפש? האם על-ידי התעלמות מכבודו של מקום, עבור תשלום, תהיה חשיבותו אשר תהא, תתכן סייעתא דשמיא? כך למדנו?

מה שהיה היה. אבל בעתיד - "ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל עד אם הביאונם אל מקומם", ואז, ורק אז - "וישב טפינו בערי המבצר מפני יושבי הארץ".

מיד גויים, ומקיים אותנו בניסים עצומים. ה' הפריח כאן מחדש את עולם התורה הגדול בעולם שלא היה מאז החורבן. כל זה - בהיפוך גמור לכל גזירת הגלות שכתב בתורתו, ואין אפשרות לבעל בחירה לבטל גזירותיו ועונשיו [בניגוד לשמירת תורה ומצוות].

לכן, המסקנה העולה מהמציאות שאנו קיימים בה, היא שבעת זו אין לנו פריבילגיה לברוח מהמערכה ולשבת ספונים בבית ולא להשתתף במערכת הבחירות בטענה של 'מה אנו יכולים לשנות ולהשפיע, מי שרוצה להתאבד רוחנית - שיתאבד, אנו אין לנו אלא עתיד ילדינו ואין לנו לטנף ידינו בבוץ של האחרים'.

חלילה, זה לא בוך שהתפלשו בו 'אחרים', מי הם 'אחרים' אלו? אלו בניו של מקום שמתפלשים בבוץ ורפש שהטילו עליהם משכחי א-ל זה דור שלישי ואין להם כח ועוז להתנער לבדם מעפר. בתוך תוכם הם מחכים לנו ומייחלים לעזרתנו. לכן, לא רק שאיננו יכולים להתעלם ולתת להם לשקוע ביד זדים, אלא עלינו להביא מסר של תקווה ומלחמה במשכחים, בכל הכלים שיש לנו אפשרות לפעול בהם, ולא לפרוש מהמערכה, חלילה.

ודאי וודאי, אין לנו שום אופציה להמליך את הללו שכל מטרתם ושורש קיומם הוא השכחת ה' יתברך מבניו יקיריו של מקום, והקרבנות והטמעתם בטומאת הגויים, תהיינה מתנותיהם והבטחותיהם לציבור החרדי אשר תהיינה. ואין מעצור לה' להושיע ברב או במעט, וודאי לא על-ידי חילול שמו בעולם על-ידי הרמת יד עבור אלו הרוצים בהצהרה ובמעשה להחזיר את עם ישראל חזרה לטומאת מצרים ויותר גם לשער הנ' עצמו, חלילה. לא, אין כוונתנו שמגיע לראשי הקואליציה הנוכחית פרס על מה שלא עשו למעננו בקדנציה האחרונה, לא ולא.

אבל זה לא החשבון, החשבון הוא מה עדיף לקב"ה בנתונים הקיימים, באיזו השפעה הוא מעדיף לראות את בניו יקיריו, ביד הללו שרוצים להוליכם לבין הגויים לשער הנ', ותמורת זה יזרקו לנו - החרדים - את הכסף הנחוץ לקיומנו, ואפילו ידחו לעת עתה את נושא הגיוס [כן, ברור שרק לעת עתה, עד שיוכלו לאיש את כסא ראש הממשלה], או עדיף לו שבניו יקיריו יהיו [עוד ביאת מלך מבית דוד בב"א] ביד אלו שאולי אין התורה בראש מעייניהם, אבל גם לא עקירתה, כאלו המעוניינים בעושר וכבוד ושיכון כח ופנסיה וכו' וכו', ותמורת זה הם מוכנים לתת כח [גם אם מוגבל] ביד כאלו שאכן רוצים לחזק את יהדותה של המדינה ולחזק את הקשר בין ישראל לאביהם שבשמים. זו השאלה, ואלו צדדיה, לא כיצד נגמול למכחישי חתימותיהם.

כל הנ"ל מחזיר אותנו לכותרת בה פתחנו את מאמרנו.

בפתיחת הקדנציה הנוכחית, ביום הכינוס הראשון של הכנסת, בהצבעה הראשונה, הצבענו - נציגי החרדים של הקב"ה ונציגי התורה [כן, גם אם לנו בני הציבור החרדי, הגדרה זו היא לא דווקא, כך אנחנו נתפסים בעיני כל הצבור ובעיני כל העולם!] - בעד יו"ר כנסת

אבל עצם המגמה והרצון [החוצפה!] לנהל כאן את רוח וכיוון הדברים מעבר לטיפול טכני, הוציא את כל השדים שעד כה פעלו בסתר מאחורי הקלעים אל קדמת הבמה.

הבחירות הבאות תהיינה בחירות של 'על החיים ועל המוות' ביחס לכיוון היהודי של מיליוני אחינו בני ישראל, בניו של מקום, תינוקות שנשבו על-ידי אותן אליטות כפרניות, ועל דמותה של ארץ הקודש שנבחרה להיות ארץ המלכות בתכניתו של הבורא, בה ורק בה תתגלה מלכותו בעולם.

אולי יש מהעניין דווקא לצטט מדבריו של מי שראה בתהליך שקרה כאן בארץ ישראל במאה וחמשים שנים האחרונות פתח לכל הטוב והרבה לסנגר על התהליך, אבל בה בשעה הבין היטב גם את המורכבות שבתהליך וגם את הסיכונים שבו, הרא"ה קוק זצ"ל, ממכתב שכתב בשנת תרס"ח [לפני כמעט 120 שנה!], כשעוד היה רבה של יפו, בעודו מתאר את מורכבות המצב המתפתח בצד ההזדמנויות הגדולות שנפתחו לתיקון ובנין ארץ הקודש, וגם את הסיכונים. [במאמר המוסגר, רבים ממאלו המצהירים שהם ממשיכי דרכו [יש להדגיש - לא כולם] ומאידך - מתנגדיו, מתמקדים רק בחלקים מדבריו שמתאימים לאג'נדה שלהם, ואינם מתייחסים לראייתו הכוללת של התמונה].

וז"ל [מכתב קמד]:

"ואתה אדוני אתכבד להודיעך, כי לי זמן הגון אשר בחנתי דרכי, ואדע נאמנה שכל תקוות ישוב ארץ ישראל, וכל תקוות הצמחת קרן ישועה לישראל מציון, תלויה היא בנקודה אדירה זאת שיתאספו אלינו כוחות טובים, לעסוק בבנין הרוחני והחומרי של ארץ ישראל וכו' וכל מי שנקודת יראת שמים אמיתית בוערת בלבבו, לא יוכל להיות שיתעלם מלבוא לעזרת ה' ועמו. אל ניתן את הרומסים לרמוס כל היונקים, שרשי צמח ה' העולים על אדמת הקדש וכו'. אם נעזוב את שעת הכושר של התחלת התפתחות הישוב, והחלישות הגופנית והרוחנית וחסרון אמצעי המלחמה יבואו עד מרום קיצם אצל שלומי אמונים שבארץ ישראל, והיד הרמה המחומשת בהפקרות ודרכי הגויים באין זכר לקדושת ישראל באמת, המחפה את חרסיה בסיגים של לאומיות מזויפת בגרגרים של היסטוריה, ושל חבת השפה, המלבישה את החיים צורה ישראלית מבחוץ במקום שהפנים כולו אינו יהודי [היד הרמה המחומשת בהפקרות - ב.ג.] העומד להיות נהפך למשחית ולמפלצת, ולסוף גם לשנאת ישראל וארץ ישראל כאשר כבר נוכחנו ע"פ הנסיון [אם - ב.ג.] היד הטמאה הזאת תתגבר, אז אין די באר גודל האסון. אבל בה' בטחת, שלא יתן למוט רגלינו, וכל חרד לדבר ה' וכל חפץ בישועת עמו וארץ קדשו, יעמוד על דגלנו ונתחיל לייסד בציון פינת יקרת ולהחיות את הישוב החדש על בסיס טהרת האמונה וכו', והיה ה' עמנו לקומם הריסות עמנו לדור דורים וכו'".

על כל זה יש לנו כיהודים, התופסים עצמם [בצדק] כנושאי לפיד השליחות של בורא העולם, אחריות בלעדית ומרכזית.

הקב"ה קבץ לכאן חזרה מיליונים מאחזנו בני ישראל, איך שהם ובדרגה שלהם, החזיר לנו את ארץ ישראל

ראש השנה ברוך השביעי

הרב מנשה בן יוסף

ה' יתברך בתורתו צונו על מועדי החודש השביעי, ולא נזכר בתורה בפירוש שמועדים אלו הם בראש השנה, אלא שהם בחודש השביעי, ומשמע שזו היא סיבתם, וכמו שאמרו במדרש (ויקרא רבה אמור פרשה כט) - "כל השביעיין חביבין... בחדשים שביעי חביב, שנאמר 'בחודש השביעי באחד לחדש'".

ואף כי אמנם לגבי סוכות נאמר 'וחג האסיף בצאת השנה', ונאמר 'וחג האסיף תקופת השנה', אך דווקא שם משמע שיסוד החג הוא מצד היותו סוף השנה, ולא מצד היותו תחילת השנה. ועל כל פנים לגבי ראש השנה ויום הכיפורים, לא נזכר כלל שקביעותם היא מצד מה שהם בראש או בסוף השנה, רק נאמר שהם בחודש השביעי. סמך לזה שמעין החודש השביעי הוא שגורם לקדושת המועדים, עמם מצינו בתורה שם 'שבתון' על חג המצות וחג השבועות, ורק מועדי החודש השביעי נקראו 'שבתון'. בראש השנה נאמר 'היה לכם שבתון', ביום הכיפורים - 'שבת שבתון הוא לכם', ובחג הסוכות - 'ביום הראשון שבתון... וביום השמיני שבתון'.

ומשמע, שמועדי חודש השביעי, יסודם בכך שהחודש השביעי הוא חודש שבתון, כשם שהיום השביעי נקרא שבתון, והשנה השביעית היא שנת שבתון. ודבר זה מוכיח, שיסוד קדושת מועדי החודש השביעי, הוא מכח היותם בחודש השבתון.

וצריך להבין, שאם ענין המועדים הללו הוא מצד היותם בראש השנה, כמו שהעמידו חז"ל, מובן מדוע יש דין בתחילת השנה, שמתחילת השנה נידון מה יהיה בכל השנה, אבל בבחינה זו שענינם הוא מצד החודש השביעי - מה מקום יש לדין חודש השביעי, הלא ראוי הוא החודש השביעי להיות חודש של שבתון, שלווה ושמחה.

והיה מקום לומר, שאכן מצד ההיבט הזה של החודש השביעי אין כאן דין, והדין הוא רק מצד ההיבט של ראשית השנה. ואכן, את המקור לדין דרשו רבותינו (ראש השנה ה. מהכתוב "תמיד עיני ה' א-להיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה").

אבל ממצוות התרועה באחד לחודש והעינוי בעשור בו, משמע שיש כאן דין, שכן הזכרון והכפרה הם חסד ורחמים, אך אין הם באים מעצמם, אלא הם תלויים במעשינו. הזכרון תלוי בכך שנרעי לפניו תרועת מלך, והכפרה - בכך שנתענה. דבר זה מורה, שחסדי החודש השביעי תלויים במעשינו, וזה עצמו הוא ענין הדין. וזה צריך להבין, מהי השייכות בין הדין לבין החודש השביעי.

וכבר עמד בזה הסבא בזוהר תצוה, וז"ל שם (ח"ב פקד): "ורזא הכא ואתנהיר לן במדברא, אמאי אתער דינא עילאה ביומא דא? אלא כל רזין וכל קדושין יקירין כלהו תליין **בשביעאה**, והוא שביעאה עלאה עלאה עלאה דאקרי עלמא דאתי מניה נהרין כל בוצינן וכל קדושין וכל ברכאן, וכד מטי זמנא לחדותתי ברכאן וקדושין לאנהרא בעא לאשגחא בכל תקונא דעלמין כלהו וכל אינון תקונים לאתקיימא כלהו סלקין מגו תתא אי אינון כשראן, ואי לא כשראן כדן קיימא דלא נהיר עד דאתפרשן חייבין מוג זכאין, כדן אתער דינא".

ותוכן דבריו, שלגודל מעלת החודש השביעי, שהוא שייך לעלמא עילאה, ובו תלויין כל קידושין וברכאן - מפני זה צריך לברר הטובים מאלו שאינן טובים כדי שלא

יגיע השפע לשאינם טובים, ועל ידי זה מתעורר הדין? ולפי האמור, ענין הדין בתשרי הוא שהשפע המושפע לישראל מניסן ועד תשרי - אינו עליון ונושב כל כך שיוכרח להקדים לו דין, ועל כן הוא בא בחסד גמור וברחמים, ולא נצטוינו לעשות בחדשים אלו שום מצוה מיוחדת שתזכר אותנו באותו השפע. אבל השפע של החודש השביעי - לרוב מעלתו מוכרח הוא להיות דווקא בדין.

עלה לנו ברחמי ה' שיש כאן שני מהלכים - מהלך התורה שבכתב, שחודש תשרי ענינו הוא החודש השביעי, וחג הסוכות הוא סוף המהלך של שלשת הרגלים, שלפי זה הדין הוא לעוצם נוראות הקשר והשפע של החודש השביעי. ומהלך התורה שבעל-פה, שתשרי הוא ראש השנה, ובתחילת השנה נידון מה יהא בסופה?

ויש להבין מה הוא המאחד בין שני המהלכים, וכיצד הכל שב אל מקום אחד.

ויש להקדים בזה מחלוקת רבי אליעזר ורבי יהושע (ראש השנה יא.), שרבי אליעזר סובר בניסן נגאלו ובתשרי עתידין להיגאל, ורבי יהושע סובר בניסן נגאלו ובניסן עתידין להיגאל. והדבר ברור וכבר עמדו בזה, שמחלוקתם היא לשיטתם (סנהדרין צז.), שם סבר רבי אליעזר שאם אין לישראל עושין תשובה אין נגאלין, ורבי יהושע סבר, שאף על פי שאין עושין תשובה - נגאלין.

והמשמעות העולה היא שתשרי היא בחינת ההנהגה בדין, והזכות על פי המעשים, וניסן הוא בחינת ההנהגה ברחמים, ושלא על פי המעשים. והגאולה ממצרים לכולי עלמא היתה בהנהגת ניסן, שלא היו ישראל ראויים אז לגאולה, ונגאלו ברחמים, ועל כן גם הייתה בפועל בניסן. ולגבי הגאולה האחרונה נחלקו, שרבי אליעזר היא תלויה בתשובה, והיינו שאינה באה אלא לפי המעשים, בבחינת תשרי, ועל כן תהיה בתשרי. ולרבי יהושע היא תהיה אף בלא תשובה, בבחינת ניסן, ועל כן תהיה בניסן. עוד נחלקו (ראש השנה שם), אם העולם נברא בתשרי או בניסן. והתוספות (ראש השנה כז. ד"ה כמאן מצלינן) כתבו בשם ר"ת, דאלו ואלו דברי א-להים חיים, ועלה במחשבה לבראות בתשרי, ולא נברא עד ניסן, והיינו כמו שאמרו (מדרש אגדה בראשית א.) - מתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושייתף עמה מידת הרחמים.

והנה הדבר ברור, שעל אף שעמד ושייתף עמה מידת הרחמים, מחשבתו שעלתה לפניו מתחילה לא תשוב ריקם, שהתיקון האמיתי לא יבוא בלא שהתחתונים יזכו בו בדין, אלא שתיקון זה ידחה לסוף הדרך, ועד לשם ילוה ה' את עולמו ברחמים. ונמצא ש**מתחילה** עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין, משראה שאין העולם מתקיים, נדחתה הזכיה במידת הדין **לסוף**, ובאמצע מלווה את העולם מידת הרחמים.

וכן היה בבחירת עם ישראל, שמתחילה נבחרו האבות אברהם יצחק ויעקב על פי מעשיהם, בבחינת תשרי. ואחר-כך ירדו לחושך גלות מצרים, בבחינת כל חדשי החורף. וכמעט קט היה העיקר ששתל אברהם נעקר [על-פי רמב"ם הלכות עבודה זרה וחקות הגויים ג. א.]. אז נתגלה ה' במידת הרחמים בניסן, וגאל את עמו ממצרים. ומשם עם ישראל מתקדמים אל עבר החודש השביעי לזכות

שוב במידת הדין. ובחינת החודש השביעי שזכו לו ישראל בדין החלה בתשובה ששבו בימי שמואל, שם נאמר "וינהו כל בית ישראל אחרי ה'", ומשם עלו ונתעלו בימי שאול ודוד, עד שנאמר (מלכים א ח ב) "ויקהלו כל איש ישראל אל המלך שלמה בירח האיתנים בחג, הוא החודש השביעי".

ובבית שני אנו מוצאים שכל חסד ורחמים שהיה שם, היה בניסן, וכל זכות שזכו לה בדין היתה בתשרי. הקמת המזבח בראשית שיבת ציון הייתה בתשרי, כמו שנאמר (עזרא ג. א-ב) - "ויגע החדש השביעי ובני ישראל בערים ויאספו העם כאיש אחד אל ירושלים. ויקם וישוע בן יוצדק ואחיו הכהנים וזרובבל בן שאלתאיל ואחיו ויבנו את מזבח א-להי ישראל להעלות עליו עלות ככתוב בתורת משה איש הא-ה'".

וההתעוררות להתחיל בבנייה מחדש בשנת שנים לדריש אף היא הייתה סמוך ונראה לחודש השביעי כמו שנאמר (חגי א יד-טו) - "ויגור ה' את רוח זרובבל בן שלתאיל פחת ה' הנה ואת רוח יהושע בן יוצדק הכהן הגדול ואת רוח כל שארית העם ויבאו ויעשו מלאכה בבית ה' צב-אות א-להים. ביום עשרים וארבעה לחדש בששי בשנת שנים לדרך ה' המלך".

וחזרת העם בתשובה בימי עזרא ונחמיה - גם היא הייתה בחודש השביעי, כמו שנאמר (נחמיה ז עב-א) - "ויגיע החדש השביעי ובני ישראל בעריהם. ויאספו כל העם כאיש אחד אל הרחוב אשר לפני שער המים ויאמרו לעזרא הספר להביא את ספר תורת משה אשר צוה ה' את ישראל. ויביא עזרא הכהן את התורה לפני הקהל מאיש ועד אשה וכל מבין לשמע ביום אחד לחדש השביעי". והאריכו הדברים שם עד כריתת האמנה בעשרים וארבעה לחודש השביעי.

ואילו הישועות הבאות מן השמים היו בניסן, כמו שכתוב (עזרא ו יט-כב) - "ויגעו בני הגולה את הפסח בארבעה עשר לחדש הראשון... ויעשו חג מצות שבועת ימים בשמחה כי שמעו ה' והסב לב מלך אשור עליהם לחזק לחזק ידיהם במלאכת בית הא-להים א-להי ישראל".

וכן הייתה אז עליית עזרא, כמו שכתוב (עזרא ו ט) - "כי באחד לחדש הראשון הוא יסד המעלה מבבל ובאחד לחדש החמישי בא אל ירושלים כיד א-להי הטובה עליו".

נמצא, שתשרי היינו מידת הדין הוא מחד ראשית השנה, ומאידך - סוף השנה, שהוא תחילת המחשבה, אך כיון שאין העולם מתקיים בו, וממנו נכנסים לחדשי החורף החשוכים, מוכרחים לצרף את מידת הרחמים של ניסן, ותכליתה של מידת הרחמים של ניסן - להשיב את התחתונים אל הזכות במעשיהם במדת הדין.

גם בגאולה האחרונה, לו זכינו היא הייתה במידת הדין, והיו ישראל עושים תשובה ונגאלים, וכמו שכתוב בתורה. ומאחר ולא זכינו, החלה הגאולה במדת ניסן במדת הרחמים, בבחינת 'לא זכו', ועלו ישראל לארץ שלא בתשובה. אבל הרצון הראשון, שיזכו ישראל לגאולתם במעשיהם, לא ישוב ריקם, וסוף וסוף יעשו ישראל תשובה, ותשלם גאולתם במהרה בימינו אמן.

1. וזכרון התרועה - הוא כעין הזכרון שמצאנו לענין תרומת הקודש לאדנים, ותרומת שרי האפלים והמאות, וכעין אבני הזיכרון של החושן והאפוד, שהענין בזה הוא שישראל מעמידים את המשכן ואת עבודת הכהן הגדול, וכך הם נזכרים לפני ה' כמעמדי שכינתו ועבודתו. וכן בתרועה - היא מצד עצמה תרועת מלך, ועל ידה נזכרים ישראל כמכבדי המלוכה.
2. בספרא דצניעותא (פ"ב) מבואר שאף פתיחת שערי הרחמים בחודש תשרי שייכת לענין החודש השביעי. וז"ל: בזמנא דמטא תשרי ירחא שביעאה משתכחא אלין תליסר בעלמא עלאה ומתפתחא תליסר תורי דרחמי, בההוא זמנא דרשו יי' בהמצאו כתיב.
3. ויש כאן פנימיות, שבתורה שבכתב עיקר גילוי ה' הוא בבחינת א-להי ישראל' ושנת ישראל מתחלת מניסן, ותשרי הוא החודש השביעי שלהם. אבל בזמן חז"ל, עיקר הגילוי הוא בבחינת 'מלך העולם', והעולם שנתו מתחלת בתשרי. וזה הן מצד התעלמות הגילוי של א-להי ישראל, והן מצד התחדשות העניין הא-להי בכל יושיב תבל. ואכמ"ל.

הרחמן הוא יקים לע את סוכת דוד הנפלת

הרב חיים לנדו
CL@KEDUSHASTZION.ORG

נמלא-טל" על השכינה שיצאה מצללי המקדש, ומה שֶאָמַר: "פִּשְׁטִי אֶת כְּתָנְתִּי", על עֲצֵלוֹתָם לשוב ..

וְאֵלֹהֵינוּ מְדַמְּנִים לְקִרְאָת אֶ-לֵהי אֲבוֹתֵינוּ בְּלִבָּב שְׁלֵם וּבְנֶפֶשׁ חֲפֵצָה, הֵינּוּ פּוֹגְעִים מִמֶּנּוּ מַה שֶּפָּגְעוּ אֲבוֹתֵינוּ בְּמִצְוֹתָיו. וְאֵין דְּבוּרָנוּ: "הִשְתַּחֲוּ לַהֲרָ קִדְשׁוֹ", וְ"הִשְתַּחֲוּ לַהֲדוֹם רִגְלָיו", וְ"הִמְחִזִּיר שְׂכִינָתוֹ לְצִיּוֹן", וְזוֹלָת זֶה, אֲלָא כִצְפֻצוֹ הַדָּוָר, שְׁאֵין אֲנַחְנוּ חוֹשְׁבִים עַל מַה שֶּנֶאֱמַר בְּזֶה זְוֹלָתוֹ, כִּאֲשֶׁר אֲמַרְתָּ מֶלֶךְ כּוֹזֵר."

כלפי מה הדברים אמורים ?

ב"ה זוכים אנו ונמצאים כבר בארץ ישראל שנים רבות, ואף בירושלים עיר הקודש, ואין כל היתכנות, ואפילו שיש רציני כלשהו לגבי בנין בית קדשנו ותפארתנו.

ומה יאמר האדם הבודד - מה זה תלוי ב? לצערנו, אנו חיים תחת ממשלה שיש לה 'דברים חשובים' אחרים, מלדאוג להחזרת השכינה לציון.

אמנם נכון, ולצערנו כך הם פני הדברים, אבל הלא יש לנו שלוחי ציבור שלנו, שאכן דואגים הם בלב ונפש לכל צרכי הציבור שלנו [ראינו אף הם עובדים קשה במערכה על גיוס בני הישיבות].

מדוע הם לא פעלו למען האינטרס הכל-כך חשוב לנו - בנין בית קדשנו ותפארתנו.

אך אם נהיה כנים, לא עליהם תלונותינו כי אם עלינו. כי הסיבה שהם לא פועלים זאת - היא כי אינם רואים דרישה על כך מצדנו!!!

אם אכן תהיה דרישה אמיתית על כך בלבבות שלנו, והשיח שלנו יהיה על בית חיינו, נעסוק בכל כוחנו לברר את ההלכות הנדרשות לקיום המצוה, נביא את המסקנות לפני זקני תלמידי החכמים, והם יאשרו זאת, גם הם בוודאי לא ימנעו מלפעול בכחם הפוליטי למען בית ה' ומקדשו.

הנה נמצאים אנו לפני תקופת בחירות, זו ההזדמנות להציף את השיח בנושא!

עלינו לדאוג, שלכולם יהיה ברור ומוכן שבית המקדש הוא הדבר החשוב ביותר עבור ציבור בני התורה [הרי באמת זה צריך לקדום אף לסוגיית גיוס בני הישיבות, כי מלבד מה שאין לנו כ"כ מה לפעול בזה כפי ש"כא" מבין, וגם אם יצליחו במשהו תיכף ב"ץ יבטל הכל, הרי אליבא דאמת המקדש הוא השורש האמיתי לכל מצבנו, ואם נזכה לקדם את בנין בית קדשנו, השכינה תשוב לשרות בתוכנו לפי ערך עבודתנו, ממילא קליפת הרשע תלך ותכלה מן העולם].

ולכל המסופקים - אותם שכבר התיאשו מיכולתנו לעשות דבר בנדון, באומנם שממילא לא נצליח וכדומה - הרי אם אכן זו תהיה דרישה אמיתית שלנו, ושלוחי הציבור שלנו ידרשו כן באמת, לא כפוליטיקה וכיוצא בכך, הרי בוודאי יצטרפו אליהם כל אחינו הדתיים, ואף המסורתיים, ואפילו מהחילונים שמבינים שזהו מרכז אומתנו, ואין שום סיבה שלא תצלח בידינו!

חזק ונתחזק בעד עמנו ובעד ערי א-להינו, ובעיקר בעד בית מקדשנו - למען כבוד א-להינו.

...

השירים א ד), אלא שקלקלנו בדרך, ועל כן כנגד אותם כ"א ימי קלקול ישנם כל הכ"א ימי תיקון שבו אנו עומדים למשפט ונחתמים לחיים, ונטהרים, ועומדים ראויים לשוב אל מצבנו הראשון ללא החטא. והוא שסוכות עומד כעת כנגד המצב של חזרת השכינה לשרות בישראל בסוד בנית המשכן.

ועתה, אחר שבבין המצרים ובראשם בט' באב הסתכלנו על מצבנו וכלל העולם, וראינו איך מציאותנו כ"כ חסרה ושפלה, ולאחר מכן התעודדנו יותר ויותר "נחמות הנביאים בכל שבעה שבועות הנחמה, והתמלאנו בתקוה עצומה לראות את קיום הנחמה - ובירושלים תנוחמו, כך נכנסו אל החודש השביעי מתוך מגמה ברורה לצאת זכאים בד"ן ולהטירה מכל פגמי עוונותינו, והעולם ישוב אל מצבו הראשוני ללא מציאות החטא, בכדי שנוכל להגיע לסוכות במצב השלם ביותר שאפשר, ולפעול בו בתכלית השלמות את כל מצות ועניני המועד, בכדי להביא את עולמנו למצב בו תוכל לחול בו הארת שמיני עצרת בשלמותה, והשכינה אכן תחזור לשכון בציון לנצח נצחים.

ומעתה מבינים אנו, שכל ענין חזרת השכינה לשכון בציון - בנין בית מקדשנו, אינו דבר נוסף מענין המועד, אלא הוא כל עניינו ומהותו של החודש השביעי בכלל ושל סוכות ושמיני עצרת בפרט.

והנה, כל אחד ואחד מאתנו בוודאות יעשה את מיטב יכולתו הן בקיום מעשי המצוות של החודש השביעי, והן בשלמותם הלבבית ביראה אהבה ושלמות הלב, ויהדר בהן ככל יכולתו, מתוך מטרה ברורה - להחזיר את השכינה לציון.

אך אשאל בכנות, האם אכן אנו עושים ככל יכולתנו להחזיר את השכינה לציון ?

בט' באב ישבנו על הארץ ובכינו על הר ציון ששם ועוד יותר גרוע - הגרועים משועלים הלכו בו, אבל האם לנו אין איזושהי אשמה בכך?

נשאל עוד את עצמנו בכנות, האם היה זה בכי אמיתי, כשיש לנו מה לעשות, ואין אנו עושים???

האם מעשינו ותפילותינו בימי ראש השנה ויום הכיפורים - 'ותמלון אתה ה' לבדך בהר ציון משכן כבוד ובירושלים עיר קדשך' - היא תפילה בכוונה שלמה, אז מדוע אין אנו פועלים לשם כך?

האם שמחתנו בימי המועד מכח התקוה הברורה שכל פרי מעשינו בימי המועד יולידו את חזרת השכינה לשכון בציון, היא תקוה שלמה, כשאת מה שיש ביכולתנו לעשות אנו מתמהמהים מלעשות?

מאליה נעמדת ומזדקפת לה תוכחת מלך כוזר לרבי יהודה הלוי - (מאמר שני אות כג-כד) - "אֲמַר הַכּוֹזֵר: אִם כֵּן אֶתָּה מְקַצֵּר בְּחֻבַּת תּוֹרָתְךָ, שְׁאֵין אֶתָּה מְשִׁים מִגִּמְתָּךְ הַמְּקוֹם הַזֶּה וְתִשְׁמְנוּ בֵּית חֵיפָה וּמוֹתָהּ, וְאֶתָּה אוֹמֵר: 'לֵחֵם עַל צִיּוֹן כִּי הִיא בֵּית חַיִּינוּ', וְתֹאמְרוּ כִּי הַשְׂכִּינָה שָׁבָה אֵלָיו ..

אֲמַר הַחֵבֶר: הוֹבִשְׁתִּי מֶלֶךְ כּוֹזֵר, וְהָעוֹן הַזֶּה הוּא אֲשֶׁר מִנְּעֵנוּ מִהַשְׁלֵמָה מֵהַשְׁקֵנָה בּוֹ הָאֵל-לֵהִים בְּבֵית שְׁנִי ... קוֹל דּוֹדִי דּוֹפֵק, קְרִיאַת הָאֵל-לֵהִים לְשׁוֹב. "שְׂרָאשִׁי

'ובחדש השביעי באחד לחדש .. יום תרועה יהיה לכם' (במדבר כט א). הנה התורה לא ביארה מה עניינו של יום זה, ולכאורה ברור הוא, שאם התורה לא פרשה לנו את עניינו ומהותו של יום, בהכרח שהוא אמור להיות מובן מעצם המכלול של ענין החודש השביעי, עד כדי שאין צריכים לבארו.

והנה, עיקר ענינו של החודש השביעי הוא חג הסוכות שהוא החג הגדול והמרכזי, באמצע החודש, ולכן הוא הנקרא 'חג' בסתמא, הן בלישנא דקרא, והן בלשון חז"ל.

וכבר בכתוב רמז כן, דכתיב 'תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו', כי חק לישראל הוא משפט לא-להי יעקב' (תהלים פא ד-ה) - תוקעים בראש החודש לכבוד 'יום חגנו', שהוא חג הסוכות.

ומעתה, המשפט הוא כהכנה לחג הסוכות - מי ובאיזו דרגה יזכה לבוא אל היכלו, אל הקודש פנימה ביום שמיני עצרת. התרועה היא על כך שרוצים אנו שוב לבוא בשערי ממלכתו, ועל-ידי כך נזכר לפנינו לטובה להכלל בממלכתו השלמה.

חמשה יום קודם בוא אל היכלו האדון ה', מטהרים את ביתו לקראת בואו - 'וכפר את הקודש מטמאות בני ישראל', ואף כל אחד ואחד מכנסת ישראל שזכה להיכלל במלכות ה', מטרה עצמו ומזכך עצמו כדי שיוכל לשמוח כראוי עם ה', שאף בו ה' ישיכון.

ואז מגיעים אנו ל'חג', שבעה ימים ראשונים שבו פועלים אנו את כילוי האומות - הרע מהעולם [סוד ארבעת מינים], והשכינה שבה לשרות בישראל [סוד הסוכה], ולכן שמחים אנו כחותן וכלה השמחים זה עם זה, עד אשר מסתיימת החתונה ומתיחדים החתן והכלה לבד, ואין צריך את כלי השמחה, עתה הם נמצאים יחד בביתם עם סעודה קטנה.

וכל הג"ל הם דברי הגר"א, שכל החודש השביעי עומד כנגד האלף השביעי - וכן בירחא שביעאה .. והוא ג"כ רמז לע"ל כמ"ש בזוהר דשירותא דינא בר"ה ואח"כ סליחת עונות ביה"כ ואח"כ סוכות ושמיני עצרת ושמחתן. וכן לע"ל תחלה יום הדין הגדול ואח"כ זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם כו', כי אסלח לאשר אשאר, ואח"כ סוכות חופות שבע ידוע וכמ"ש וסוכה תהיה לכם וזמן שמחתנו וגם האומות יתקיימו ורעו זרים צאנכם כו' ואח"כ שמיני עצרת שיכלו אומות העולם וישמחו ישראל לבדן - עצרת תהיה לכם, ויאכלו שלש סעודות של שבת.

ומדויק כן במקרא, שרק ארבעה מקראי קודש של החודש השביעי נקראים בתורה 'שבתון' (ויקרא כג, כד-לב, טז), היינו שהם מייצגים את ענין השבת - האלף השביעי - מעין עולם הבא, במערכת המועדים.

נמצא, אם כן, שראש השנה ויום הכיפורים משמשים בעצם כימי הכנה לקראת חג הסוכות, שתכליתו היא שמיני עצרת, שבה השכינה חוזרת לשרות בישראל.

והוא סדר המועדים - אחר שיצאנו מטומאת מצרים והשתלמנו בחג השבועות להיות שותפים בקיום בריתו, אמורים היינו תיכף להיכנס לארץ ישראל - לעולם הבא שכנגד זה עומד חג הסוכות (ראה בהגר"א על שיר

1. ולאומם הטוענים כי אין אנו במצב הראוי שהשכינה תשוב לשרות בתוכנו, קודם כל זו החלטתו שלו יתברך, ואת שלנו עלינו לעשות, ובוודאי שדרישה אמיתית ומדוברת צריכה להיות. וביותר, שעל-פי דרך הטבע אין כל דרך לתקן את כל עם ישראל, אלא בדרך אחת ויחידה - והיא להחזיר את המכנה המשותף של עם ישראל סביב בית קדשנו ותפארתנו, וע"י כך כולם לאט לאט ילכדו יחד תחת הערך הגדול הזה, ושנאת החינם תלך ותפוג מאיתנו, והרחוקים ילכו וישבו בתשובה, והשכינה אף היא כמובן תלך ותשוב לשרות בתוכנו. [אנאם תמיד יהיו אותם אלו שילחמו אפילו בבנין עצמו, ויחזיקו לבנין שירד מהשמים, ויודי ללא התערבות הציונים וכיוצא בכך, אך ביחס אליהם אין לנו מה לעשות אלא לחכות למשיח בן דוד, שימנעו על גג בית המקדש וישכנו אותם שכבר הגיע זמן הגאולה, ואם אין אותם מאמינים - ראו באורי שוורח].

הרב אהרן סירקין
ASIRKIN@KEDUSHASTZION.ORG

מדת הרחמים בדיון בארץ ישראל

במאמר הקודם¹ חידדנו את התוצאות הלא טובות שנוצרות כאשר מבססים את עבודת ה' שלנו רק על מידת הדין, או רק על מידת החסד. כעת נבחן את ההשפעה של השיח המתמקד בעיקר במידת הדין, שיח הכולל חלוקה 'דיכוטומית'² כאשר מצד אחד ישנה מעלה בגישה זו ששואפת לדרגות הגבוהות ביותר תוך תביעה בלתי מתפשרת, אך מצד שני הסתכלות שמבוססת על מידת הדין בלבד עלולה להקשות מאד על עבודת התשובה של ימים אלו כפי שיתבאר.

קראנו סדר של שלוש הפטרות פורענות, ולאחר מכן שבע של נחמה. לכאורה יש בהפטרות אלו נקודה חשובה שכדאי לשים לב אליה. נבואות הפורענות - מטרתן ברורה, כמו שמופיע בגוף המקראות שוב ושוב - לעורר את העם לשוב, מתוך ידיעה שאם לא ישובו - יקבלו עונש.

אך בנבואות הנחמה, המטרה לכאורה לא מובנת. בנבואות הנחמה, לא מופיעה הנקודה של שכר ועונש כמו בתורה - 'אם בחוקותי תלכו... ונתתי גשמיכם בעתם', אלא הנחמה היא בלתי תלויה בשמירת המצוות. רוב הנבואות אומרות, שיום יבוא וה' יהיה לך לאור עולם, ויהיה כל כך טוב עד בלי סוף, ולא מבואר בדברי הנבואה שייעודים אלו תלויים דווקא בתשובה.

כלומר, מתוך עשר ההפטרות הללו, מצטיירת תמונה, ולפיה אם עם ישראל יחטא - יענש בחומרה, אבל מצד שני - בסוף יהיה טוב. אין פה סימטריה, שאם עם ישראל יחטא - יענש, ואם יקיים מצוות - יהיה טוב, אלא הטוב יגיע בסוף כך או כך.

רמח"ל כתב³, שהאמונה בטוב העתידי היא חלק מאמונת היחוד, כלומר הגישה שאם עם ישראל יעבור עבירות, לא יגיע לטוב האמיתי - גישה זו מנוגדת לאמונת היחוד, כי בגישה זאת המעשים שלנו יכולים להשפיע על הקב"ה, והוא ברצונו להטיב - אין לו מונע מפריד ומעכב, כלומר הטוב יגיע בסופו של דבר⁴.

היוצא מזה - שהיחס הבסיסי לקב"ה צריך לצאת מנקודה שמגמתו להטיב לנו, וכמובן - כתוצאה מזה אנחנו יותר מחויבים לשמור את מצוותיו.

מיראה שאם באת לבעט דע שאתה ירא ואין ירא מבעט⁵.

כתוצאה מכך, אצל יהודים רבים שמסתכלים רק במבט של מידת הדין - תקופת הימים הנוראים קשה מאד. ישנה תחושה של מאמץ חתירה בלתי נלאה נגד החיים עצמם, ללא קבלת תמורה מספקת וסיפוק פנימי. הם חושבים שזה אופי הימים האלו, ואינם מכירים דרך אחרת.

בקצה ישנם יהודים, שכבר ממש נשברו מדרך זו לדורותיה, ועזבו את התורה והמצוות. ומצד שני, יש אחרים שמצאו נחמה בגישה ההפוכה שעושה צחוק מהדין, ומבחינתם הכל אורות ושפע וקדושה, מבלי צורך להיזהר מסכנות ולהתחרט על העבירות. שתי גישות אלו הן תוצרים של גישת רק מידת הדין.

מצד שני יש תנועה של אנשי מידת החסד, שאצלם הכל טוב, כל חוטא הוא צדיק וקדוש בגלל איזו זכות פנימית או זכות אבות, וכל דבר שקורה בעולם הוא חלק מהגאולה. אנשים אלו אינם מנסים לתקן את דרכיהם, והיצר הרע ממשיך לשלוט בהם בלי שהם יפקחו מספיק את עיניהם לזיהוי הסכנות הגדולות בדרכם.

ונשאלת השאלה - אולי בכל זאת אנשי מידת הדין צודקים? הרי חז"ל אמרו שבמידת הדין אפילו אברהם יצחק ויעקב לא יכלו לעמוד⁶, כלומר לכאורה צדקו אנשי מידת הדין שכולנו רשעים.

אין סימטריה בין חסד לדין

כדי לענות על כך, נתמקד בשאלה אחרת. זה עתה

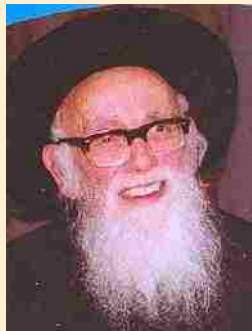
גישת מידת הדין לבדה מקשה לשוב לה'

מידת הדין תובעת שכל מי שאי פעם חטא קצת הוא כבר רשע שאין לו תקנה⁷. כלומר מי שממרה את פי ה' - עשה דבר רע, ומי שמתאמץ לשמור את מצוותיו במידת הדין בסך הכל ביצע את המשימה שמוטלת עליו⁸. הקושי בלחיות רק במידת הדין, ובוודאי כהנהגה כללית גם לכאלו שלא יכולים להיות בדרגה כזו, מביאה אנשים החיים בגישה זו לדעת היטב שהם עצמם רחוקים מלהיות מתוקנים באמת. ולמרות זאת כלפי חוץ לחתור לשלמות הגבוהה ביותר⁹, בעוד שהם מודעים לכך שאינם אוחזים שם, רק שאינם מכירים דרך אחרת וחושבים שאם ירפו קצת מהקיצוניות הזאת - מיד יתדרדרו לגמרי¹⁰.

בגישה זאת, קשה עד מאד לחזור בתשובה. מצד אחד, יש אמנם פחד גדול מלאבד הכל, אבל מצד שני - המח האנושי בנוי בצורה שבלתי מעשי לעשות צעדים שדורשים מאמץ בלי להרגיש תגמול של סיפוק. רבים מקבלים קבלות טובות בראש השנה וביום הכיפורים, אך אינם מוצאים את הכח לעמוד בקבלות שקיבלו, כי הם לא מרגישים שמחה גדולה בכך שהם יותר יתקרבו לקב"ה, אלא מרגישים שישקיעו מאמץ גדול ובמקרה הטוב יצליחו להיות 'קצת פחות רשעים'. אם באים רק בגישה דיכוטומית של מידת הדין, לא מרגישים שמחה גדולה בהתקדמות בעבודת ה'. ועל זה אמרו חז"ל בירושלמי ברכות: "עשה מאהבה ועשה מיראה עשה מאהבה שאם באת לשנוא דע כי אתה אוהב ואין אוהב שונא. עשה

1. מאמר זה מהווה המשך למאמרי בגיליון הקודם 'מידת הדין ומידת החסד ביחס למציאות דורנו'
2. **דיכוטומיה** - חלוקה של דבר לשתי אפשרויות או קבוצות נפרדות ומנוגדות, במקרה הזה טוב ורע מוחלטים, אין באמצע.
3. כמו שאמרו בפסחים (קט"ז), מאי דכתיב 'ידי אדם מתחת כנפיהם' ידו כתיב זה ידו של הקדוש ברוך הוא שפרסה תחת כנפי החיות כדי לקבל בעלי תשובה מיד מידת הדין, מבואר שמצד מידת הדין עצמה אין לרשע תקנה ע"י תשובה.
4. הערת מערכת: כמובן יש הסתכלות כזו כי מידת הדין זה דבר אמתי ביהדות, אבל בעבודת ה' חייבים לעבוד גם עם רחמי ה' ולכן תמצא להסתכלות זו סימוכין בדברי חז"ל, וכעין ששנינו - 'אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת'. אלא שכמו כל מאמרי חז"ל, יש לדעת מה משקלו של כל מאמר בתמונה הכללית של מאמרי חז"ל, ולא ניתן להתנהל תוך התמקדות רק בהיבט מסוים של חז"ל מבלי לצקת אותו לתוך המכלול של צורת החיים הרצויה על-פי השקפת התורה לפי הנחיית חז"ל. וכפי שלא ניתן להתנהל בחיי היום-יום רק על-סמך מאמר חז"ל, ש'שקולה מצות ציצית כנגד כל המצוות כולן', אלא יש להבין את המאמר בהקשרו - כך הוא בכל דברי רבותינו.
5. למשל, מחנכים כאלו תמיד יתארו לילדים 'כשאבא חזר מהכולל' ואף פעם לא 'חזר מהעבודה' [כיוון שפסגת המעלות היא תלמיד חכם שתורתו אומנותו על אף שגם הם מודעים לכך שישנם רבים ידאים ושלמים שעובדים לפרנסתם, רק שאי אפשר 'להתפטר' על פחות מהמעלה הגדולה ביותר], מה שקורה במציאות אצל אלו שלא זכו להיות לגמרי תורתם אומנותם שמרגישים דחויים מעבודת ה' כאילו שהם סוג ב' וה' לא חפץ בהם, וכן הלאה בכל הנושאים.
6. יש גם בעיות רבות אחרות שנובעות מכך שבכל זאת מבינים שבמציאות לא כולם לומדים שלשה סדרים, ואז יש ישיבות שהן עצמן נהפכות למקומות של בינוניות, בעוד שאם גישה זו לא היתה מתחילה - הישיבות יכלו להשאר מקום לבני עליה באמת, והבינוניים יכלו למקומות בינוניים. מסיבות רבות, לא נכון כרגע לשנות את הקיים, אבל לפחות להיות מודעים לבעיה (וכבר כתבו עליה חכמים רבים, ביניהם רבי ישראל אליהו ויטנרוביץ זצ"ל). במאמר זה נתמקד בחלקים אחרים.
7. הערת מערכת: כולם יודעים שאת לבבך ואת לבב, זה ראשי תיבות אלול, אסור לשכוח שהפסוק השלם אומר כך 'ומל'ה א' - להיך את לבבך ואת לבב זרעך **לאהבה** את ה' א' - להיך בכל לבבך ובכל נפשך למען חיך'.
8. ערכין יז.
9. דעת תבונות לו.
10. על ידי שהקב"ה יכריח את עם ישראל לעשות תשובה.

הגרש"ז אויערבאך: "לשכנע מתוך אהבה, לא מתוך חשבונות"

מספר ר' אבי דבילר:
באתי לבקר בארץ
ישראל בשנת תשכ"ז,
וזכיתי לחוש אהבה
כלפיה, ונותר בי חלום
לעלות. אולם אשתי
היתה מוכנה לבקר
בארץ, אך לא לעלות,
בשל חוסר הוודאות
ממה נתפרנס. בשנת
תשמ"ז נזכרתי

בגדולתו של הגרש"ז אויערבאך זצ"ל, ופגשתי
במקרה במסדרון בית הכנסת הגר"א, וסיפרתי
לו על אשתי, אישה פרקטית מאוד, שכל הזמן
יש לה ספקות וחששות.

הרב חייך ואמר: "הרצון שלך לעלות לארץ הוא
דבר טוב מאוד. השאלה היא רק איך עושים
זאת. לפני שבני ישראל נכנסו לארץ, כתוב
בתורה שהם הרגו את 'מלך חשבון' – כלומר, כדי
לעלות ארצה צריך 'להרוג' את כל ה'חשבונות',
כי אם עושים רק חשבון הגיוני וקר, תמיד יהיה
חשש לעלות. אם אתה רוצה שדבריי יתקבלו,
אל תעשה זאת בלחץ ולא מתוך ויכוחים, אלא
רק מתוך רגש, מתוך חיבה ואהבה".

חזרתי לאמריקה, ומאז שידרתי בבית את תשובתי
לעלות בדרך של רגש וכיסופים – ובאמת כמעט
בוכה. יום אחד אמרה לי אשתי: "אתה מכיר את
הסיפור על ר' עקיבא שראה טיפות שעשו חור
בסלע? זה מה שעשית לי, לאט לאט..." – וכך
זכינו לעלות לארץ ישראל.

(אורו של עולם, עמ' 28)

כלומר אין נפקא מינה למה עשית עד היום ואין דרך
למדוד את זה, הנפקא מינה זה מה צריך לעשות
כעת, וזה עיקר התשובה איך להתנהג מכאן ואילך.

אסור להרגיש שבגלל חטאים כלשהם אין לי מקום
אצל הקב"ה, ומצד שני – גם אל לנו לפטור את
כל עבודת הדין בשירים ומחולות ומחיאיות כפיים
כאילו שאין פה עומק הדין והכל הצגה. יש דין והוא
מפחיד, אבל אנחנו כבני המלך יודעים שבשורה
התחתונה, מטרתו היא להטיב לנו.

...

על הלב היא העבודה שלנו¹⁶.

כמובן שאם אנחנו מרגישים תחושת סכנה,
שה'פירצות' עלולות לאכול את הכל – אכן
מתעוררת לה המערכת הספונטנית והמשתלטת,
ובדיוק לשם כך היא נועדה, אבל כפי שראינו היחס
הבסיסי והיסודי הוא חיבור בטוח לה' כבנים לאב,
ובפרט בארץ ישראל, בה יש אפשרות לגישה
פנימית יותר, שניתן לראות את הדברים יותר
בשיקול הדעת.

לא מתפקידנו לשפוט את עצמנו

חז"ל אומרים¹⁹ – "לעולם יראה אדם עצמו כאילו
חציו חיוב וחציו זכאי. עשה מצוה אחת – אשריו
שהכריע עצמו לכף זכות, עבר עבירה אחת – אוי
לו שהכריע את עצמו לכף חובה". ולכאורה נשאלת
השאלה, מה הנקודה פה ב'חציו זכאי וחציו חיוב'?
מה הסיכוי שיש אדם שהוא בדיוק חצי חצי, ובדיוק
המצוה הבודדת הזאת שעומדת לפניו – היא זו
שתכריע אותו ואת כל העולם?

התשובה לכך היא שאנחנו לא נמצאים בעמדה
של שיפוט כלפי עצמנו. אין לנו כלל את היכולת
לעשות זאת, וזה גם לא תפקידנו לדעת האם אליבא
דאמת אנחנו צדיקים או רשעים, כלומר, גם אם
עברנו עבירות, אין לנו יכולת או סיבה לשפוט את
עצמנו לטוב או לרע, ועל כן גם אין מקום להרגיש
דחוי כלפי עבודת ה'.

משמעות הדברים היא, שקרוב לודאי שאני לא
בדיוק חצי זכאי וחצי חיוב, אבל צריך לראות את
עצמי 'כאילו' כך, כי השאלה פה אינה חלוקת ציונים,
שאת זה רק בוחן לבות יודע, אלא מה אני צריך
לעשות כרגע.

דוגמאות מעשיות לגישה זו

לגבי היחס למצבנו בארץ ישראל – נכון שיש
הרבה רע והסתר פנים והרבה חוטאים. אבל למהר
להפטר מכל הדיון באשמת רשעותם של ראשי
הציונות, או להפך – לחשוב שהכל גאולה וכולם
צדיקים – אין זו הגישה הנכונה. עם ישראל מחובר
לקב"ה שהחזיר אותנו לארצו, ואיננו נמצאים רק
בשיפוט דין של סכנה שנצרכת התערבות מהירה
של 'הלחם או ברח', אלא יש לנו יכולת להבין שמצד
אחד יש התקדמות של קיבוץ גלויות, ומצד שני
צריך להזהר מהרשעים.

לגבי מצבנו בכלל בעבודת ה', ובפרט בעמדתנו
בתקופת הימים הנוראים, חגי מלכות ה' שבהם
הקב"ה מתנשא במשפט – הדרך הבסיסית צריכה
להיות שאנחנו אתו ואנחנו חלק מאמונת היחוד,
ובמובן המעשי – אנחנו צריכים להסתכל על מה
שעומד לפנינו ולא להכנס למחשבות של שיפוט,

אם הקב"ה היה בורא את העולם רק במידת הדין,
אזי היה צודק היחס של אנשי מידת הדין שכולנו
רשעים, אבל מכיון שהקב"ה ברא את העולם גם
במידת הרחמים – יש לנו חיבור אליו גם אם חטאנו.

גישת מידת הדין מתאימה יותר לחו"ל ופחות לארץ ישראל

מלבד הרעיון המרכזי, ולפיו מידת הדין אינה היחס
היחיד שקיים בינינו לקב"ה – יש פה עוד חילוק
בין בני בבל לבני ארץ ישראל. חז"ל קובעים כי
בני בבל למדו בצורה פחות נעימה¹¹, וגם תלמידי
החכמים שם לבשו בגדים יותר מכובדים כדי לשמור
על כבודם¹² ואף חגרו את חגורם יותר בחוזקה¹³.

מבני ארץ ישראל יש דרישה לחיות בגישה פנימית.
התלמוד הירושלמי הוא יותר בנועם בלי קושיות
ופירוקים¹⁴, לא הדקו את חגורתם בחוזק, ולא היו
צריכים בגדים מכובדים כדי לשמור על כבודם.
כלומר, חז"ל מגדירים את עבודת ה' בארץ ישראל
כפנימית יותר.

הדברים מסתדרים עם מקורות רבים, ולפיהם
מטרת קיום התורה היא לשמור אותה בארץ
ישראל¹⁵, כלומר יש בארץ ישראל אפשרות לחיבור
פנימי מהותי יותר עם התורה והמצוות. קיום התורה
בחו"ל הוא למטרת שימור המצוות שלא ישכחו
כשיעלו בחזרה לארץ¹⁶. כלומר, כאשר יש חיבור
פנימי יותר – ההקפדה החיצונית פחות בהא תליא
מילתא. כמובן דווקא בגלל החיבור הפנימי יותר
גם העונש על מי שעובר על דברי התורה חמור
יותר, אבל היחס המרכזי הוא יותר בצורה של
חיבור פנימי, ופחות חיצוניות נוקשה.

להשליט את המוח על הלב

כבר בימי קדם ידעו שיש שתי מערכות חשיבה –
מערכת החשיבה הספונטנית ומערכת החשיבה
האנליטית¹⁷. מערכת החשיבה הספונטנית טובה
יותר במצבי סכנה, אבל אינה מדויקת. מערכת
החשיבה האנליטית איטית יותר, אבל מדויקת.
המערכת הספונטנית היא דיכוטומית, שמכוונת
למסקנה חדה, והמערכת האנליטית יכולה להכיל
מורכבויות.

ברוב הנסיונות שלנו בעבודת ה', אנחנו נדרשים
לחזק את המערכת האנליטית למול המערכת
הספונטנית. למשל, אם יש לאדם ניסיון של
תאוה לעשות דבר אסור – הוא צריך לחזק את
שכלו על הנטייה הטבעית שלו, וכך גם בנסיונות
שבין אדם לחברו – עבודתנו היא להשליט את
המערכת השכלית של האמת או גמול מאוחר
לעומת ה'מושכל הראשון' ש'בא לנו' לעשות על-
ידי היצר הרע ששולט בגוף. תמיד, השלטת המוח

11. סנהדרין כד. תלמוד ארץ ישראל נקרא 'נועם', ותלמוד בבל נקרא 'חובלים' ומחשכים.

12. שבת קמח. ומסקנת הגמרא – מפני שאינם בני מקומם, ומפרש המהר"ל בחידושי אגדות שם, שאין בבל מקומם של תלמידי החכמים, כלומר שמקומם הטבעי הוא בארץ ישראל.

13. שבת טז. לכאורה יש קשר בין הדברים, שהנהגתם היתה יותר בקפדנות.

14. רש"י בבא מציעא פה. ד"ה דלא.

15. להבנה יותר עמוקה של רעיון זה מומלץ לקרוא את דברי הרמב"ן בסוף אחרי מות.

16. ספרי עקב מג, הובא ברמב"ן הנ"ל בסוף פרשת אחרי מות.

17. למשל – 'אגב חורפיה לא עיין בה' – בבא בתרא קטז, וכן המושגים 'מושכל ראשון' ו'מושכל שני', ועוד מושגים רבים שמצביעים על חלוקה בין שתי המערכות. בשנים האחרונות, נכתבו

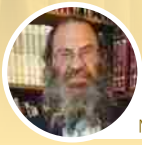
על כך מספר מחקרים (למשל דינאל כהנמן בספרו 'לחשוב מהר לחשוב לאט').

18. בקנאות לכאורה יש מעלה הפוכה. הקנאי לא מביא את בועל הנכריה לבית הדין כדי לדון מכל הצדדים, אלא פשוט קנאים פוגעים בו. הנטייה הספונטנית של הקנאי היא להלחם, ובפנחס
רואים שזאת דווקא מעלה. לכאורה, שם הנקודה היא שונה, אין 'עבודת הקנאות' ואין מצוה לקנאים לפגוע בו, אלא אדם שנמצא במצב כזה נעלה, שאפילו הספונטיות שלו היא לשם ה' –

זאת מעלה גדולה. ויש לעיין.

19. קידושין מ..

מכקוּמְךָ מלכנו תופיע להמליך את ה' או לזכות בדין

הרב מאיר גולדמינץ
MGOLD@KEDUSHA TZION.ORG

לה' תרומם את הנצחון הצבאי אל המקדש - היא המנורה. זה מה שיוצק את התוכן הרוחני-מקדשי-א-להי למלחמותיהם של בית חשמונאי. בהדלקת נרות החנוכה אנו חושבים על מנורת המקדש, ומתגעגעים - מתי נוכל להדליק את המנורה עצמה, ולא רק 'זכר' לנס שנעשה בה.

אולי אפילו ניתן להרהר בכך, שחז"ל תקנו את מצוות נרות החנוכה, כדי לזכור, שאם נתאמץ למען המקדש כפי שעשו החשמונאים - אולי נזכה גם אנו לנסים שיאירו לנו את הדרך איך לקיים את עבודת המקדש.

בט"ו בשבט נערוך סדר ט"ו בשבט עם פירות שנשתבחה בהן ארץ ישראל, ונזכור שהמושג 'מצוות התלויות בארץ' מגלמות בעיקר את קדושתה של ארץ ישראל. היא ארץ שיש בה מצוות המיוחדות רק לה. כביכול, כפי שרק ליהודי יש תרי"ג מצוות ולא לגוי, כי מדרגתו למעלה למעלה מבין נח - כך יש מצוות המיוחדות לארץ ישראל, כי קדושתה גבוהה מעל גבוה מכל מקום בנכר.

ומיד אנו נזכרים, שגם שאר המצוות בגלות אינן אלא 'ציונים' - כדי שנזכור לקיימם כאשר נגיע לארץ ישראל. ומיד נבין, שאין מצב שיהודי נשאר בגלות כדי להתחזק רוחנית. הוא רחוק מהשכינה ורחוק מהקדושה. הוא 'פסור' מהרבה מצוות, כעין מדרגה פחותה מיהודי רגיל החייב בתרי"ג מצוות.

בפורים אנו קוראים את מגילת אסתר, שולחים מנות ונותנים מתנות לאביונים. שותים 'עד דלא ידע', ומקיימים את מצוות היום גם במשתה ושמחה. וכאשר מתרוממים מעל הקרקע, ופורקים מעלינו עול חשבונות העולם הזה, לומדים אנו מחדש את מגילת אסתר עם מדרשי חז"ל, ומגלים כי כל מה שכתוב במגילה מרמז על מה שקרה באותה עת בירושלים. וכבר נכתבו על כך ספרים רבים ומאמרים רבים, כולל כאן בגליונות 'קדושת ציון'. ומיד נזכרים אנו, בנשמה המשתוקקת לא-להיה, וכאשר מוסרים מעליה כבלי החברה והמעמד, מרגישה היא את הרצון להתחבר לריבונו של עולם. וזה קיים רק במקום אחד - בבית המקדש.

בחג המצות, יחד עם ההכנות המרובות לחג להסיר כל פרוור אבק הדומה לחמץ ולהתקדש לקראת אכילת 'לחם עוני' יחד עם מרור, נזכרים אנו בערגה במקום האמיתי של החג, כאשר כל ישראל עולים לרגל ומקריבים קרבן פסח. נזכרים אנו, כי שמו של החג - 'פסח' - נקרא על שם הקרבן. והיום... העיקר

להגיע לעולם הבא עם 'שק מלא מצוות' ולקבל עליהם שכר טוב בשמים, או שאנו חיים כאן למען שמו יתברך.

את **ראש השנה** כבר הזכרנו - האם מחשבתנו נתונה איך לזכות בדין, או איך להמליך את ה'.

ביום הכיפורים אנו עוסקים באותה סוגיה. האם אנו חפצים להיטהר מחטאינו הפרטיים, או שמא משתוקקים אנו לאהבה הגדולה שבין עם ישראל לקב"ה, הבאה לידי ביטוי בכניסתו של הכהן הגדול לפני ולפנים אל קודש הקודשים.

ומעבר לזה - האם אנו מתמקדים ברצוננו לזכות בדין, ולהיות בין אלו שנגזר עליהם שנה טובה, או שמא עינינו מייחלות ללשון של זהורית ההופכת ללבן, ומטהרת את כלל ישראל להיות ככלה האהובה לפני חתנה.

בחג הסוכות זוכים אנו להסתופף באור ה' הסוכך עלינו בקדושתה של הסוכה, ומנענעים אנו את ארבעת המינים, ומרננים לפני המקום. אהבי ה' משתוקקים להיות בין עולי הרגלים, ולרנן לפני הקב"ה במקומו. זוכרים הם, כי מצוות נטילת הלולב בימי חול המועד היא מדרבנן - 'זכר למקדש' - וכמהים הם לקיים את המצווה כצורתה - "ושמחתם לפני ה' א-להיכם שבעת ימים" - לפני ה' א-להיכם דייקא.

בשמיני עצרת, עם חתימת הימים הנוראים והתרוממות חג הסוכות, שמחים אנו בגומרה של תורה ובהתחלתה המחודשת. דבקים אנו בתורה ובנותנה, ומתרוממים להרגשה ש"קודשא בריך הוא, אורייתא וישראל חד הוא". אחרי חגים כל כך מלאים ועמוסים במצוותיו של ירח האיתנים, כמה מרעיפי טל תחיה דברי הגמרא, הממשילה את החג למלך שאומר לאוהבו - עשה עמי סעודה קטנה ואהנה ממך. עם זאת, זוכרים אנו את דברי הגמרא בשלמותם, שמאמר חז"ל נאמר על המקדש דייקא - "א"ר אליעזר, הני שבעים פרים כנגד מי? כנגד שבעים אומות. פר יחידי למה? כנגד אומה יחידה. משל למלך בשר ודם, שאמר לעבדיו עשו לי סעודה גדולה. ליום אחרון אמר לאוהבו, עשה לי סעודה קטנה, כדי שאהנה ממך". עיקרו של החג, ועניינה של אותה סעודה קטנה - היא המשכו של הרגל במקדש.

בימי **החנוכה** אנו מדליקים את נרות החנוכה, וזוכרים את נס נצחון החשמונאים הקדושים ונס פך השמן. הדבר המקשר אותנו לכך, שההודאה

ראש השנה - יום המלכת הקב"ה. ראש השנה הוא גם יום דין. עם זאת, הדגש המרכזי בתפילות הוא על המלכת ה', ואילו חלקי התשובה - עזיבת החטא, חרטה ווידי נעלמו לגמרי מן התפילה, ותוקנו רק ביום הכיפורים.

עד כדי כך הפליגו חז"ל בחשיבותו של מהות היום, שכתב הזוהר, כי המבקש בראש השנה על ענייניו הגשמיים - דומה הוא לכלב הנובח 'הב הב'.

גם מה שנכנס לתפילה, כגון 'זכרנו לחיים', מגיע עם הדגשה ברורה - 'למענך א-להים חיים'. ביטול ענייניו הפרטי למען מלכותו יתברך.

למלכות ה' יתברך יש מקום מאוד מוגדר. איננו מבקשים על מלכות ה' התלויה באויר, אלא על מלכות ה' היושבת על כסאה בביתה, במקומה. והמקום ידוע לכל, כמבואר בתפילה - "ממקומך מלכנו תופיע, כי מחכים אנחנו לך, מתי תמלוך בציון?". אם רוצים אנו להגדיל את שמו יתברך, יש לכך דרך אחת - "תתגדל ותתקדש בתוך ירושלים עירך". כי ה' יחד שמו על מקום מלכותו, כפי הפסוק שאנו אומרים בסדר הקדושה - "ימלוך ה' לעולם א-להיך ציון".

והנה, בכל שנה יוצאים לאור חוברות והדרכות עם עצות כיצד לזכות ביום הדין. הרבה אמת יש בהן, הן זו גמרא מפורשת - "כל המעביר על מידותיו, מעבירין לו על כל פשעיו". אלא שעצות אלו טובות הן ליום הכיפורים, אך לא לראש השנה.

בראש השנה, הדגש אינו צריך להיות על זכיותו של האדם הפרטי ביום הדין, אלא על המלכת ה'. זו עבודת היום, על כך נסובו תפילות היום, וזו מטרתו של ראש השנה. אמנם תוצאה טבעית הנובעת מאליה היא, שהעוסק בהמלכת ה', ודאי שתהיה זכות ליום הדין.

ולאותה המלכה יש מקום מוגדר מאוד. המחשבה בראש השנה צריכה להתכוון, איך להמליך את הקב"ה במקומו.

•

המיקוד להיכן מגמת פנינו ותפילותינו בראש השנה - אם למען הצלחתנו והתקדמותנו הפרטית, אפילו הרוחנית, ובכלל לזכות לקרבת א-להים ולשכר לעולם הבא - או למען הקב"ה ומלכותו - יש לה השפעות רחבות על מהלך חיינו לאורך השנה כולה. בסופו של דבר, שאלה זו קובעת את מטרת חיינו בעולם הזה - האם אנו חיים כאן כדי

ה'שבת הלוי': מסירות נפש בים

מספר בנו של הרב שמואל הלוי וואזנר, בעל 'שבט הלוי': לאחר נישואיו התעורר בלב אביו הרעיון לעלות לארץ הקודש. בחודש כסלו תרצ"ט עגנה האניה כשני ק"מ מנתניה, ובתוכה נשמעה הכרזה נואשת: מלאי הדלק אזל, והספינה עוצרת בלב ים; מי שיועד לשחות – שיקפוץ למים. מתוך כמאה

וחמישים נוסעים, כאשר סרבו הבריטים לאשר להם לעגון, רק שישה עשר אזרו אומץ לקפוץ אל המים – ביניהם מרן בעל 'שבט הלוי' ורעייתו.

מתוך שישה עשר שרדו רק שישה: רבנו, הרבנית וארבעה נוספים; כל השאר טבעו במצולות. "פעם נסעתי עם אבא לנתניה", סיפר בנו רבי יוסף צבי, "וכשעמדנו בסמוך למלון גלי צאנז, הצביע אבי על נקודה רחוקה בלב ים ואמר לי: כאן, במרחק שני קילומטרים מכאן, חצינו אני ואמך את הים בשחיה, עד אשר הגענו חסרי כל, אך בריאים ושלמים, אל חופי ארץ הקודש".

בנר שני של חנוכה הגיע רבינו ארצה. רגיל היה לומר, כי את הנר הראשון הדליק באניה, ואילו את הנר השני כבר הדליק בירושלים. פעם התבטא: "יעקב אבינו היה לו לפחות מקל – אני, גם את זה לא היה לי; את הכל הייתי חייב להשליך למים כדי שלא יכביד עליי בשחיתי לעבר הארץ המובטחת".

(ולא שבט הלוי בלבד)

מִירְכָּתִי אֶרֶץ וְהִבְיָאנוּ לְצִיּוֹן עִירָךְ בְּרָנָה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם.

•

כאשר יהודי עבר שנה עמוסה כל כך בהשתוקקות למקדש, לגאולה, לקרבת א-להים, להרמת קרן ישראל, להקמת השכינה מעפרה, הוא מגיע שוב אל ראש השנה, וכולו בוער לדבר אחד בלבד: המלכת ה' בעולם.

מִמְקוֹמָךְ מִלְפָּנֵינוּ תוֹפִיעַ וְתַמְלֹךְ עָלֵינוּ כִּי מִחֲפִים אֲנַחְנוּ לָךְ. מִתִּי תַמְלֹךְ בְּצִיּוֹן בְּקֶרֶב בְּיָמֵינוּ לְעוֹלָם וְעַד תִּשְׁכֹּן. תִּתְגַּדֵּל וְתִתְקַדֵּשׁ בְּתוֹךְ יְרוּשָׁלַיִם עִירָךְ לְדוֹר וָדוֹר וּלְנֶצַח נְצָחִים. וְעֵינֵינוּ תִרְאֶינָה מַלְכוּתָךְ כְּדָבָר הָאֲמוּר בְּשִׁירֵי עֲזָךְ. עַל יְדֵי דָוִד מְשִׁיחַ צִדְקָה:

יִמְלֹךְ ה' לְעוֹלָם. אֶ-לֵהִיךָ צִיּוֹן לְדוֹר וָדוֹר. הִלְלוּ-הָ.

...

ששורש הצומות והחורבן נעוץ בחטא המרגלים, ומחשבתם נתונה איך לתקן את סיבת הצום, איך להגיע לבנין המקדש וירושלים.

ובחודש אלול, המילים המרטיטות – "אחת שְׁאַלְתִּי מֵאֵת ה' אוֹתָהּ אֶבְקֶשׁ, שְׁבִתִּי בְּבֵית ה' כָּל יְמֵי חַיִּי לְחֻזּוֹת בְּנֵעָם ה' וּלְבַקֵּר בְּהִיכְלוֹ".

היכן הוא בית ה'? בית המקדש! רק הוא נקרא כך לאורך כל התנ"ך.

בחודש הרחמים והסליחות, מתחנן המתפלל ומבקש לפני הקב"ה – יש לי רק בקשה אחת ויחידה: בית ה'! בית המקדש. גם בקשתי הפרטית עלי, איננה עושר וכבוד, אלא לזכות לשבת בבית ה' – בית המקדש – כל ימי חיי.

לחזות בנעם ה' – לזכות לחוש את האהבה הגדולה הקיימת בין עם ישראל לקב"ה, כפי שהיא מתגלה במיוחד במקום אחד – בבית המקדש. והשתוקקות 'לבקר בהיכלו'. במקום היחיד ששמו 'היכל'.

•

מי שחי כך בחגים, כל השנה נראית ונחוות אחרת עבורו.

כל תפילה הוא מסיים במילים "יהי רצון, שיבנה בית המקדש במהרה בימינו, ותן חלקנו בתורתך". הוא מבין, כי תורתנו אינה שלמה בלי המקדש, ורק כאשר הוא יבנה, נזכה באמת לחלקנו בתורה.

ותוך כדי הדברים הוא נזכר בדברי הרמ"א באו"ח סימן קכ"ג – "וְנִהְיֶה לְמוֹר אַחֵר כִּי יִהְיֶה רָצוֹן שְׁיִבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ כּו', כִּי הַתְּפִלָּה בְּמָקוֹם הָעֲבוֹדָה וְלִכְוֹן מִבְּקָשִׁים עַל הַמִּקְדָּשׁ שְׁנוֹכַל לַעֲשׂוֹת עֲבוֹדָה מִמֶּשׁ".

בתפילת המוספים הוא כבר ממש חש את המקדש. כל שבת וכל חג הוא מתפלל:

יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ ה' אֶ-לֵהִינוּ וְאֶ-לֵהִי אֲבוֹתֵינוּ שְׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתַשְׁעֵנוּ בְּגִבּוֹלֵנוּ וְשִׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קִרְבָּנוֹת חוֹבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסֻדְרָם וּמוֹסָפִים כְּהִלְכָתָם.

וברגלים ובראשי חודשים, נפשו ממש יוצאת בחלוצה לראות את המקדש עומד על מכונו. לראות כהנים בעבודתם, לווים בשירם ובזמרים, וישראל במעמדם וכאשר הם שבים לנויהם.

הוא מזיל דמעה באומרו "וְאִין אֲנַחְנוּ יְכוּלִים לַעֲלוֹת וְלִרְאוֹת וְלִהְשֵׁתָחוּת לְפָנֶיךָ. וְלַעֲשׂוֹת חוֹבוֹתֵינוּ בְּבֵית בְּחִירָתְךָ", ומתרוגן בתפילה "מִלֶּךְ רַחֲמָנוּ. שֶׁתִּשְׁבֹּב וְתִרְחַם עָלֵינוּ וְעַל מִקְדָּשְׁךָ בְּרַחֲמֶיךָ הַרְבִּים. וְתִבְגְּהוּ מִהֲרָה וְתִגְדֵּל כְּבוֹדוֹ".

נפשו יוצאת באהבתה לא-להיה, והוא משתפך בתפילה – "אֲהַבֵּת עוֹלָם תִּבְיָא לָהֶם, וּבְרִית אֲבוֹת לְבָנִים תִּזְכּוֹר". "מִזְבֵּחַ חֹדֶשׁ בְּצִיּוֹן תִּכְוֶן, וְעוֹלַת רֹאשׁ חֹדֶשׁ נַעֲלֶה עָלֶיךָ". הוא רוצה לשוב אל ה', ומבקש – "שׁוּבָה עָלֵינוּ בְּהַמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְל אֲבוֹת שְׁעָשׂוּ רְצוֹנְךָ, בְּנֵה בֵיתְךָ כְּבָתֻחָלָה וְכוֹנֵן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוֹנוֹ".

הוא גם יודע, שהדרך להגיע ל"גִּלְגָּל כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ עָלֵינוּ מִהֲרָה וְהוֹפֵעַ וְהַנֶּשֶׂא עָלֵינוּ לְעֵינֵי כָל חַי", באה על ידי "וְקָרַב פְּזוֹרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם וּנְפֻצוֹתֵינוּ כְּנֶס

חסר מן הספר... תקנו לנו רבותינו 'סדר אמירת קרבן פסח', וקוראים אנו את הדברים בדמעות של געגועים, מתי "כאשר זכינו לסדר אותו, כן נזכה לעשותו".

בימי **ספירת העומר**, אנו לא רק זוכרים, אלא מיד אחרי מצות הספירה שאנו סופרים בימים ושבעות כמה היום לעומר, אומרים אנו בפה מלא – "הרחמן הוא יחזיר לנו עבודת בית המקדש למקומה במהרה בימינו אמן סלה". אין אנו מסתפקים ב'ספירה' בלי קרבן העומר. זוכרים ומזכירים אנו בכל פעם מחדש, כי משתוקקים אנו לקיום המצווה בצורתה הראויה, שהספירה באמת תהיה "מיום הביאכם את עומר התנופה". וממילא, היא גם תכוון ליעד של חג השבועות – "והקרבתם מנחה חדשה לה'".

בל"ג בעומר אנו טועמים מתורת הסוד של רשב"י, מעיזים להציץ בזוהר, ורואים כמה כאב יש לשכינה על גלות ישראל מארצם, וכמה היא משתוקקת לקיבוץ גלויותיהם של ישראל. כמה צער יש לשכינה במצב של 'שכינתא בגלותא', וכמה היא מצפה שנפעל להקמת השכינה מעפרה. יום שמעורר אותנו לחשוב מה אנו עושים למען הפג צערו של הקב"ה.

בחג השבועות – חג מתן תורה, אנו עוסקים בתורה, ומתחברים כמה שיותר עמוק להר סיני, אל התגלות מראות א-להים, והגילוי הגדול של "אשר בחר בנו מכל העמים, ונתן לנו את תורתו". ומבינים אנו, שהמשך השראת השכינה בישראל קיימת במקדש, ולשם אנו שואפים, ולכן מיד בסיום קריאת מעמד הר סיני אנו מסיימים את קריאת התורה של שבועות בהלכות הקמת מזבח, כיצד אנחנו מקימים עכשיו מזבח? זו היא מסקנתו של יהודי מהחתונה הגדולה של מתן תורה.

וכמו בכל שלושת הרגלים, אנו חולמים על עולי הרגלים הבאים לירושלים מקצווי ארץ, על הדרכים המובילות אל עיר הקודש המלאות בעולי רגלים, נדבות ונדרים. נכנסים כולם בשמחה עם עולת ראיה ושלמי חגיגה, ומגיעים אל המקום אשר יבחר ה' לשכן שמו שם.

והגעגועים עולים על גדוניהם. רבים נוהגים להתפלל שחרית בכותל המערבי, מביטים בערגה על מקום השכינה, ועיניהם מייחלות אל מי שעומד אחר כתלנו.

הם לומדים תורה על מנת לקיים את הכתוב בה. מבינים, שתורתם מכוונת לא רק להתגדלותם הפרטית, אלא בעיקר לגדל ולקדש את שמו יתברך, להקים לו בית לשמו. "וְהָיָה בְּאַחֲרִית הַיָּמִים נִכּוֹן יְהִיָּה הַר בֵּית ה' בְּרֹאשׁ הָהָרִים וְנִשְׂא מִגְבְּעוֹת וְנִהְרֹו אֵלָיו כָּל הַגּוֹיִם. וְהָלְכוּ עַמִּים רַבִּים וְאָמְרוּ לָכוּ וְנַעֲלֶה אֶל הַר ה' אֶל בֵּית אֶ-לֵהִי יַעֲקֹב וְיִרְוֶנוּ מִדְרָקָיו וְנִלְכֶּה בְּאַחֲרֵיתוֹ כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹרָה וְדָבָר ה' מִירוּשָׁלַם".

בי"ז בתמוז ובתשעה באב, עיניהם זולגות דמעות על חורבן בית מקדשנו. על ארצנו שהפכה לשממה, ונחלתנו שניתנה למרמס נכרים. הצום שתקנו חז"ל מוביל אותם בעיקר למחשבה, שלא הצום הוא העיקר, אלא תיקון המעשים. נזכרים הם,

בעקבות הספר הקדוש אם הבנים שמחה

להגאון רבי ישכר שלמה
טייטל זצוק"ל הי"ד

ליקט: הרב בצלאל גנז

רבנו מעלה את היסוד, ולפיו הגאולה תלויה בתשובה, כאשר תשובה משמעותה גם בדבר אחד גדול וקריטי, כדוגמא לכך הוא מביא את חיוב העליה לארץ ישראל, שעל-ידי כך נוכל לעורר את הגאולה. בספרנו עמ' 171.

רבה (צח יד), דאין ביאת משיח לקבץ הגליות, דלזה אין צורך לו, כי 'ה' מזרה ישראל יקבצנו' (ירמיה לא ט), כאמרו (ישעיה יא יב) "ונשא נס לגוים ואסף נדחי ישראל", וכן "והביאו את כל אחיכם מכל הגוים מנחה לה" וגו' (שם סו כ), וה' יעשה הדברים בדרך ארץ", עכ"ל. ולפי טבע הזמן, הדרך ארץ הוא לבקש חנינה מאת מלכי ארץ. וכן רמז יעקב אבינו בשונו מגלותו (בראשית לג יח) "ויחן את פני העיר", אמרו חז"ל בבראשית רבה (עט ו) - "ויחן את פני העיר", חנן את הפנים שבעיר, התחיל משלח להם דורות. וכן כתב הרד"ק בתהלים (קמו ג) - "כבן אדם שאין לו תשועה", כי לה' לבדו התשועה והוא יסובבנה ע"י אדם, כמו שסיבב תשועת גלות בבל ע"י כורש, וכן **לעתיד יסבב גאולת ישראל ע"י מלכי הגוים שיעיר את רוחם לשלחם וכו'.** וכן איתא במדרש שיר השירים (רבה פרשה ד) בפסוק "אתי מלבנון כלה" (שיר השירים ד ח) - "הבו לה' משפחות עמים הבו לה' כבוד ועוז" - כשתהיו מביאין אותן, לא תביאו דרך בזיון אלא בכבוד ועוז". וכן כתב האברבנאל ב'משמיע ישועה' (מבשר טוב השלישי נבואה ט), וז"ל: "ולפי שציון תתפלא על שיבת בניה לתוכה, לכן אמר הנביא - הנה הדבר הזה יהיה בכח גבורתי **ועל ידי הגוים עצמם יהיה הנס הזה,** והוא אומרו (ישעיה מט, כב) - "הנה אשא אל גוים ידי ואל עמים ארים נסי", עכ"ל. וזה אומרו (שם פסוק כג) - "היו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך", ר"ל כמו שבגאולת מצרים צוה ה' את משה (במדבר יא יב) "שאהו בחיקך כאשר ישא האומן את היונק", כך בגאולה אחרונה יהיו מלכים אומניך, ר"ל כמו שבגאולת מצרים יחנו ויסעו על פי ה' ביד משה, כך בגאולה אחרונה יסעו על פי ה' ביד מלכי ארץ. וזהו אומרו 'היו מלכים אומניך ושרותיהם מניקותיך', ר"ל כי כל השררות כולם כאחד יסכימו לדבר זה, שכן היושר הוא להחזיר העטרה לבעליה, כדאיתא בויקרא רבה סוף פרשת שמני' (ג ה בסופו).

וזה שאמר הכתוב (יחזקאל ב לה) "והבאתי אתכם אל מדבר העמים" - 'מדבר' הוא לשון דיבור, כדאיתא בשמות רבה (ב ד), אין 'מדבר' אלא דיבור, שנאמר (שיר השירים ג ד) "ומדברך נאוה", ר"ל אביא אתכם אל דיבור העמים, שיהיו נידונים ומדברים ביניהם על אורך גלותינו. כאשר שמעתי אומרים שהכהן הגדול במדינת הונגארי, הנקרא בלשונם פרימאס ירום הודו, פיו פתח בחכמה לפני מלך ושרים ואמר: לא שמענו ולא ראינו שיהיה חבוש בבית האסורים שמונה עשר מאות שנה, כאשר היהודים האומללים האלה דוויים וסחופים תחת יד מלך ושרים, ואעפ"י כן הם מתנהגים כהוגן וכשורה. דפח"ח. וזהו אומרו 'שרותיהם מניקותיך', ר"ל כי כל השרות יסכימו ויניקו אותנו כדבש וחלב תחת לשונם, כמו שנאמר

ושמעתי מפי קדוש הרב הגדול מעוז ומגדל, הר"ר יהודה ביבאס נר"י, שזהו הנאמר במלאכי (ג) - "שובו אלי ואשובה אליכם", ר"ל: שישונו ישראל להסתופף בצלו בארץ ישראל, ואחר-כך ישרה שכנתו בינינו. וכן איתא בזוהר פרשת שמות (ז): "אמר רבי חייא: לית שלטנו לאומין עליהו דישאל אלא יומא חדא, דהוא יומו של הקב"ה. והוא אלף שנים. הדא הוא דכתיב (איכה א ג) "נתנני שוממה כל היום דזה", יומא חדא ולא יתיר. אמר רבי יוסי - אי יתיר ישתעבדון, לא על פום גזרת מלכא הוא. אלא דלא בעין למהדר לקבליה", עכ"ל הזוהר. ומלת 'לקבליה' נראה דרומז שישונו לארץ ישראל, כדברי מהר"י ביבאס נר"י, שלא אמר 'למהדר בתיובתא' כדרכם ז"ל בזוהר, אלא 'לקבליה', היינו שישונו לארץ ישראל, ששם הקב"ה תמיד, אפילו בחורבנו, וילכו לנגדו. אלו דברי הרב חכם ספרדי הנ"ל.

והנה, ידוע מהספרי (פרשת ראה), דגדולה מצות ישיבת הארץ ושקולה נגד כל התורה כולה, והשתא דכעת הכל עולין לארץ ישראל ובאה מצוה זו אליהם ביגיעה ובמסירת נפש ממש כידוע לכל, וכיון דבמצוה אחת מגדולת הערך נקרא בעלי תשובה וזוכין על ידה לגאולה, שפיר נתקיימו דברי הרמב"ם, דאין ישראל נגאלין אלא בתשובה. וכבר הבטיחה התורה, שסופן של ישראל לעשות תשובה ומיד הן נגאלין. היינו, דזה גופא, שמשתוקקין לחזור לארץ ישראל שהוא מצוה מגדולת הערך, **זה גופא היא תשובתו.** וכמו שהבאתי מספר 'מנחת יהודה' הנ"ל ומהקדוש מהר"י ביבאס, דבזה מקיימין הקרא 'שובו אלי', וכמו שמוכח בהזוהר הנ"ל. ומשום זה יזכו לגאולה שלמה בעזר ה'. וגוף ההשתוקקות שיש להם לזה, זהו מהבטחת ה' יתברך, שהבטיח שיעורר לבם לעשות תשובה בסוף גלותן, וכמו שכתבתי לעיל מזה, דהקב"ה יכניס בלבם חשק וחמדה וכוסף לכסוף לשוב לארץ ישראל. וזה גופא יהיה תשובתו, וכמו שאמר הנביא בהושע (ג ה) - "אחר ישובו בני ישראל וביקשו את ה' א-להיהם" - זו מלכות שמים, לשוב לארץ ישראל כדי שיהיה הקב"ה נקרא 'מלך', וכמו שכתבתי לעיל, ושפיר נתקיימו דברי רבנו הרמב"ם הנ"ל ודו"ק.

הנה עוד כתב שם בספר מנחת יהודה הנ"ל, דהך "וביקשו את ה' א-להיהם" שאמר הנביא, **אין משמע בקשה בתפילה לבד, אלא דבר הגדול הזה צריך בקשה מאת מלכי ארץ, והקב"ה יתן בלבכם שיקרא לנו דרוור לשוב אל אחוזתנו ואל נחלת אבותינו,** ואין מראין סימן טוב לישראל עד שיבקשו ויפתחו פתח כחודה של מחט והקב"ה יפתח כפתחו של אולם. וכן הבטיחה התורה (דברים ד כט) "ובקשתם משם את ה' א-להיך ומצאת". וכן כתב הרב "יפה תואר" בבראשית

הנה, הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ז הלכה ה) כתב, דאין נגאלין ישראל אלא בתשובה, וכבר הבטיחה התורה שסופן של ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן ומיד הן נגאלין, עכ"ד. נראה בבאור דברי רמב"ם אלו עם מה שראיתי בספר מנחת יהודה (ח"א עמ' 213) מחכם ספרדי, מהרב יהודה אלקלעי, תלמיד הקדוש בעל פלא יועץ ז"ל, שהביא מהרמב"ם (פרוש המשנה מכות ג טז), שכתב שבעשית מצוה אחת כתיקונה יזכה לעולם הבא, וכן דעת הרא"ש. והר"ן בדרשותיו (בתחילת דרוש הששי) הביא דעת הרמב"ם בזה, והוסיף דצריך שיהיה מצוה זו **מצוה של ערך גדול,** שיהיה שקול כנגד כמה מצוות. והוסיף הרב הנ"ל, דכן הוא גם כן לענין תשובה, דבעשות מצוה אחת בשלמות יהיה בעל תשובה גמורה. וכן הביא בשם מורו הפלא יועץ, שאמר כן בשם המקובל א-להי מרן רבי שלום שרעבי. ואם כך אמרו בתשובת היחיד, כל שכן בתשובת הרבים, ודאי שבקבלת מצוה אחת נקראים בעלי תשובה גמורה. ועל-פי זה כתב הרב הנ"ל, **דבעשות הרבים מצוה אחת בשלמות - נקראים בעלי תשובה, ויזכו לגאולה על ידה.** וכן אמרו בפרק קמא דקידושין (לט): - כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ. ואם ביחיד הוא כן, כל שכן ברבים עושין את המצוה, דידוע דאינו דומה מועטין העושין לרבים העושין, כמפורש ברש"י בפרשת בחקותי (ויקרא כו ח).

והביא שם דברי רש"י בהושע (ג ה) בפסוק "אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' א-להיהם ואת דוד מלכם ופחדו אל ה' ואל טובו באחרית הימים", ופירש רש"י: "אחר" ימי הגולה, ישובו ישראל. תנא משום רשב"י, בשלשה דברים מאסו בני ישראל, במלכות שמים ובמלכות בית דוד ובבית המקדש. אמר רבי שמעון בן מנסיא, אין מראין סימן טוב לישראל עד שיחזרו ויבקשו שלשתן. 'אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' א-להיהם' - זו מלכות שמים. 'ואת דוד מלכם' - כמשמעו, 'ופחדו אל ה' ואל טובו' - זה בית המקדש, כמה דאת אמר (דברים ג כה) "ההר הטוב הזה והלבנון, עכ"ל רש"י. וכתב הרב הנ"ל, אחר דאמר דאפילו סימן טוב לא יראו ישראל עד שיבקשו שלשתן, **ודאי חיוב גדול הוא לשום לב אליהם.** 'אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ה' א-להיהם' - זה מלכות שמים, ואיתא בזוהר הקדוש ריש פרשת תצא (רע"א מהימנא רעו). - **אין הקב"ה נקרא מלך אלא בארץ ישראל, ר"ל: התשובה הראשונה שיעשו ישראל באחרית הימים היא שיבקשו מלכות שמים, דהיינו לשוב לארץ ישראל כדי שיקרא הקב"ה 'מלך'.** וזהו אומרו 'ובקשו את ה' א-להיהם', כי הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו א-לוה (כתובות ק:).

רה"י הגאון רבי ראובן אלבז: "זכיתי לאכול את ארץ ישראל!"

זכורני, מספר ראש הישיבה הגאון ראובן אלבז שליט"א: בהיותי ילד במרוקו, היו מגיעים לביתנו חכמים מארץ ישראל לעשות מגביות עבור תלמידי חכמים, ואמי מתפעלת ואומרת: "זה שליח מארץ ישראל!" הייתי ילד קטן, ואני זוכר את עצמי לוקח את הבוץ

שהיה דבוק בנעליים שלהם, ואומר לעצמי: "זה ודאי של ארץ ישראל"... הייתי לוקח ושם אותו בתוך המרק שלי ואוכל... אי, ארץ ישראל! זכיתי לאכול את ארץ ישראל!

אני אף זכר את ההתרגשות הגדולה שאחזה בנו כשהגענו לארץ ישראל. הייתי רק בן אחת עשרה כשהגענו ארצה. כשירדנו מן האניה בנמל חיפה, השתטחנו על האדמה והתחלנו לבכות. לא אשכח זאת...

כך גם סיפר אחד מעולי מרוקו: זכורני מילדותי שהיו באים שד"רים מארץ ישראל לגבות כספים עבור תלמידי חכמים, ופעמים רבות היו מתארחים בבית הורי. כשהיו מגיעים היתה שוררת בבית שמחה מיוחדת - "הגיע אורח מארץ ישראל, מארץ הקודש שכולנו כל כך חושקים להגיע אליה" - ואני ואחיי היינו מבקשים רשות לגרד את העפר הדבוק בנעליהם ולשים אותו בצלחת המרק, ושותים בשמחה מעפרה של ארץ ישראל.

(מהספר "משכני אחריר")

שלושה עדים נאמנים האלה יקים הדבר הזה, כי לא נעלם מאתם מאמרי חז"ל, אך הם ידעו שראשית הגאולה תהיה דבר מועט כמו עלות השחר, וזאת תולה בנו להשיגו ע"י שלוחי השי"ת. עכ"ל. ועוד האריך בענין זה בנפלאות, ואין אני יכול להעתיק כל דבר, כי צריך לזה ספר בפני עצמו.

הרי לך תנא דמסייע לי לכל מה שכתבתי לעיל, ודלא כרב הנ"ל שדרש שאין לנו לעשות דבר רק להמתין על ביאת המשיח שיבוא פורח באויר על רכב וסוסי אש והוא ישא אותנו לארץ ישראל. וראה אחי, כי החכם המקובל הנ"ל כתב על דעה כזו כי הוא דעה נפסדה וחילול השם, וכל השותק ומסתיר דבריו ואינו מודיע לרבים שאינו כן הוא מחלל לשם שמים בסתר, ומצוה לפרסם ברבים, שאנו מחויבים לעשות את שלנו בכל מאמצי כוחנו ולבקש ממלכי חסד שיתנו לנו חנינה בזה, והשי"ת יגמור בעדנו לטובה, וחפץ ה' יצליח בידנו. ודו"ק, כי הדברים כנים ואמיתיים בעזה"י.

...

אבדק"ק ראשון לציון, שכתב ג"כ כן, ויש לכל אחד עת וגבול וזמן לכל חפץ. וכמו שאנו אומרים בסליחה 'קרב לנו קץ הגאולה'. כי ראשיתה היא דבר מועט שאינו מורגש, כדאיתא בירושלמי דברכות (פ"א ה"א): רבי חייא ורבי שמעון בן חלפתא היו מהלכין בקריצתא (שם מקום) וראו איילת השחר שבקע אורה, אמר רבי חייא לרבי שמעון - כך יהיה גאולתן של ישראל, בתחילה קימעה קימעה, כל מה שהיא הולכת היא רבה. מאי טעמא, "כי אשב בחושך ה' אור לי" (מכילתא דר' חנניא). וכן אמרו במגילה פ"ב (ז"י) וכיון דנקבצו גליות - נעשה דין ברשעים, וכיון דנעשה דין ברשעים - כל המינים, וכיון שכלו המינים - מתרוממת קרן הצדיקים. והיכן מתרוממת קרנם - בירושלים, שנאמר (תהלים קכב ו) "שאלו שלום ירושלים". וכיון שנבנית ירושלים בא דוד, וכיון שבא דוד באת תפילה, וכיון שבאת תפילה באה עבודה, וכיון שבא עבודה בא הודאה. האריך בעל המאמר ואמר בכל החלוקות 'וכיון וכו', להודיע שיש עת וזמן מוגבל לכל חפץ. וביאת משיחנו הוא הייעוד האחרון והמופלא שבכולם קודם תחית המתים, כנכתב לעיל **שבית המקדש עתיד להיבנות קודם מלכות בית דוד**, כמבואר בירושלמי דמעשר שני (פ"ה ה"ב). ולכן נקרא מלכות בית דוד 'שמש', כדכתיב (תהלים פט ז) "וכסאו כשמש נגדי", כי הגאולה היא כמו השחר עולה, וכל מה שהיא הולכת היא רבה, ומלכות בית דוד יהיה מאוחר אליה כצאת השמש בגבורתו.

והאומר שראשית הגאולה תהיה ע"י משיח בן דוד כמו שמקווים דלת עמי הארץ, הוא כמו שאומר שקודם אור הבוקר יזרח השמש, שהם דברים בטלים ומבוטלים, והרעה הגדולה הנמשכת מן הדעה הנפסדת הזאת הוא מורגש לכל, והנסיון יוכיח. והדבר הזה מצוה לאומרו בפני עמי הארץ, וברוך המקדש שמו ברבים.

ולפי דעתי, המסתיר את הדבר הזה הוא מחלל שם שמים בסתר, כי בעוונותינו הרבים כמה קלי הדעת פערו פיהם לבלי חוק שהיו עיניהם נשואות לשנת ת"ר, ויחפאו דברים אשר לא כן על ה' ועל משיחו, והיעוד הנפלא הזה שנתאוו אליו אבותינו הקדושים והבטיחו עליו כל הנביאים שב לחוכא ואטלולא בעיני ההמון, אוי לאזנים שכך שומעות, והדבר הרע הזה ח"ו נעשתה מעיני העדה לשגגה. שאם אפילו באה האזהרה מפי הגבורה שאין לדבר ביעוד הגאולה מטוב עד רע, אבל כתיב (תהלים קיט, קכז) "עת לעשות לה' הפרו תורתך", ואם הקב"ה חס על כבודם של צדיקים יותר מכבודו, ק"ו לצדיקים שחייבים לחוס על כבוד קונם יותר מכבודם מבלי להביט אל הריקים ואל הפוחזים המקדימים פיהם לאזנם. לה' א-להינו הרחמים והסליחות, כי מרוב שיחי וכעסי דיברתי עד הנה. ואם יבוא איש אשר קינא לשם הא-ל ויסכר פי דוברי שקר אפילו בדברי הבאי, ברוך הוא לה', וכל ישראל מצוים על קידוש השם, אבל מקובלים אנו ומורגל בפי כל ישראל שמישיח בן יוסף קודם למשיח בן דוד. והגאולה קודם גם אליו. שהיא ההצלה מהגזירות והרעות המתרגשות לבוא לישראל, ואופן הגאולה הזאת ומהותה ליבא לפומא לא גליא, והרבה פתחים למקום ואין מעצור לה' להושיע, ולא בחרב ובחנית יושיע ה' רק ע"י שלוחיו הנאמנים, וכמו שביארתי לעיל [באות יט] שעלינו לבקש חסד וחנינה מאת מלכי ארץ ועפ"י הדברים האלה תשכיל, כי הן דברים אשר לא יערכנה זהב וזכוכית וכל חפצים לא ישוו בה, וכל שכן בהצטרף עדות האדירים הנזכר הרד"ק ומהר"י אברבנאל ומרן מהר"ש יפה בעל 'יפה מראה' הנ"ל, ועפ"י

(ישעיה טז) "וינקת חלב גוים וישד מלכים תינקי" (שם מט כג) "אפים ארץ ישתחו לך", ר"ל כי הקב"ה יעשה הדברים בדרך ארץ וכבוד ובדרך חכמת הפוליטיק. "ועפר רגליך ילחכו" (שם), ר"ל כי גם מהגוים ילכו אל ה' ביום ההוא ויבואו לארץ ישראל לדור ולסחור באהבה ואחורה ורעות, "וידעת כי אני ה' אשר לא יבושו קויו" [שם], עכ"ל החכם הנ"ל שם בספרו (אות יט).

אהובי הקורא, ראה והתבונן במחשבתך בהדברים שהבאתי לך באות הקודם לזה מחכם ספרדי הנ"ל, שהיה אדם גדול וצדיק ותלמיד של אדם גדול וצדיק, הלוא הוא מרן בעל פלא יועץ, שנתקבל ספרו בכל תפוצות העולם, ואשר הביא בשם ה'יפה תואר' שהיה מן החכמים הגדולים הראשונים ומשאר גדולי עולם, **שהחזרת ארצנו תהיה בדרך ארץ ובדרך הטבע וע"י חכמת הפוליטיק ע"י שתהיה נעשה 'פראבלעם'** [בהע"ה] **בין העמים**, והוא כתב זאת כעת שעוד לא היה שום זכר בעולם ושום שאלה בעולם בבתי המחוקקים שלהם איך לפתור את הייודען פראבלעם' [הבעיה היהודית]. כי לא היה אז בימיו 'פראבלעם' כזה כלל. וכעת שהגענו לתקופה כזאת שבאמת שאלת היהודים נוקבת ויורדת בכל בתי העמים, הכי אתה יכול לעבור על זאת מבלי משים לב על זה? ועל כרחך, מי שיש לו מח בקדקדו מוכרח להודות שעתה הוא העת והתקופה שעליו נביאו נביאינו, שהגיע עת פקודתנו ע"י הסיבות שייסב לנו העילת כל העילות וסיבת כל הסיבות.

ומאד צדק המחבר החכם הנ"ל בפתיחת ספרו הנ"ל, שכתב בענין המאורעות של הגאולה שלא להרחיק שום מאורע בזה ולומר שאינו הוא, יען שענין של הגאולה הוא נסתמה מאד, כמאמר של הקב"ה (קהלת רבה י"ב) - 'ליבא לפומא לא גליא', וכן חז"ל שיש בהם מדעת קונם לא פירשו לנו דבר ברור כי אם ברמז ובמשל, כמ"ש הרמב"ם סוף הלכות מלכים [פרק יב הלכה ב]. על כן, כל שעת הכושר לזה מחויבים גדולי ורועי ישראל לקבלו באהבה ולעשות פעלים להביאו לידי גמור, ולהם המצוה הזאת לרחם על פליטתנו, ובחכמתם יקבצו פזוירנו מארבע כנפות הארץ להיות בעצה אחת, והם ישובו ויבקשו את ה' א-להיהם ואת דוד מלכם, וכל אשר יעשו ה' יצליח בידם, ומה שיעשה על ידם - הוא יהיה עשוי. ומטעם זה 'ליבא לפומא לא גליא', לפי שהדבר מסור ביד אדירי ישראל ורועי ישראל שהם יעשו לפי ראות עיניהם.

וממילא, מזה תבין את אשר לפניך, ואל תבהל ברוחך לדון ולפסוק שאין לנו לעשות דבר בענין הגאולה, רק נהיה בשב ואל תעשה ולהמתין עד שיבוא משיח והוא ישא אותנו על כנפי נשרים לארצנו ולנחלתנו, כאשר רבים מבני עמנו ואפילו רבנים וגדולי תורה חושבים ומתארים לעצמם כן ענין גאולתנו. וכאשר רב גדול אחד דרש ברבים כן, שאין לעשות דבר בזה אפילו בנין וישוב הארץ, רק להמתין עד ביאת המשיח שיפרח לנו ע"י עב וישא אותנו בעבים לארץ ישראל, וגרם לו זאת יען שלא ירד לעומקה של הלכה זו, שהוא אחד מן ההלכות העמוקות והעמומות, וכמו שהבאתי בהקדמה שניה מש"ס ותנא דבי אליהו, ומי שלא העמיק בה אין לו שום השגה בזה.

ואביא לך לדברי תנא דמסייע לי, הלוא הוא הצדיק המקובל החכם ספרדי הנ"ל (שם אות לד) מה שכתב בזה, וזה לשונו: "ולא תעלה בדעתך שהקץ והגאולה וביאת משיחנו אחד הוא ויבוא הכל בבת אחת וביום אחד. כי באמת שני דברים המה [עיי' בתחילת הספר בהסכמת הגאון קדוש עליון חכם ספרדי

עורך המדור: הרב יואל ברמן

בית המדרש

מכתבים ומאמרים שנשלחו למערכת, עם תגובות רבני בית המדרש – מטובי הכותבים בגליון

של ארץ ישראל. יהודי המתגורר בארץ הקודש ומקיים בה את מצוות ה', הרי שכל פעולותיו היומיומיות – אף הפשוטות שבהן – נעשות בתוך ה'סוכה' הגדולה של ארץ ישראל. בכל רגע ורגע שבו הוא חי בארץ, הוא מממש את היעוד של 'עבדי ה' באדמת הקודש'.

ד. הלכה למעשה: כוונה ופעולה

מתוך דברים אלו עולים שני יסודות למעשה:

- 1. חובת הכוונה:** מכיון שמצוות צריכות כוונה, ראוי לו לאדם בכל בוקר לכוון לקיים מצוות ישוב ארץ ישראל, ובכך להעלות את כל פעולות היום למדרגת 'ישיבה בסוכה', שבה הכל הופך למצווה.
- 2. 'תעשה ולא מן העשוי':** כשם שבסוכה קיימא לך "תעשה ולא מן העשוי", ואין לצאת ידי חובה בסוכה שנעשתה מאליה, כך גם לגבי ציון. מובא בשם הגר"א, שעל האדם לעשות מעשה, לעלות וליישב את הארץ, ולא להמתין בחיבוק ידיים לגאולה שתבוא מאליה, אלא להיות שותף פעיל בבנין הקדושה.

אשרינו שזכינו להיות עבדי ה', המקדשים את חיי החול בתוך צלה של המצווה, בין בסוכת שבעת הימים ובין ביישובה של ארץ הקודש.

בברכת התורה ולומדיה,

זאב רונס

רמת בית שמש.

ש

בענין זה, שגם דברי החולין חשובים כקודש בארץ ישראל, הבאנו פעמים רבות את דבריו המאלפים של החת"ס בחידושי על סוכה לו. ד"ה דומה לכוחי תנן, שהם כקילורין לעיניים.

...

לכבוד מערכת 'קדושת ציון',

שלום וברכה מליקווד,

ישר כחכם על הגליון. אני מזדהה מאד עם המסר – חיבת הארץ והצפייה לבנין המקדש – ומסכים עם כל מילה בקונטרס. ודוקא משום כך ברצוני להעיר על הטון.

בגליון צ"צ ישנם מקומות, שהרגשתי כאילו הכתיבה עלולה לגלוש ללגלוג על יהודים יראים ושלמים שאינם אווזים בדרככם. לדוגמא, במאמר שלוש שבועות – "המאמר האוהב הזה דווקא בוכה ומקונן עליך – בן תורה יקר. אתה... מצמצם את השיח על נחלת ה'... ודוחק את כולו לתוך עליה בחומה". ובהערה שם – "העוסקין תדיר בסוגיית השבועה... מציגים 'תרתי

לכבוד קדושת ציון, מצ"ב רעיון בענין ארץ ישראל –

בסוכות הושבת: גדר ה'שעבוד' בישיבה בסוכה ובשוב ארץ ישראל

א. תמימת המשך חכמה בפרשת המועדות

בפרשת אמור, בסדר המועדות, מצינו פלא הדורש באור. התורה כורכת את זכר יציאת מצרים דווקא בחג הסוכות, ככתוב: "למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבת את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים, אני ה' א-להיכם". לכאורה, הולמת הייתה תזכורת זו לחג הפסח, זמן החרות, או לחג השבועות, המציין את מתן תורה – שהרי כל תכלית יציאת מצרים הייתה למען 'תעבדון את הא-להים על ההר הזה'. מדוע, אם כן, בחרה התורה להדגיש את הקשר ליציאת מצרים דווקא בעיצומה של מצות הסוכה?

ב. 'תשבו כעין תדור' – השעבוד המוחלט

מבאר בעל המשך חכמה יסוד נורא בגדר מהותנו כעבדי ה'. כל תכלית היציאה מעבדות פרעה הייתה כדי להיכנס תחת עול מלכות שמים. אולם, בעוד שבשאר המצוות אנו מקיימים את רצון הבורא בפעולה מסוימת ומוגדרת, הרי שמצות סוכה מחילה את הקדושה על כל הווייתו של האדם.

חז"ל קבעו את הגדר 'תשבו כעין תדור' – שכל פעולותיו היומיומיות של האדם, כגון האכילה, השתיה והשינה, נעשות בתוך הסוכה. בכך, אין האדם מבטא את שעבודו לה' רק בעת עשיית מצווה שבחובה, אלא גם בפעולות החולין שלו, ההופכות בתוך הסוכה למצווה ממש. זהו השעבוד הגמור והמוחלט: כל כולו של האדם, על כל צרכיו הגופניים, משועבדים לה' יתברך, וזוהי התגשמות היעוד של יציאת מצרים – 'אני ה' א-להיכם'.

ג. 'סוכו' ו'מעונות' – הזיקה בין סוכה לציון

מובא בשם הגר"א ז"ל [בספר 'קול התור'], כי הפסוק בתהילים "ויהי בשלום סוכו ומעונותו בציון" רומז לשתי המצוות, בהן האדם נכנס בכל גופו וישותו לתוך המצווה – מצות ישיבה בסוכה ומצות ישוב ארץ ישראל.

על פי יסודו של המשך חכמה, נראה להוסיף כי כשם שהסוכה הופכת את חיי החול לקודש, כך היא סגולתה

כוונות טובות

כמה מנחם היה לקרוא בימים אלה, במדור בית המדרש של תמוז-אב [אעופה או אשכנח], רב-שיח בנושא ההסתייגות מלצאת מגבולות הארץ כדי להשתתף בחתונה משפחתית על אדמת נכר! איזה מזור לחולי הזלזול, שעליו הצביע הרב נעם לסר חתנו של מורנו הגאון רבי יואל שוורץ זי"ע במכתב שהופיע בסמוך.

ישר כחו של הכהן הזהיר, הנמנע ביום מכניסה לבית חולים כשיש חשש לטומאת מת, ומבקש לברר כמה עליו לירא בכל הנוגע לטומאת ארץ העמים.

ואף שלנקודה מסוימת זאת לא ראיתי התייחסות בדברי המשיבים החשובים, הרי כמו שאמרו: תהיה ההכרעה אשר תהיה, בעצם העלאת הנושא לדיון יש השפעה על הקורא הרציני.

והנה, בלשונו של השואל הנכבד ובתשובת הרב חיים איינהורן, שמחתי לגלות הד לדברי האור החיים הקדוש על המילים "והיה כי תבוא אל הארץ" (דברים כו א): "אמר 'והיה' לשון שמחה, להעיר שאין לשמוח אלא בישיבת הארץ". מיום שלמדתי את דבריו, קבלתי על עצמי שלא לכבד אף אירוע שמתרחש מחוץ לארץ ישראל בשם 'שמחה' – וזהירותם של הכותבים שנמנעו ממילה זו, היתה לי למשיב נפש.

ומילותיו הנלהבות של הרב מלוביצקי העצימו את ההרגשה המרוממת. איזה משל הולם הוא תיאור האלרגיה! בן ארץ ישראל ירא שמים, המורגל לאוירא דארעא – המחכים והמקדש תדיר – איך לא תפרח גם בעורו כמו בקרבו רגישות לטומאת ארץ העמים?

והגדיל הרב לעשות בהזכירו את הכלל הבסיסי, שמצוות צריכות כוונה. כמה נחוזה לנו – אשר זכינו לשכון כבוד בארצנו לאורך שנות 'שגרה' ושנות סער וסופה כאלה – זכירה זאת! אל לנו לשכוח, שבכל רגע ורגע מקיימים אנו מצוה – מצוה ששקולה כנגד כל המצוות – ולהתכוון בפרוש לכך.

בהוקרה,

ש' סלייטר, ירושלים.

נ.ב. מצורפת תמונת מגנט (15x10) ובו נוסח הצהרת הכוונה שלנו, המוצע לכל הרוצה תזכורת לבני ביתו או תועלת לכל הקרב לדלתו. נשמח לשלוח מגנט לכל מבקש. אנא השאירו שם וכתובת במספר 02-582-1954

...

דסרת' בצורה פלאית ממש". וכן במאמר 'ממירון לציון' - "זכרנו את הדגה... את היחס המכבד ליהודים מצד הקיסרות הגרמנית ואת הכפיפות המוחלטת לתורה של ממלכת רומניה".

הדברים שנונים, אבל את מי זה מקרב? בן תורה שגדל על דרך אחרת, ברגע שמרגיש שצוחקים עליו ועל רבותיו - סוגר את הגליון ולבו נסגר עמו. הצד הענייני חזק דיו לעמוד בזכות עצמו, ודברים היוצאים מן הלב בדרכי נועם יפעלו הרבה יותר מכל עקיצה.

עוד רציתי לציין לטובה את הקובץ 'ירושלים של ימינו - יסודות לתשעה באב' שבמדור בית המדרש, ובפרט את השאלה האם קדושת ירושלים וחשיבותה עומדות בפני עצמן אף בלא המקדש, או שכל ענינה נובע מקדושת הבית. זו נקודה יסודית ומעוררת מחשבה, ואשמח אם הכותב ירחיב בענין זה בגליון הבא.

ולסיום, בקשה: אשמח לקבל את הגליון כאן בליקוד. האם קיימת נקודת חלוקה בעיר, או אפשרות להצטרף לרשימת תפוצה?

בצפיה לישועה,

י.צ.

ליקוד

ש

לכבוד הרב שאנו מצפים לו ושאר אחינו בני גולת לייקוד כאן בכליון עיניים, השלום והברכה,

ישר כחך על התוכחת ובאמת היה טוב יותר להתבטא בעדינות יותר, ואכן יש השתדלות כזו, ובפרט שזכינו להיות מיושבי ארץ ישראל שתלמידי חכמים שבה נקראים נועם, שכל דבריהם בנועם.

אולם יש כאן גם צד שני שאנו חייבים גם להיות לפחות קצת 'בוטים' היות וחלק גדול מהחסרון בציבור שלנו הוא, שאף על פי שרבים יודעים מה שכתוב בתורה, ומה שכתוב בנביאים ובכתובים, ובחז"ל וברמב"ם ובכל התורה כולה, גודל מעלת הארץ הקדושה, אלא שיש איזו 'מגירה' בראש, כאילו שיש ארץ ישראל אחרת לא מציאותית, איזו מידה שמיימת, וכל שבח או מעלה על נחלת ה' נכנסת תיכף ומיד לתוך המגירה. ומהניסיון שלנו לדרוש לציון ולקנא לה קנאה גדולה, אם הכל רק כתוב בעדינות גמורה, גם מה שאנו כותבים יכנס לאותה מגירה. ולכן אנו אנוסים לעשות מעט 'פרובוקציות' שייכנו שיש להתייחס לארץ הזו ממש, 'כוונתי כפשוטו' - ארץ ישראל הזאת עם אלו הבתים ואלו החצרות... כפשוטו, שצריך כל איש ישראל לבוא לארץ ישראל הגשמית הזאת

כפי שמופיע בצד הפנימי של עמוד השער -

להרשמה לקבלת הגליונות בדוא"ל, ולשאלות בכל ענין:

office@kedushastzion.org

079-6073701 שלוחה 9.

...

לכבוד ימי התשובה, חשוב לפרסם לציבור שהיה מגיע לגבעת עוז ציון, איפה שהיה הכולל שביעית, על סיפור שהתפרסם על ידי הרב אוריאל סעיד:

וכך הוא מספר: הייתי ברמות השבים, ישוב בשרון. ואחרי התפילה עשו בעלי תשובה שגרים שם ברית לבנם הבכור.

וכשאמרו 'ויקרא שמו בישראל', האב אומר 'עוז ציון'. אחר כך הסביר האב בהתרגשות - כשהתחלנו לחזור בתשובה, אני אומר לאשתי - הבן הבכור שייולד לנו, אנחנו קוראים לו עוז ציון. למה? כי אני הייתי שוטר יס"מ, ולצערי הגדול פיניתי הרבה גבעות. והגבעה הראשונה שפיניתי הייתה מאחז עוז ציון, וזה היה התיקון שלי, ובעזרת ה' - זה הקטן גדול היה, ועוז ציון יקים עוד יקים עשרה ישובים חדשים בארץ ישראל.

בברכה,

י.ו. בית שמש

...

ברית ותורה כברכת הארץ

לכבוד הרב בצלאל גנז,

פנה אלי אחד מתלמידי החכמים בתגובה לדברים שכתבת כמה פעמים בגליונות 'קדושת ציון' על השאלה מדוע כריתת הברית עם האבות הייתה רק על ארץ ישראל ולא על נתינת וקיום התורה. התלמיד החכם הנ"ל מאד הקפיד על הדברים בשלוש נקודות.

א. הוא הבין, שבמה שכתבת שהברית הייתה על ארץ ישראל בלבד ולא על נתינת התורה, כוונתך הייתה שארץ ישראל שייכת ויש בה מקום גם עבור אלו שאינם מקיימים תורה ומצוות.

ב. לטענתו, אין מקום ולא שום ענין חיובי בזה שיהיו יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות בארץ ישראל.

ג. לעצם השאלה, הוא הסביר שעל נתינת התורה לא יכולה הייתה להיות כריתת ברית, מאחר והתורה הייתה עדיין דבר שלא בא לעולם ולא ניתנה עדיין, ולא שייך לכתוב על כך ברית, מה שאין כן ארץ ישראל, שכבר ניתנה, שהרי אברהם אבינו ע"ה נצטווה - "קום התהלך בארץ לארכה ולרחבה כי לזרעך אתננה".

אשמח להתייחסותך לטענות הנ"ל.

תודה,

י.ג.

ש

אבקש לדייק בכל שלוש הנקודות.

בנקודה הראשונה:

התלמיד החכם הנכבד לא ירד לסוף דעתי ולקח את דברי להקשר אחר לגמרי. נקודת דברי הייתה, שהברית על ארץ ישראל שנכתבה קודם מתן תורה נכרתה משום שארץ ישראל כשלעצמה - היא הבסיס והיסוד של עם ישראל, שעבורה ורק בה ניתן לקיים את התורה ולהשלים את כוונת הבורא בבריאה. כל זה נכון ללא שום קשר לדין האם יש בה מקום למי שאינו שומר תורה ומצוות. בזה לא דנתי ולא התכוונתי לדון כלל.

ביחס לנקודה השלישית:

ארץ ישראל עדיין לא ניתנה לאבות בשום ענין הלכתי מעשי, זו הבטחה עתידית כמו שהביא רש"י מחז"ל על הפסוק (בראשית יג ז) "ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט והכנעני והפרזי אז יושב בארץ". כותב שם רש"י בשם חז"ל: "...והם אומרים נתנה הארץ לאברם

וכו' והכתוב אומר והכנעני והפרזי אז יושב בארץ ולא זכה בה אברהם עדיין".

ובלשון המדרש שהביא רש"י (בראשית רבה מא ה): "אמר להם הקב"ה [לרועי לוט] - כך אמרת לו - 'לזרעך נתתי'. אימתי? לכשיעקרו שבעה עממים מתוכה. והכנעני והפרזי אז יושב בארץ. עד עכשיו מתבקש להם זכות בארץ". וכן הוא ברמב"ן ומפרשי רש"י שהבינו, שעדיין לא קבל אברהם את הארץ.

אמנם ודאי היו עניינים רוחניים, שכבר היו בארץ ישראל והיו שייכים לאבות, ומעשיהם בה פעלו לדורות כמו ההתהלכות בארץ [ועיין היטב ב'פרשת דרכים' דרוש ט ודרוש כב]. אבל כל זה נכון גם לגבי שמירת המצוות וקיום התורה, שכבר שמרו אותה האבות קודם שנתנה בכל מיני אופנים, כמו שמעיד הכתוב - "וישמור משמרת מצוות חוקות ותורותי". ואין הבדל מענין ארץ ישראל, והייתה אפשרות לכרות ברית גם על ארץ ישראל שתנתן בעתיד וגם על התורה.

[ולעיהר מדברי רש"י (חולין צא. ד"ה בית השחיטה) וז"ל: לפי שבני יעקב שומרי מצוות היו. דאע"פ שלא נתנה תורה, מקובלין היו מאבותיהן].

גם הציווי "קום התהלך בארץ" אינו מבטא את מצות ישוב ארץ ישראל של אברהם, אלא "שתהא נוחה להכבש". זהו סיוע רוחני לעתיד, כמו דברי הגמרא שם בחולין על "שקפלה הקב"ה לכל ארץ ישראל והניחה תחת יעקב אבינו שתהא נוחה להכבש לבניו", כלומר פועל רוחני.

ביחס לנקודה השנייה, בענין מגוריהם של אלו שאינם שומרים תורה ומצוות בארץ ישראל:

הגם שכאמור כלל לא דנתי בה, אבל כיון שהתלמיד החכם הנכבד העלה אותה, אביא שלוש הערות בנושא:

א. הגר"ח קנייבסקי (דברי שי"ח גליון 182 בלק תשע"ו) בתשובה לשאלת רב מהגדולים בגרמניה שתאר את המצב שם של 70,000 יהודים רח"ל, שרובא דרובא אינם יודעים מאומה ביהדות - לא שבת ולא מילה, ענה ר' חיים שכדאי להמליץ להם לבוא לארץ ישראל, שזו עצמה מצוה לגור פה.

ברור גם, שכשם שכל אב חרדי שחלילה בנו היה סוטה מהדרך - היה משלם כל הון שבעולם שבנו יושא כאן וינשא לבת ישראל ובניו יגדלו פה בחינוך חילוני - מאשר שירד לעמק הסיליקון בקליפורניה וישא בת אל נכר ובניו ינותקו מעם ישראל. וודאי שכך גם רצונו של אביהם של ישראל בשמים, ודו"ק היטב. וכך הגדיר זאת האדמו"ר זצ"ל מקלויזנבורג באחת מדרשותיו לאחר השואה על יהודים שאינם שומרי תורה ומצוות, שכל אחד שבא לכאן לגור בין יהודים ולא נסע לאמריקה לחיות בין גויים, הוא יהודי של 'שמע ישראל'. כך היא הסתכלותם של צדיקי הדור.

ב. כבר אמרו לנו חז"ל (סנהדרין קב:) - "מפני מה זכה עמרי [שהיה מלך רשע עובד עבודה זרה] למלכות? מפני שהוסיף כרך אחד בארץ ישראל [היא העיר שומרון שהייתה בירת העבודה זרה, ה'לעומת זה' של ירושלים]. ועד כדי כך הדברים מגיעים, שכתב על כך ר' יוסף ענגיל זצ"ל (אוצרות יוסף, מאמר הלכנה אות 1), שתיקן מידת מלכות העליונה, ויהיה הפירוש איך שיהיה - הענין אינו כל כך פשוט.

ג. אמרו חז"ל (איכה רבה ג ז) - "אמר הקב"ה - הלואי יהיו בני עמי אף-על-פי שמקניטין אותי". ועוד שם: "הלואי יהיו בני עמי בארץ ישראל אף-על-פי שמטמאין אותה" [והעתיק דברים אלו בכפתור ופרח פרק י].

ד. כתב הספר הקדוש 'חסד לאברהם' (מעין ג נהר יב), וז"ל: "כל הדר בארץ ישראל נקרא 'צדיק', הגם שאינו צדיק כפי הנראה לעינינו. כי אם לא היה צדיק, היתה הארץ מקיאו כמו שאמר הכתוב 'ותקיא הארץ את יושביה'.

וכיוון שהארץ אינו מקיאו, בהכרח הוא נקרא 'צדיק', ואף אם הוא בחזקת רשע".

ה. נסיים בדבריו הנוקבים והחד-משמעיים של מרנא הנצי"ב מרא דכל התורה כולה [שגם אם היה מי שחלק עליו, כבר אי אפשר לטעון ש'אמירת דברים אלו אינם דעת תורה'].

(קובץ "שיבת ציון" חלק שני עמ' 6):

"וכמו שהיה בימי עזרא הסופר שקבץ איזה אלפים בבבל מכל סוגי בני אדם, גדולי תורה יראי ה' וגם מאותם האנשים נושאי נשים נכריות אשר היו מורגלים בחילול שבת ולא ידעו את התורה כלל. כל אלו נתקבצו והכינו ישוב הארץ בערים עד שאח"כ נתמלאה הארץ מבניה. וכן עלינו להתעורר לקול רצון ה' הנשמע מקצה העולם ועד קצהו. בכל מקום אשר אחינו מפוזרים שם נדחים ונענים, לעשות מה שבידינו מעט או הרבה ובכל סוגי בני ישראל. ועל המקובצים לעלות להושיב את ארץ ישראל ולבנותה ולנטוע בה כל עץ מאכל. ועל כולם יתיקיימו דבר עזרא הסופר (עזרא ח כב): 'יד א-להינו על כל מבקשיו לטובה'. והייתה ידו יתברך שמו עמנו להגדיל פעולת ישראל בכל מקום שנקבצים לזו התכלית ולהרחיב חוג מבטינו מן המצר על ישוב ארץ אבותינו וישמח לבבנו".

עוד כתב הנצי"ב [שם עמ' 17]: "ואין לנו לחשוב מחשבות כי ראוי היה הדבר הגדול הזה באופנים אחרים כאשר מצויר בדעות בני אדם וכו'. כי באמת אין לחוות דעה את ה' וכאשר אמר ישעיה הנביא - 'כי לא מחשבותי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי'".

ודי בהערות הנ"ל כדי להבין, שהדברים אינם כה פשוטים כפי שנראה במבט ראשון.

תהליך הגאולה

לכבוד קדושת ציון,

תודה רבה על המאמר של חֵבֶת הארץ של מרן הקהילות יעקב - הסטייפלר זי"ע. בעניין אחר, יש להביא ידיעה מעניינת מתוך דברי מרן זצ"ל, אשר היה ידוע כלוחם בתוקף נגד חילוניותה של המדינה, והיה מדבר בכאב גדול על כך ששלטון ישראל נתון ביד זדים מזרע ישראל, אשר זו היא אחת המערכות החשובות שאתם מובילים בקדושת ציון - להחליף את השלטון החילוני של מלכות הזלה למדינה שתנהל על פי תורה. ובתוך דבריו כותב שם מרן יסוד חשוב, שיש ללמוד ממנו לסוגיה דידן מקל וחומר, והוא גירא בעיניהם של הרודפים אתכם, ומבזים אתכם רח"ל, וז"ל של מרן בקריינא דאיגראת עמוד ר"כ - "מי שסובר שהשינוי משלטון נכרים לשלטון חפשים רשעים מזרע ישראל הוא אתחלתא דגאולה אינו אלא טועה, אבל לא רשע חס ושלוש שיהא מותר לדבר עליו לשון הרע ולבזותו ברבים". והנה ניתן ללמוד מכך שבדודאי מי שסובר כמו שאתם רגילים להביא מגדולי ישראל, שיש אתחלתא דגאולה על ידי השינוי ממצב של מיעוט תורה, לצמיחת עולם התורה בארץ הקודש, או מיעוט תשובה לעולם תשובה שלא היה כמוהו, או על ישוב הארץ בצדיקים וחסידים, כל שכן וקל וחומר שיהיה אסור לבזותו ולהפיץ עליו כתבי פלסתר, ואתם חזקו ואמצו, אל תיראו ואל תחתו.

כמו-כן, נראה כאן להדיא ברור מתוך דבריו אלו, שדעתו של מרן זצ"ל היא ששינוי בעזרת ה' משלטון רשעים

לשלטון צדיקים, הוא בוודאי בכלל אתחלתא דגאולה, ואולי מקורו של מרן הוא מהגמרא בסנהדרין - "אמר רבי חנינא אין בן דוד בא עד שיכלו גסי הרוח מישראל שנאמר (צפניה ג יא) 'כי אז אסיר מקרבך עליזי גאותך', וכתוב (צפניה ג יב) 'והשארתי בקרבך עם עני ודל וחסו בשם ה', אמר רבי שמלאי משום רבי אלעזר בר"ש - אין בן דוד בא עד שיכלו כל שופטים ושופטים מישראל, שנאמר (ישעיהו א כה) 'ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיג'ר' וגו' 'ואשיבה שופט'ך', ובמסכת שבת - "אין הקב"ה משרה שכנינו על ישראל עד שיכלו שופטים ושופטים רעים מישראל, שנאמר (ישעיהו א כה) 'ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיג'ר ואסירה כל בדילך ואשיבה שופט'ך כבראשונה ויועציך כבתחלה' וגו'".

א. ח. ירושלים תובב"א

...

ברוך ה' שזכיתי לראות אוצר גדול בדברי המלבי"ם על ספר יחזקאל, שמתאר ברוח קדשו את דברי הנביאות של יחזקאל ממש מילה במילה ממה שקרה בימינו, שעל זה ניבא יחזקאל. ואלו דברי הנביא (פרק לד):

(א) וַיְהִי דְבַר־ה' אֵלַי לֵאמֹר.

(ב) בֶּן־אָדָם הִנָּבֵא עַל־רוּגֵי יִשְׂרָאֵל הִנָּבֵא וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם לֵרְעִים כֹּה־אָמַר אֲ־דֹנִי ה' הוּא יִרְעֵי־יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר הִיוּ רָעִים אוֹתָם הָלוֹא הֲצִאן יָרְעוּ הָרָעִים...

(יא) כִּי כֹה אָמַר אֲ־דֹנִי ה' הִנְנִי־אֲנִי וְדַרְשֵׁתִי אֶת־צֹאנִי וּבִקְרָתִים.

(יג) וְהוֹצֵאתִים מִן־הָעֵמִים וְקִבְּצֵתִים מִן־הָאֲרָצוֹת וְהִבֵּיתִים אֶל־אֲדָמָתָם וְרָעִיתִם אֶל־הָרִי יְשָׁרָאֵל בְּאִפְקִים וּבְכָל מוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ.

(יד) בְּמִרְעָה טוֹבָה אֲרַעָה אֹתָם וּבְהָרֵי מְרוֹם יִשְׂרָאֵל יִהְיֶה נִוְחָם שֵׁם תִּרְבְּצָנָה בְּנֵה טוֹב וּמִרְעָה שְׁמֹן תִּרְעֶנָּה אֶל־הָרִי יִשְׂרָאֵל.

(טו) אֲנִי אֲרַעָה צֹאנִי וְאֲנִי אֲרַבִּיצֵם נֶאֱמַר אֲ־דֹנִי ה'...

(כג) וְהִקְמַתִי עֲלֵיהֶם רָעָה אֶחָד וְרָעָה אֶתְהַן אֶת עֶבְדִּי דָוִד הוּא יָרַעָה אֹתָם וְהוּא־יִהְיֶה לָהֶן לְרָעָה.

(כד) וְאֲנִי ה' אֶהְיֶה לָהֶם לֵאמֹר וְעֶבְדִּי דָוִד נָשִׂיא בְּתוֹכָם אֲנִי ה' דְּבַרְתִּי.

(כה) וְכָרַתִּי לָהֶם בְּרִית שְׁלוֹם וְהִשְׁבַּתִּי חֵיה־דָּעָה מִן־הָאָרֶץ וְיִשְׁבּוּ בְּמִדְבָּר לְבָטָח וְיִשְׁנֹנוּ בְּעֵרִים.

(כו) וְנִתַּתִּי אוֹתָם וּסְבִיבוֹת גְּבָעוֹתִי בְּרָכָה וְהוֹרֵדְתִי הַגֶּשֶׁם בָּעֵתוֹ גֶּשֶׁמִּי בְּרָכָה יִהְיֶה.

(כז) וְנָתַן עֵץ הַשֹּׁדֶד אֶת־פִּרְיוֹ וְהָאָרֶץ תִּתֵּן יְבוּלָהּ וְהָיוּ עַל־אֲדָמָתָם לְבָטָח וְיָדְעוּ כִּי־אֲנִי ה' בְּשִׁבְרִי אֶת־מַטְוֹת עֶלְם וְהִצַּלְתִּים מִיַּד הָעֶבְדִּים בָּהֶם.

פירוש המלבי"ם:

(יא) ר"ל וכל תחשבו כי עתה לא יהיה להם רועה כלל והיו הפקר. לא כן, כי הנני אני אחר ששלקתי את הרועים שמנתי עליהם אהיה אנכי בעצמי הרועה אותם, ודרשתי את צאני ובקרתים הביקור הוא לדעת מנינם, ולהשגיח על החסרים היכן הם".

(יג) והוצאתים. כי רבים באו לשבי בין העמים, כמ"ש 'עון היות צאני לבז', ורבים נפוצו מן העמים אל הארצות כמ"ש 'ותהיינה צאני לאכלה', מן העמים שהם תחת רשותם אוציאם, ומן הארצות שהם מפוזרים אקבצם, והביאותים אל אדמתם ורעיתם".

(כג-כד): והקיימותי. נבא שאחר שישפוט ה' ירעה אותם בעצמו, אז תתגלה מלכות בית דוד, והוא יהיה הרועה תחת ה', וזה יהיה בשלוש מדרגות, תחלה הוא ירעה אותם היינו שיעמוד איש מבית דוד שינהיג את ישראל לכוף אותם שיעשו משפט וצדקה, ואח"כ הוא יהיה להם לרועה, היינו שיקבלו הנהגתו וילמדו ממנו עד שיהיה רועה שלהם ברצונם, ואח"כ יקבלו עליהם מלכות שמים ומלכות ה' תתגלה עד שיהיה להם לא-להים, ועבדי דוד יעלה ממדרגת רועה למדרגת נשיא שהוא יהיה מלך המשיח, אני ה' דברתי - ד"ל זה דברתי כבר ע"י הנביאים אשר נבאו על המשיח".

אתה הראת לדעת מכל זה, הכי הנביא ניבא שלעתיד לבוא, יחזיר הקב"ה את ישראל מארצות גלותם ולא יהיו עוד משעובדים תחת הגויים, והם ישבו בארץ בהרחבה. אמנם מן הפסוקים מתבאר שלא ישבו ממש לבטח, ויצטרכו לעלות על ההרים משום הליסטים, אמנם יהיה שם מרעה טוב והרחבה, וכן נתקיים בימינו שיש הרחבה, ואחר כך [לזה אנחנו מחכים עדיין] יתגלה משיח, וזה יהיה בשלש דרגות.

ואם כן, הרי התחיל בזה אתחלתא דגאולה, והמתחיל במצווה אומרים לו גמור. הקב"ה ישלח במהרה משיח בן דוד לגאול אותנו גאולה שלימה!

מ.פ.

...

לכבוד קדושת ציון, לתועלת הציבור אני מצרף דרשה שנשאתי בליל שב"ק פרשת ואתחנן מוצאי י' באב עת כיבוי הלהבות בבית חיינו.

בברכה, תודה רבה ובהתרגשות - א.ח.י.

נחזור ליסודות

עומדים אנו מוצאי י' באב בזמן הנחמה, עת שלהבות בית מקדשנו ותפארתנו בית חיינו, נכבות, לאחר שלקחו מאתנו את הקשה מכל. רציתי להקשות שלוש קושיות הקשורות לנושא זה ולפרשת השבוע.

קושיה ראשונה:

שמעתי מידיד שלי שסיפר לי שאמר לחבירו שהוא לא מצפה לבית המקדש, אמר לו חבירו, מה? אינך מחכה לבית המקדש? מה תענה ליום פקודה כשישאלוך 'ציפית לישועה'? אמר לו - אתה צודק! אבל מה אעשה שאני לא מחכה, וגם אתה לא מחכה, אתה רוצה שיהיה לך טוב, אמרו לך שיהיה לך טוב כשמשיח יגיע, אז אתה רוצה משיח, אבל אם תוכל לקבל את כל הטוב הזה ללא המשיח - אדרבה ואדרבה! למשל, אם יודיעו לך שהגרתל בלוטו ומובטח לך שלום בית, פרנסה, נחת מהילדים, בריאות וכל טוב, אז הדבר האחרון שיענין אותך הוא בית המקדש, קרבנות ומשיח. הלא נדהם! וואו, פתאום הוא מגלה שגם הוא לא באמת מחכה למשיח! מסופר על בעל הצ'מח צדק זי"ע, שיהודי אמר לו - מה יהיה? מתי משיח יגיע כבר? אמר לו הצ'מח צדק תשובה קשה מאוד - המשיח שכולם מחכים לו אף פעם לא יגיע, והמשיח שיענין מעולם לא חיכו לו! ומאחר שחז"ל למדונו, שליום הדין ישאלנו 'ציפית לישועה?', והם תקנו הלכות כה רבות לזכור את החורבן, וציון היא דורש אין לה מכלל דבעי דרישה, ונשבענו 'אם אשכחך ירושלים תשכח ימיני תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחת' - ממילא חובה עלינו להבין מה באמת כל-כך בוער לנו העניין? למה זה בית חיינו, למה אי אפשר בלי?

קושיה שניה:

עוד יש לשאול - הנה הענין של ארץ ישראל, כידוע, הוא יסוד גדול ביותר בתורה. הנה בפרשתינו נאמר "ראה למדתי אתכם חוקים ומשפטים כאשר צוני ה' א-להי לעשות כן בקרב הארץ אשר אתם באים שמה לרשתה", כלומר שהמצוות צריכות להיעשות דווקא בארץ ישראל, ועוד נאמר בהמשך הפרשה - "וזאת המצוה החוקים והמשפטים אשר צוה ה' ללמד אתכם לעשות בארץ אשר אתם עוברים שמה לרשתה", וכן בפרשת ראה נאמר "אלה החוקים והמשפטים אשר תשמרון לעשות בארץ אשר נתן ה' א-להי אבותיך לך לרשתה" ועוד הרבה פסוקים בעריות שמוכיחים שהמצוות בעיקרן ניתנו ליושבים בארץ ה', כלשון הרמב"ן בפרשתינו - "או ירמוז כי עיקר המצוות בארץ", והרמב"ן מאריך בזה מאוד בפרשת אחרי בעריות שכתוב שם "ולא תקיא הארץ אתכם", שלכאורה קשה - מה הקשר בין ארץ ישראל לעריות? אלא

יש לומר כמו המדרש שרש"י מביא בפרשה הבאה - "ואבדתם מהרה מעל הארץ הטובה... ושמתם את דברי אלה", שגם בחו"ל הניחו תפילין וכו' שלא יהיו עליכם חדשים כשתחזור. והמשך המדרש שם שרש"י משמיט הוא "משל למלך שכעס על אשתו וטרפה לבית אביה, אמר לה - הוי מתקשטת בתכשיטיך שכשתחזרי לא יהיו עליך חדשים, כך ירמיה אומר 'הציבי לך ציונים' - אלו המצוות שישראל מצויינים שם". ויש לשים לב, שהמדרש לא מגיע לחדש לנו שהמצוות ניתנו בעיקרן ליושבים בארץ ה', אלא הפוך - זה שהעיקר הוא בארץ ישראל זה דבר פשוט, כי זה פשוט כל הפסוקים, והחידוש הוא שגם בחוץ לארץ יש ענין לקיים את המצוות, ולא תימא שפטורים לגמרי בחו"ל - ועל זה אומר המדרש שלא, אלא חובה לקיימן, שלא יהיו חדשים כשנחזור. וצריך להבין מה באמת כל-כך משמעותי בארץ ישראל, עד כדי שיש צד שפטורים לגמרי מכל התורה בחו"ל, וגם למסקנת דברי חז"ל, מטרת המצוות בחו"ל הוא רק שלא יהיו חדשים?

קושיה שלישית:

עוד יש לשאול בפרשתינו, שיש דבר תימה ממש - התורה אומרת שהסיבה שצריך לשמור תורה ומצוות היא כדי שאומות העולם ישמעו ויגידו - "פשוט... תראה איזה חכמים היהודים". וזה לשון הפסוק - "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה כי מי גוי גדול וכו'", היתכן? יהודי אמור לשמור תורה ומצוות כדי שהגוי יגיד ככה או ככה? מה בכלל מענין אותי מה התאילנדי או הסיני והיפני יגידו? אנחנו עובדים את רבש"ע וכל טוב! ועוד להגיד שזה יהיה המניע שלי לשמור את התורה?

תשובה:

דומני, שכדי להבין את התשובה לשאלות הללו, צריך לחזור ליסודות, וזה קודם להבין מה היעוד של כלל ישראל בעולם. וזה יובן רק לאחר שנבין מה בכלל המטרה בבריאת העולם? והנה, כידוע מה דאיתא בזה"ק, שרבש"ע ברא עולמו כדי שידעו ממנו, ומקרא מלא הוא - "כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתני יצאתי אף עשיתני", דהיינו שהבריאה יש לה מטרה, שיתקיים כי מלאה הארץ דעה את ה'. והכונה לאו דווקא ליהודים, אלא הפוך - שכל העולם יכירו ברבש"ע, יכירו וידעו כל

שיר טוב לעם ישראל - מילים ולחן: אורן הרשפינס

פזמון מקדים

שלוש מרגליות בכתר מלזכה:
ארץ ישראל - סגלת האדמה,
עם ישראל - סגלה בבני אדם,
חגי ישראל הם סגלת הזמן.

פזמון

כאשר טוב לעם ישראל,
והוא יושב בארץ ישראל,
ובחגי ישראל שש ושש -
כל העולם מתעלה ומשתבח!

בית א'

עם ישראל הוא נשמת האנושות,
אם נשמה חולה - גם גוף חסר מהות.

תורת הא-להים בורא העולמות,
תורה היא בית מרקחת לכל הממלות.

בית ב'

ארץ ישראל היא אדמה קדושה,
מעפרה המיחיד אדם ראשון נברא.
מרכז חיות עולם בהר המוריה,
בתוך בית המקדש על אבן השתייה.

בית ג'

חגי עם ישראל קרואים 'המועדים',
בשלושת הרגלים כלל ישראל מתאחדים.
באים ירושלימה בהלל ובמחולות,
לשמן את המלך בסעדות משבחות.

יושבי תבל, ויאתיו כל לעבדך, הודיעו בעמים עלילותיו,
ספרו בגויים את כבודו, זו מטרת הבריאה.

אבל איך זה קורה הגילוי א-להים הזה בעולם? ע"י כלל ישראל, דהיינו שכלל ישראל הם הנציגים של רבש"ע בעולם לגלות אותו, עם זו יצאתי לי תהלתי יספרו. איך כלל ישראל מגלים את רבש"ע? קודם כל - בזה שהם נושאים על עצמם את העדות שיש א-להים שהתגלה לעיניהם בפני 600,000 יהודים, וזו ההוכחה החד-משמעית שרבש"ע מנהיג את העולם, זה צועק גילוי א-להות [ונבדך אגב - זה הגורם לאנטישמיות, כי הבשורה שעם ישראל מבשר לעולם - שיש א-להים - מדגדת להם מאוד, והם מנסים להכחיש את זה בכל דרך אפשרית, וזו גם הסיבה לחיבור המוזר שיש בין הפרוגרס לאיסלם, על אף שהם שני הפכים לחלוטין, בגלל ששניהם מפחדים מהבשורה של כלל ישראל, שרבש"ע הוא א-להי ישראל, או בגלל שלא מאמינים בעם ישראל [האיסלאם] או שלא מאמינים בכלל בא-להים [הפרוגרס]]. והדרך בה כלל ישראל יכולים לגלות את רבש"ע היא רק בדרך של אומה שמשמיעה את קול ה' ברמה ובהדר, והשיא מתקיים כאשר כל כלל ישראל נמצאים בארץ ישראל, שומרים תורה ומצוות תחת מלך מבית דוד, ובית המקדש באמצע ושם עובדים את רבש"ע, כי העבודה האמיתית היא רק ע"י עבודת הקרבנות, וזו הדרך היחידה שבה באמת עובדים את רבש"ע. כידוע, זהו דבר טבעי בלי קשר ולפני המצווה של קרבנות, שהרי כבר הקריב אדם הראשון קרבנות, ולהבדיל אלף אלפי הבדלים - אפילו הגויים הבינו כשעבדו עבודה זרה - זה ע"י קרבנות, כי זו הדרך האמיתית של סגידה ופולחן וביטול היש לגמרי. כשישוב דבר זה, יתקיים בנו הפסוק "והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים ונשא מגבעות ונהרו אליו כל הגויים. והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית א-להי יעקב וירנו מדרכיו ונלכה באורחותיו. כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים. ושפט בין הגויים והוכיח לעמים רבים וכתתו חרבותם לאיתים וחניתותיהם למזמרות לא ישא גוי אל גוי חרב ולא ילמדו עוד מלחמה". כלומר, כשיהיה ויכוח בין רוסיה לאוקראינה, הם לא יתחילו מלחמה, אלא ירדו למלך המשיח מבית דוד וישאלו אותו - מה אומר רבש"ע, מי צודק? זה נקרא 'כי מלאה הארץ דעה את ה'". זה החזון! לשמה אנו חותרים! עד כאן ההסבר מה המטרה של הבריאה, ומה הדרך שזה יתממש ע"י כלל ישראל.

והמצאות הזו, שיהודי יודע שהוא נמצא פה בשליחות לתקן עולם במלכות ש-די, גורם להיכנס למוטיבציה גדולה מאוד, כי הוא יודע שיש לו יעוד חשוב ביותר, שבוורא עולם מצפה ממנו להגשימו, וזה גורם לאהבת הבורא, להבין את המשמעות של 'אשר בחר בנו מכל העמים', ולאהבת ישראל, שהרי שנינו חלק מהתהליך החשוב שרבש"ע נתן לנו לתקן את הבריאה, וכל מצווה מקרבת אותנו עוד ליעוד הזה, ולחשוב על התכלית.

ועכשיו מובן כבר גם מה החשיבות הגדולה כל-כך של ארץ ישראל, עד כדי שהמצוות עקרונית שייכות רק בארץ ישראל, וכל מצות ברית מילה נאמרו על ארץ ישראל, וכך מתחיל כל היסוד של כלל ישראל, כי כשכלל ישראל נמצא בגלות וכל אחד במקום אחר - אין שום דרך שתגלה הא-להות, כי כל אחד עושה את המצווה בפני עצמו, וזה טוב על-מנת לשמר בלבד שלא יהיו חדשים, כמו דאיתא בזה"ק - "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ" - שרק בא"י כלל ישראל נקראים 'גוי אחד', כי בלי דרך של אומה לא מתגלה ולא יכול להתגלות שום בשורה לעולם. ולפי זה מובן מה שהתורה אומרת - "ושמרתם ועשיתם כי היא חכמתכם ובינתכם", כי זו באמת התכלית של כל התורה והמצוות, שיתקיים "כי מלאה הארץ דעה את ה'", וזה המניע של יהודי לשמור את התורה, שיתקדש שם שמים בעולם, ויתגדל ויתקדש שמה רבא.

וכמו שאמרנו, שברגע שמגיעים להכרה הזאת במציאות של השליחות והיעוד שלנו, מתמלאים כולנו עם חזון, ואז יש כבר צפיה לישועה אמיתית, כי כשרואים את מקום המקדש בחורבנו, כלומר המקום שבו נאמר 'והזר הקרב יומת', מקום אש להבת שלהבת, המקום שבו נאמר 'כי בחר ה' בציון אוה למושב לו זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה', 'והיו עיני ולבי שם כל הימים', המקום שעל ידו ורק על ידו אנו יכולים להשלים את יעודנו כאומה, ונעשה בו ההפך הגמור ביותר - באו זרים ויחללוהו, מפצחים שמה גרעינים, ומשחקים כדורגל, משל למה הדבר דומה? לאילו הבית מדרש הראשון בעיריה בעלזא היה בנוי עד היום, והיו מגיעים שמה חסידי בעלזא לבקר, והיו רואים שזה נהיה בית מרזח ויושבים שמה שיכורים ועושים כל העבירות שבעולם - הרי היה לבם מתמלא עברה וכעס, איך יכול להיות כדבר הזה? הרי זה שלנו? הרי זה נבנה ע"י השר שלום מבעלזא בכוונות גדולות כ"כ וככה זה מחולל? והיו נותנים כל ממון שבעולם כדי לגאול את המקום! קל וחומר בן בנו של קל וחומר למקום הקדוש ביותר בעולם, הבית שנקרא על שמו של בורא עולם עלי, ושם אנו אמורים לעבדו ביראה, ורק שמה ניתן לעבדו באמת, ורק משם אנו יכולים להשלים את יעודנו, וזה ככה מחולל - המחשבות האלו מכניסות את האדם לסערת רגשות ולמוכנות עד כדי מסירות נפש בפועל ממש, למען ציון לא נחשה ולמען ירושלים לא נשקוט עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהלה בארץ. זו הדרך להגיע לציפיה לישועה אמיתית.

יעזור ה' יתברך, שנזכה להבין באמת מה יעודנו בעולם, ונזכה למלא אותו במהירות האפשרית, ולראות בנחמת ציון בחורבן בית גאים ובבנין ירושלים במהרה בימינו אמנן!

...

עיקרי דברי הרבנים שליט"א בכנס לכבוד של ירושלים, כ"ח אייר תשפ"ו

בגליון הקודם, הובא הסיקור המרומם אודות ועידת 'קדושת ציון' המשודרת, אשר עוררה הדים רבים. כעת אנחנו משלימים את הבאת עיקרי דברי הרבנים שליט"א שעדיין לא הופיעו בגליון. לשמיעת כל הדרשות והנאומים, יש להתקשר לקו האגודה - 0796073701 שלווחה 3 שלוחת הועידות.

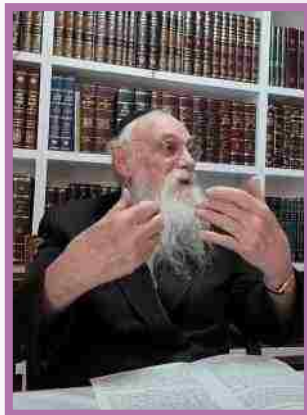
תמיד לכבודה של ירושלים הבנויה, ואף הביע הוקרה מיוחדת למארגני הועידה שעושים את פעילותם לשם שמים.

בדבריו, שיתף הרב בדבר תורה עצום ומפתיע הקשור לאירועים האקטואליים מדברי הגאון רבי פנחס לניאדו זצ"ל לפני כ-400 שנה שכתב חיזוי מדהים: כאשר תראה שעם ישראל נלחמים במיצרי הורמוז - דע לך שזוהי המלחמה האחרונה של ישראל. הרב הוסיף בהקשר המדיני העדכני [והזכיר את החלטותיו של טראמפ] כי כל השינויים והפסקות האש אינם מקריים, אלא הכל מכוון מאת ה' יתברך, כדי להביאנו אל רגע הגאולה.

לסיים, העתיר הרב ברכות ותפילות על דורשי ציון היקרים, ושיזכו לראות בביאת משיח בב"א.

כ"ק האדמו"ר ממונסטריץ שליט"א

"זכרתי את בריתי יעקוב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם אזכור והארץ אזכור". חז"ל שואלים, מדוע נסמכה זכות הארץ לזכות האבות? ריש לקיש אומר משל: מלך היו לו שלושה בנים ושפחה אחת שגידלה אותם. בכל פעם שהמלך דרש בשלום בניו, הוא ציווה לדרוש גם בשלום המגדלת. הנמשל הוא, שבכל פעם שהקדוש ברוך הוא מזכיר את האבות, הוא מזכיר את ארץ ישראל עמם, משום שהארץ היא 'המגדלת' של עם ישראל.

כדי להעמיק במשמעות של הארץ כ'מגדלת', המעניקה זכויות לעם ישראל, יש להבין על פי החתם סופר במסכת סוכה. שם מבואר, שרבי ישמעאל היה אומר: 'אספת דגנך' - הנהג בהם דרך ארץ. ורבי שמעון בן יוחאי חלק עליו: 'אם יעסוק אדם בזריעה וקצירה והכל - תורה מה תהא עליה?'. אז בסוף הגמרא אומרת:

הרבה עשו כרבי ישמעאל ועלתה בידם, כרשב"י ולא עלתה בידם. וזה לשונו של מרן החתם סופר - 'ונראה לעניות דעתי, רבי ישמעאל נמי לא אמר מקרא 'אספת דגנך' אלא בארץ ישראל ורוב ישראל שרויים, שהעבודה בקרקע גוף המצוה משום יישוב ארץ ישראל ולהוציא פירותיה הקדושים. ועל זה ציוותה התורה 'אספת דגנך', ובוועז זרה גורן השעורים הלילה משום מצווה. וכאילו תאמר: לא אניח תפילין מפני שאני עוסק בתורה? הכי נמי לא יאמר: לא אאסוף דגני מפני עסק התורה! ואפשר אפילו שאר אומנויות שיש בהם יישוב העולם, הכל בכלל מצווה. אבל כשאנו מפוזרים בעוונותינו הרבים בין אומות העולם, וכל שמרבה בעולם יישוב מוסיף עבודת השם חורבן - מודה רבי ישמעאל לרשב"י, ועל זה אנו סומכים... ומתניתין סוף קידושין: 'מניח אני כל אומנויות שבעולם ואיני מלמד בני אלא תורה' - היינו בחוץ לארץ'.

דברים נוראים אומר פה החתם סופר. הוא אומר שבארץ ישראל, כל מה שעוסקים ביישובו של עולם - לפתח, לגדל, כל מה שנוגע לחיים הנורמלים בארץ ישראל - זה מצווה. זה חלק של מצות יישוב ארץ ישראל, ולכן 'אספת דגנך' זה המצווה.

זה הפירוש של המדרש. יש עוד זכות לכלל ישראל - כלל ישראל בארץ ישראל יש להם חוץ מזכות אבות עוד זכות, הזכות של ארץ ישראל. הארץ זה כמו שפחה מגדלת, שעצם זה שיהודי חי בה ומפתח אותה - זה מוסיף לו כל הזמן מצוות וזכויות, ולכן הארץ היא מגדלת, היא מגדלת את עם ישראל, היא נותנת אפשרות לכל כלל ישראל בכל מצב שהוא לקיים מצוות.

כ"ק האדמו"ר מבוסטון שליט"א

האדמו"ר פתח בהתרפקות על השמחה בשחרור, ואף תיאר כיצד אנשים בני דורו שזוכרים את אותם ימים, חוו דאגה עצומה שהפכה לשמחה כפולה ומכופלת ברגע שבו שמעו שהכותל המערבי חזר לידינו. כאשר להם הייתה שמחה כפולה כאשר התגשם חלומם ורעיונו של הסבא הגאון רבי שמואל שמעלקא הלוי הורביץ זצ"ל שביקש מהאדמו"ר מאלכסנדר: "אם אתם רוצים לעשות משהו עבור כלל ישראל, אז תפנו את הבתים המכוערים שנמצאים ליד הכותל, שהערכים לא יפריעו לנו לגשת לכותל".

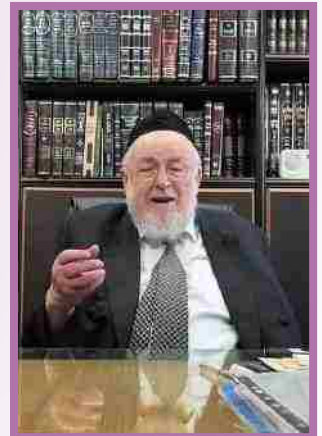
אבל השמחה היותר גדולה היא בזה שמקום המקדש נמצא בידינו, כי זה נכון שלא זזה שכינה מכותל המערבי, אבל המטרה שלנו היא ירושלים האמיתית של "לירושלים עירך ברחמים תשוב". כאשר המקום הקדוש בידינו, זה מעצים את הציפייה לראות שוב את קדושת המקום ואת 'קודש הקודשים', לזכור ולחוות מחדש את עבודת הקורבנות ואת הנסים הגלויים שהיו בבית המקדש והראו לכל העולם את גדולת ה'. זה עיקר הענין של יום ירושלים, שהתקרבנו לעירו של הקדוש ברוך הוא.

הגאון רבי אליהו שלינגר שליט"א רבה של שכונת גילה בירושלים

"שלום רב לכל משתתפי הכינוסים של 'קדושת ציון', הרבנים היקרים והאהובים, שכל מטרתם היא מטרה קדושה, כדי להאחיד את ירושלים עיר הקודש ואת ארץ ישראל על הציבור כולו.

וכמה זה דבר חשוב. אנחנו יודעים מגדולי ישראל בכל הדורות, כמה הם רצו ושאלו להגיע לארץ - ולא כולם זכו. ואנחנו שזכינו, אז בוודאי שיש ענין גדול לזכור את הדברים, שעם כל הקשיים ועם כל הצרות שיש - אבל אנחנו ברוך ה' גרים בארץ ישראל ובירושלים עיר הקודש, שהרבה הרבה לא זכו לזה.

והדבר הזה ש'קדושת ציון' עושים - הוא באמת דבר גדול. כל מטרת היציאה ממצרים וקבלת התורה הייתה בסופו של דבר להגיע לארץ ישראל, ולשכון כאן ולבנות את בית המקדש.

ובוודאי, כשתרבה הדעת, אז כל עם ישראל ישובו בתשובה שלמה ויבינו שהקשר שלנו עם ארץ ישראל ועם ירושלים הוא קשר רוחני, לא רק קשר גשמי. גשמיית יש לכל אחד גם בחו"ל, אבל רוחניות כמו שיש כאן - זה רק פה.

ולכן הדבר הזה - לחזק את הקשר הרוחני עם ארץ ישראל ועם ירושלים עיר הקודש - הוא דבר גדול עד מאוד, ובוודאי הוא עושה נחת רוח לבורא יתברך שמו.

הגאון רבי פנחס זביחי שליט"א ראש מוסדות עטרת פי

הרב פתח במסכת ברכות חמות לציבור הקדוש והנכבד, ו'לקדושת ציון', הדואגים

לוח מודעות

לתרומה / למנוי: נדרים פלוס:

'אגודת קדושת ציון'

לתרומה בלבד: בנק מזרחי (20) סניף 459
מס' חשבון 109491 - 'קדושת ציון'

עדכון שוטף על פעילות האגודה

בשליחת דוא"ל ל: OFFICE@KEDUSHASTZION.ORG

או בטלפון: 079-607-3701

להצלחת

מנחם אליהו בן בינא שטארך
ורחל בת אהובה שרון שטארך
לע"נ א"מ יעקב ב"ר מנחם מנדל
לע"נ אילת אלקה בת יעקב יששכר

מזל טוב!

'קדושת ציון', רבניה, פעיליה ותומכיה מברכים את יו"ר האגודה הרב יהודה אפשטיין ומשפחתו לרגל הכנס הבן יניק וחכים אליהו יוסף שלום לעול תורה ומצוות.

'קדושת ציון', רבניה, פעיליה ותומכיה מברכים את חברנו המסור בגופו ונפשו למען ציון הרב חיים אינהורן ומשפחתו ולרגל הכנס בנם עלם חמודות שמשון לעול תורה ומצוות.

בקשו רחמים

הציבור מתבקש להמשיך להעביר לרפואתה השלמה של מורנו

הגאון רבי חזקיהו דב הכהן קוק בתוך שאר חולי ישראל,

שישוב לאיתנו וימשיך להאיר לעם ה' מאור תורתו ויראתו מתוך בריאות איתנה לאורך ימים ושנים טובות ונעימות ויזכה לשרת בבית ה' עם אחיו הכהנים במהרה בימינו!

מקדמים בברכה

'קדושת ציון' מקדמת בברכה את אחינו בני הגולה הבאים לחונן את עפר ארצנו לרגל זמן שמחתנו חג הסוכות הבא עלינו לטובה מתוך אמונה ותקוה, כי אורת הרוממות תשפיע עליהם לטובה לעזוב לנצח את טומאת ארץ העמים ולקבוע את מעונם בנחלת ה'.

אתרוג מהודר - אתרוג מארץ הקדש

זכרו את קריאת רבותינו הגאונים לרכוש ארבעה מינים

מיכל ארצנו הקדושה, ובכך לקיים את תכלית המצוה לשמוח

לפני ה' בברכה שהעניק לנו בארץ

אשר ענינו בה מראשית השנה ועד אחרית שנה.

וי לארעא דישראל דחסרא גברא רבה

כלל אוהבי ציון וחכמיה אבלים על הסתלקותו לגנז"מ בשיבה טובה ובשם טוב של אוהב התורה ולומדיה, אוהב ודורש לציון בכל עוז,

הגאון המופלא רבי הלל פרוש זצ"ל זי"ע

מגדולי תומכי ורבני 'קדושת ציון'

מבני ציון המסולאים מפז, ממשפחת פרוש, ולמעלה בקודש משפחת ריבלין, מייסדי הישוב של תלמידי הגר"א בארץ הקודש.

הלך בדרך אבותיו, לא זז מלחבב את הארץ ולא השגיח על דעת הבריות, זיכה את הרבים בההדרת ספרי ראשונים. הזדכר ביסורים קשים, קבל כל אדם כסבר פנים יפות, והכל בענווה ובחן כתלמידי חכמים שבארץ ישראל.

מתאבלים מרה,

רבני, תומכי וחברי 'קדושת ציון' -
התאחדות החרדים דורשי ציון בטהרה

העמדת בסיס איתן
להוצאת הגליון
והרחבת הפצתו

720 ₪
לחודש

360 ₪
לחודש

180 ₪
לחודש

!

◆ ◆ ◆

במו בן, יבואו בע"ה עדכונים על אירועי החג בירושלים המקודשת ועל שמחת החג שע"י 'קדושת ציון' בקבוצת השליחה בדוא"ר של 'קדושת ציון' ובקו האגודה 079-607-3701

קדושת ציון מברכת על הזכות ההולכת וגוברת של יהודים חרדים 'ראי ה' - תלמידי הישיבות ואברכי הכוללים עם משפחותיהם הברוכות - המטיילים במרחבי יהודה ושומרון נחלת אבותינו כבעלי הבית ומקיימים מצות כיבוש ודחיקת רגלי האויב מתוכה. המחזה מרנין את הלב ומיישב את הנפש. במסגרת זו, זכינו ב'קדושת ציון' ליטול חלק באופן מאורגן בתהליך כשגם ב'בין הזמנים' האחרון יצאנו בהדרכת המדריך האגדי הרב מאיר גולדזמינץ לטיול בסביבות יצהר ואיתמר, כאשר גולת הכותרת הוא הביקור בקומי אורי בשטח המכונה B אשר הוא היום ישוב נאה העומד על תילו בבטחה, ושראינו בחוש כיצד הארץ נכבשת לפני ה'.

